

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENT

Prop. 61 LS

(2019–2020)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak og stortingsvedtak)

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENT

Prop. 61 LS

(2019–2020)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak og stortingsvedtak)

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

Innhold

1	Proposisjonens hovedinnhold ...	5	3	Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven – fastsettelse av hjemmelsgrunnlag for å kunne håndheve brudd på opplysningsplikten og stansingsvedtak	30
2	Håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene	7		Høring	30
2.1	Høring	7		Bakgrunn og gjeldende rett	31
2.2	Bruken av innleie og brudd på bestemmelser om innleie og likebehandling i norsk arbeidsliv	9	3.1	Arbeidstilsynets vedtaks-kompetanse etter arbeidsmiljøloven	31
2.2.1	Bruken av innleie	9	3.2.1	Arbeidstilsynets vedtaks-kompetanse etter allmenngjøringsloven	33
2.2.2	Omfang av innleie fra bemanningsforetak	9	3.2.2	Høringsforslaget	33
2.2.3	Innleie til byggenæringen og industrien	10	3.3	Høringsuttalelsene	34
2.2.4	Arbeidsmiljø og arbeidsforhold for innleide arbeidstakere	10	3.4	Departementets vurderinger og forslag	35
2.2.5	Kartlegginger av brudd på reglene om innleie	11	3.5	Hjemmel for å sanksjonere brudd på opplysningsplikten	35
2.2.6	Erfaringer med håndhevingen av regelverket	12	3.5.1	Særlig om sanksjoner for brudd på opplysningsplikt etter EU-forordning nr. 2016/1628	36
2.2.7	Etterlevelse av likebehandlingsreglene	13	3.5.2	Hjemmel for å sanksjonere brudd på stansingsvedtak	37
2.2.8	Innleie og arbeidslivskriminalitet	14	3.5.3		
2.2.9	Videre kartlegginger og vurderinger av bemanningsbransjen	14	4	EØS-komiteens beslutning	38
2.3	Gjeldende rett	15	4.1	Innledning	38
2.3.1	Adgangen til innleie	15	4.2	Nærmere om forordningen	38
2.3.2	Grensen mellom innleie og entreprise	15	4.3	EØS-komiteens beslutning	39
2.3.3	Ansettelse i bemanningsforetak	16	4.4	Forholdet til norsk rett	40
2.3.4	Likebehandling av lønns- og arbeidsvilkår	16	4.5	Konklusjon og tilrådning	40
2.3.5	Håndheving av reglene om innleie og likebehandling	17	5	Økonomiske og administrative konsekvenser	41
2.3.6	Bemanningsforetaksregisteret	18	5.1	Forslagene om påleggs-kompetanse knyttet til innleie- og likebehandlingsreglene mv.	41
2.4	Reguleringer i andre land	18	5.1.1	Generelt	41
2.4.1	Sverige	18	5.1.2	Samfunnsmessige konsekvenser	41
2.4.2	Danmark	19	5.1.3	Konsekvenser for arbeidstakerne	42
2.4.3	Finland	19	5.1.4	Konsekvenser for arbeidsgiverne og virksomhetene	42
2.5	Høringen	19	5.2	Forslag om nye virkemidler for håndheving av krav om opplysninger etter arbeidsmiljøloven § 18-5 og brudd på stansingsrett	42
2.5.1	Høringsforslaget	19			
2.5.2	Høringsuttalelsene	19			
2.6	Departementets vurderinger og forslag	21	6	Merknader til de enkelte bestemmelsene	44
2.6.1	Generelle vurderinger	21			
2.6.2	Avgrensning av tilsynskompetansen	24			
2.6.3	Gjennomføring av tilsyn og vedtak	27			
2.6.4	Klage og domstolsbehandling	29			

A Forslag til lov om endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) 46

B Forslag til vedtak om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628 47

Vedlegg

1	Kildehenvisninger	48
2	EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 av 20. mars 2020 om endring av EØS-avtalens vedlegg II (Tekniske forskrifter, standarder, prøving og sertifisering) og vedlegg X (Generelle tjenester)	49
3	Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/1628 av 14. september 2016 om krav til utslippsgrenser for forurensende gasser og partikler og typegodkjenning av forbrenningsmotorer til ikke-veigående mobile maskiner, om endring av forordning (EU) nr. 1024/2012 og (EU) nr. 167/2013 og om endring og oppheving av direktiv 97/68/EF	51

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENT

Prop. 61 LS

(2019–2020)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak og stortingsvedtak)

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

*Tilråding fra Arbeids- og sosialdepartementet 3. april 2020,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

I denne proposisjonen legger Arbeids- og sosialdepartementet frem forslag til endringer i arbeidsmiljøloven. Det foreslås at Arbeidstilsynet, Petroleumstilsynet og Luftfartstilsynet gis myndighet til å føre tilsyn med at vilkårene for innleie fra bemanningsforetak og kravet til likebehandling ved utleie av arbeidstakere er oppfylt, herunder at tilsynsmyndighetene får kompetanse til å gi pålegg og reaksjoner ved brudd på disse reglene.

Gjeldende håndhevingsregime innebærer at det er innleid arbeidstaker som må ta initiativ til og sørge for håndheving av innleiereglene, eventuelt via domstolene. Få saker synes å havne i

domstolene. Arbeidstakerne kan i denne sammenheng være personer som delvis står utenfor arbeidslivet med lite ressurser. Mange av de innleide har også fremmedspråklig bakgrunn og er i liten grad organisert. Frykt for å skape konflikt og å gå glipp av fremtidige oppdrag, kan også være medvirkende årsaker til at arbeidstaker velger å ikke påberope seg brudd.

Departementet mener at økningen en har sett i bruken av innleie over tid, sammenholdt med at det kan foreligge brudd som ikke følges opp fra arbeidstakers side, tilsier at det er behov for å styrke håndhevingen av innleiereglene. Brudd på

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

innleie- og likebehandlingsreglene er ikke bare uheldig for den enkelte arbeidstaker, men kan også få samfunnsmessige konsekvenser og påvirke konkurranseforholdene for seriøse virksomheter som følger reglene. Departementet vil derfor foreslå styrket, offentlig håndheving av reglene. Forslaget omfatter også tilsyn med den opplysningsplikt innleier har overfor bemanningsforetaket for å sikre oppfyllelse av likebehandlingsregelen. Departementet foreslår i proposisjonen også en endring i statsansatteloven for å gi Arbeidstilsynet tilsvarende myndighet til å føre tilsyn med innleiereglene i staten.

Innleie- og likebehandlingsreglene vil med dette forslaget være underlagt både offentlig- og privatrettslig håndheving. Med dette lovforslaget følger departementet også opp Stortingets anmodningsvedtak nr. 547 fra 15. mars 2018, jf. Innst. 131 S (2017–2018) og Innst. 132 L (2017–2018), og Stortingets anmodningsvedtak nr. 862 fra 9. juni 2017, jf. Innst. 391 S (2016–2017).

I proposisjonen legger departementet også frem forslag om at Arbeidstilsynet skal gis samme

mulighet til å sanksjonere brudd på plikten til å gi nødvendige opplysninger til tilsynsmyndigheten og på plikten til å etterkomme stansingsvedtak som de har når det gjelder brudd på de øvrige offentligrettslige pliktene i arbeidsmiljøloven og i allmenngjøringsloven. Lovforslaget vil gjelde generelt ved tilsyn etter de to lovene, og vil således ha direkte relevans for Arbeidstilsynets grunnlag for å føre et effektivt tilsyn etter innleiebestemmelsene i arbeidsmiljøloven.

I tillegg bes det i proposisjonen om Stortingets samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse av forordning (EU) nr. 2016/1628 om utslippsgrenser for forurensende luftarter og partikler og typegodkjenning av forbrenningsmotorer til mobile ikke-veigående maskiner. Gjennomføringen av forordningen i norsk rett vil kreve lovendringer. Stortingets samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning er derfor nødvendig etter Grunnloven § 26 annet ledd.

2 Håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene

2.1 Høring

Arbeids- og sosialdepartementet sendte 6. juni 2019 på høring forslag til endringer i arbeidsmiljøloven som gir Arbeidstilsynet kompetanse til å føre tilsyn med vilkårene for innleie og kravet til likebehandling ved utleie fra bemanningsforetak. I dag er reglene i hovedsak underlagt privatrettslig håndheving. Forslaget innebærer at reglene blir underlagt offentligrettslig håndheving i tillegg til privatrettslig håndheving. Petroleumstilsynet og Luftfartstilsynet vil med forslaget få tilsvarende myndighet innenfor sine områder.

Departementet la også frem forslag om endring i arbeidsmarkedsloven. Loven inneholder en bestemmelse om at en arbeidstaker ikke kan leies ut til tidligere arbeidsgiver før det har gått seks måneder siden vedkommende sluttet hos denne. Bestemmelsen skal motvirke at bemanningsforetak rekrutterer arbeidstakere fra ordinære virksomheter for så å leie dem ut igjen til samme virksomhet til økte omkostninger. Departementet reiste spørsmål ved behovet for denne bestemmelsen, og den ble i utgangspunktet foreslått opphevet.

Høringsbrevet ble sendt til følgende instanser:

Departementene

Arbeids- og velferdsdirektoratet
Arbeidsretten
Direktoratet for arbeidstilsynet
Domstoladministrasjonen
Forbrukerombudet
Forbrukerrådet
Likestillings- og diskrimineringsombudet
Petroleumstilsynet
Regelrådet
Regjeringsadvokaten
Riksmekleren
Statens arbeidsmiljøinstitutt
Statens seniorråd
Statistisk Sentralbyrå

Sametinget

Sivilombudsmannen

Oslo kommune

Helse Midt-Norge RHF
Helse Nord RHF
Helse Sør-Øst RHF
Helse Vest RHF

Handelshøyskolen BI Oslo
Høgskolen i Innlandet
Høgskolen i Molde
Høgskolen i Sørøst-Norge
Høgskulen på Vestlandet
Høgskulen i Volda
Høgskolen i Østfold
Institutt for offentlig rett (UIO)
Institutt for privatrett (UIO)
Nord Universitet
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Oslo Metropolitan University – Storbyuniversitetet
Universitetet i Agder
Universitetet i Bergen
Universitetet i Oslo
Universitetet i Stavanger
Universitetet i Tromsø Norges arktiske universitet

Arbeidsforskningsinstituttet
Chr. Michelsens Institutt for Videnskap og Åndsfrihet
Forskningsinstituttet IRIS
Forskningsstiftelsen Fafo
Frischsenteret
Institutt for samfunnsforskning
Nordlandsforskning
Norsk institutt for by- og regionforskning
Samfunns- og næringslivsforskning
SINTEF AS
Stiftelsen Rogalandsforskning

AFF
Akademikerne
Aksjonærforeningen
ALT c/o Industri Energi
Apotekforeningen
Arbeiderbevegelsens Arbeidsgiverforening

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

Arbeidsgiverforeningen Spekter	Norsk Skuespillerforbund
Arbeidsgiverforeningen for vekst- og attføringsbedrifter	Norsk sosiologforening
Arbeidsmiljøsenderet	Norsk yrkeshygienisk forening
Arbeidssøkerforbundet	Norske Meierifolk Landsforening
Bedriftsforbundet	Norskog
Coop Norge SA Hovedkontor	Næringslivets Hovedorganisasjon
Den Norske Advokatforening	Næringslivets sikkerhetsorganisasjon
Den norske jordmorforening	Pensjonistforbundet
Elevorganisasjonen (EO)	Private Barnehagers Landsforbund
Finans Norge	Revisorforeningen
Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon	SAMFO
HR Norge	Senter for seniorpolitikk
Junit	Sparebankforeningen i Norge
Juridisk rådgivning for kvinner	Transportbrukernes Fellesorganisasjon
Jussbuss	Transportøkonomisk institutt
Jussformidlingen i Bergen	Unio
Jusshjelpa i Midt-Norge	Virke
Jusshjelpa i Nord-Norge	Virke Produsentforeningen
KA Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon	Yrkesorganisasjonenes sentralforbund
KS Kommunesektorens organisasjon	
KS Bedrift	
Landsorganisasjonen i Norge	<i>Følgende høringsinstanser hadde merknader:</i>
Lederne	Helse- og omsorgsdepartementet
Luftfartens funksjonærforening	Utenriksdepartementet
Maskinentreprenørenes Forbund	
NITO – Norges Ingeniør- og Teknologorganisasjon	Arbeidstilsynet
Norges Bondelag	Luftfartstilsynet
Norges Farmaceutiske Forening	Petroleumstilsynet
Norges Fleridrettsforbund	
Norges Handelshøyskole	Helse Nord RHF
Norges Handikapforbund	Helse Sør-Øst RHF
Norges Kommunerevisorforbund	
Norges Kvinne- og familieforbund	Advokatforeningen
Norges Lastebileier-Forbund	Akademikerne
Norges Rederiforbund	Finans Norge
Norges Røde Kors	Juristforbundet
Norges Skogeierforbund	Jussbuss
Norges Taxiforbund	KS Kommunesektorens organisasjon
Norsk Bonde- og Småbrukarlag	Landsorganisasjonen i Norge
Norsk Brannvernforening	Næringslivets Hovedorganisasjon
Norsk Elektrotekniske Komite	Norges Lastebileier-Forbund
Norsk Flygelederforening	Norsk flygerforbund
Norsk Flygerforbund	Norsk olje- og gass
Norsk Flytekniker Organisasjon	Norsk rederiforbund
Norsk Folkehjelp	Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Norsk Journalistlag	Revisorforeningen
Norsk Kabinforening	SAMFO
Norsk Kvinnesaksforening	Arbeidsgiverforeningen Spekter
Norsk Landbrukssamvirke	Unio
Norsk Regnesentral	Virke
Norsk Sjøoffisersforbund	Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

Følgende høringsinstanser har inngitt svar uten merknader:

Forsvarsdepartementet
Justis- og beredskapsdepartementet
Klima- og miljødepartementet
Landbruks- og matdepartementet

Departementenes sikkerhets- og service-
organisasjon
Statistisk sentralbyrå
Universitetet i Oslo

2.2 Bruken av innleie og brudd på bestemmelser om innleie og likebehandling i norsk arbeidsliv

2.2.1 Bruken av innleie

Etter arbeidsmiljøloven er det adgang til å leie inn arbeidskraft fra bemanningsforetak og fra virksomheter som ikke har som formål å drive utleie (produksjonsbedrifter). Det anslås at innleie fra bemanningsforetak utgjør mellom 1,5 og 2 prosent av alle årsverk.

Det foreligger ikke statistikk for omfanget av leie av arbeidskraft mellom produksjonsbedrifter. Tradisjonelt har innleie mellom produksjonsbedrifter hatt særlig stor utbredelse i bygge- og anleggsnæringen og i verkstedindustrien. Medlemsundersøkelser utført av Byggenæringens landsforening (BNL) og Maskinentreprenørenes forbund (MEF) tyder på at dette er relativt hyppig brukt. En kartlegging fra 2014 viste at om lag halvparten av virksomhetene i verftssektoren hadde leid ut arbeidskraft til andre virksomheter, mens én av tre i petroleumssektoren hadde gjort dette (Bråten mfl. 2014).

Innleie må avgrenses mot entrepriser. Et entrepriseforhold kjennetegnes gjerne ved at en underentreprenør bringer med seg sine arbeidstakere for å utføre arbeid på oppdrag for en oppdragsgiver. Entrepriser er ikke omfattet av arbeidsmiljølovens regler om arbeidsleie. Spørsmålet om hvorvidt det foreligger utleie eller entrepris må vurderes konkret, jf. nærmere omtale i punkt 2.3.2. Det foreligger ikke statistikk for bruk av entreprisekontrakter.

Alle bemanningsforetak som driver med utleie av arbeidskraft i Norge skal være registrert i bemanningsforetaksregisteret. Dette registeret administreres av Arbeidstilsynet og omfatter om lag 2000 registrerte foretak. Det er forbudt å kjøpe tjenester fra bemanningsforetak som ikke er registrert i dette registeret.

2.2.2 Omfang av innleie fra bemanningsforetak

Opplysninger om bruken av innleie må hentes fra flere datakilder. Det er usikkerhet i tallene, blant annet fordi det er vanskelig å kartlegge utenlandske arbeidstakere som utfører arbeidsoppgaver i en kort periode. De viktigste kildene til opplysninger er Statistisk sentralbyrås registerbaserte sysselsettingsstatistikk, supplert med nasjonal regnskapsstatistikk og statistikk om næringsstrukturer, samt statistikk over fakturerte timer og omsetning fra bemanningsbransjen selv, som utarbeides og publiseres av bemanningsbransjen i NHO Service og Handel. Forskningsstiftelsen Fafo har på oppdrag fra Arbeids- og sosialdepartementet gjennomført et forskningsprosjekt i perioden 2014–2018 om hvordan bruken av tilknytningsformer som midlertidig ansettelse, innleie og selvstendig næringsdrivende utvikler seg i norsk arbeidsliv. Fafo anslår at den innleien av arbeidskraft som formidles av bemanningsforetakene utgjør mellom 1,5 og 2 prosent av alle årsverk (Nergaard 2018).

Det har vært en betydelig vekst i bruken av innleie fra bemanningsforetak fra starten av 2000-tallet og frem til i dag. Det var sterk vekst fra 2005 til 2008, med et kraftig fall etter finanskrisen i 2009. Omsetning og sysselsetting tok seg gradvis opp igjen i årene etterpå, mens bruken av innleie igjen ble lavere i den økonomiske nedgangsperioden etter oljeprisfallet. I 2017 og 2018 var det en klar vekst i omfanget.

Mye av veksten i bemanningsbransjen har kommet innen utleie til bygg og anlegg. Det har vært en langvarig trend. I 2019 stod bygg og anlegg for 33 prosent av virksomheten til bemanningsbedriftene i NHO Service og Handel.

Andre næringer hvor bemanningsbedriftene har relativt høy utleieaktivitet er lager, logistikk og transport, industri og ulike administrasjons- og økonomitjenester. Utleie til oppvekst og utdanning og helse og omsorg har også et visst omfang. Det har vært vekst i utleie til oppvekst og utdanning og relativt stabil utvikling for andre næringer.

Det er store regionale variasjoner i bruken av bemanningstjenester. Oslo-området ligger markert høyere enn andre deler av landet.

For andre halvår 2019 viser bemanningsbransjens egne tall en nedgang i aktiviteten. Dette skyldes redusert utleie til bygg. Sammenlignet med samme periode året før ble det i fjerde kvartal 2019 leid inn 22 prosent færre arbeidstimer til bygg. I Oslo var nedgangen hele 36 prosent. Bemanningsbransjen i NHO Service og Handel

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

mener dette har klar sammenheng med endringer i regelverket. I 2019 ble det innført tydeligere krav til hva som regnes som en fast ansettelse, og adgangen til innleie basert på avtaler med lokale tillitsvalgte forbeholdes virksomheter som har tariffavtaler inngått med fagforeninger med innstillingsrett (det vil si fagforeninger med over 10 000 medlemmer). Bemanningsbransjen selv viser til at mange av dem som tidligere leide inn personell ikke lenger kan gjøre det ettersom de ikke har slike tariffavtaler. I første halvår 2019 var det en overgangsordning, slik at effektene av regelverksendringene for alvor kom etter at denne løp ut.

2.2.3 Innleie til byggenæringen og industrien

Bygg/anlegg og industri er næringer med skiftende behov for arbeidskraft. Her benyttes både innleie fra bemanningsforetak, innleie mellom produksjonsbedrifter og utsetting av oppdrag til underleverandører. I en spørreundersøkelse fra 2016 svarte 56 prosent av virksomhetene i industrien og 41 prosent i bygg/anlegg at de hadde benyttet innleie fra bemanningsforetak siste år. Deres viktigste begrunnelse var behovet for ekstra kapasitet. I gjennomsnitt var det 30 prosent av alle virksomheter som hadde benyttet innleie fra bemanningsforetak (Nesheim 2017).

Bruken av innleie fra bemanningsforetak til bygge- og anleggsnæringen har vokst betydelig over en lengre tidsperiode. Dette gjelder først og fremst bygg, som utgjør hovedtyngden av sysselsettingen i næringen. Ifølge Fafo har innleide arbeidstakere fra bemanningsforetak stått for om lag 6,5 prosent av timeverkene innen bygg. I Oslo-området har bruken av innleie innen bygg ligget klart høyere enn landsgjennomsnittet. Tall fra Fafo og bemanningsbransjen i NHO Service og Handel tyder på at innleieandelen kan være 14–15 prosent i gjennomsnitt. Bruken av innleie i byggenæringen ble redusert i andre halvår 2019, jf. punkt 2.2.2.

En gruppe fagforeninger har på eget initiativ gjennomført flere kartlegginger av omfanget av innleie på større byggeplasser. I en undersøkelse gjennomført i september 2019 fant de en innleieandel på 35 prosent på de byggeplasser i Oslo og Akershus som ble kartlagt. De innleide kom i all hovedsak fra bemanningsforetak (Engelstad 2019).

Fafo har oppsummert en kartlegging som ble gjort på byggeplasser i Trondheim høsten 2018. Der var innleieandelen på 30 prosent på de byggeplassene der innleie ble benyttet. På mange

byggeplasser, særlig med få arbeidstakere, ble imidlertid ikke innleie benyttet i det hele tatt. Samlet var innleieandelen 18 prosent. Om lag 12 prosent var innleid fra bemanningsforetak (Nergaard 2019).

Industriens bruk av innleie fra bemanningsforetak har vært svingende i takt med de økonomiske konjunktorene. Bemanningsbransjens egne tall viser at omfanget falt kraftig i 2015, etterfulgt av en utflating og deretter ny vekst i utleie til industri og oljerelatert virksomhet i 2018 og 2019.

Statistisk sentralbyrå har i forbindelse med en rapport om produksjon i norsk industri gjennomført en spørreundersøkelse til et utvalg av industribedrifter om bruk av innleid arbeidskraft. Rapporten, som ble lagt frem i september 2019, viser en kraftig vekst i innleide timeverk i industrien det siste året. Nivået i fjerde kvartal 2018 var om lag likt med toppunktet i 2014, før virkningene av oljeprisfallet slo inn og blant annet førte til redusert bruk av innleie. Den sterke veksten i innleie den siste tiden kan blant annet ha sammenheng med gjennomføring av store enkeltprosjekter i den petroleumsrettede leverandørindustrien (Finci 2019).

2.2.4 Arbeidsmiljø og arbeidsforhold for innleide arbeidstakere

De fleste ansettelsesforhold i bemanningsforetak er kortvarige. En undersøkelse blant arbeidstakerne i bemanningsbransjen som ble utført i 2016 på oppdrag fra bemanningsbransjen i NHO Service og Handel viser at gjennomsnittlig ansettelsestid er om lag fire måneder. To tredjedeler av de spurte oppga at de arbeidet heltid i bemanningsbransjen. Over halvparten svarte at de hadde bemanningsforetaket som sin hovedarbeidsgiver, mens ti prosent hadde annet arbeid ved siden av og 17 prosent var studenter. En undersøkelse ECON Pöyry utførte i 2009 viste at det var store forskjeller i hvor lenge bemanningsforetakenes oppdrag varer. 45 prosent av oppdragene varte seks måneder eller lengre, mens 24 prosent av oppdragene var kortere enn en måned. NHO Service og Handel opplyser at gjennomsnittlig varighet på bemanningsforetakenes oppdrag i 2018 var i overkant av fire uker, men med store variasjoner mellom næringer.

Sammensetningen blant dem som er ansatt i bemanningsforetak har endret seg. Over halvparten av de sysselsatte innen utleie er i dag innvandrere. Andelen fra de nye EU-landene i Sentral-Europa økte fra 22 prosent i 2009 til 37 prosent i 2017. I samme periode har andelen arbeidstakere

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

fra Norden blitt halvert fra 18 til 9 prosent. I tillegg er det 10 prosent fra øvrige land (Nergaard 2018). Det er en overvekt av unge arbeidstakere blant dem som arbeider for bemanningsforetak. Det kan være ulike motiv for å ta slikt arbeid. For enkelte vil utleie være aktuelt i en overgangsfase eller i kombinasjon med annen aktivitet, mens det for andre kan være få andre alternativer å finne på arbeidsmarkedet. Bemanningsbransjens medarbeiderundersøkelse viser at over en tredjedel av arbeidstakerne kom fra en periode som arbeidsledige før de fikk jobb i et bemanningsforetak.

Utfordringene når det gjelder arbeidsforhold og arbeidsmiljø for innleide arbeidstakere vil være ulike avhengig av hvilken bransje de er innleid til. Arbeidstilsynet har trukket frem oppfølging og kontroll med arbeidstiden for de innleide arbeidstakerne som en av de viktigste utfordringene for utleier så vel som innleier. De gjennomgangene Arbeidstilsynet har gjort av skader og ulykker i det landbaserte arbeidslivet, og bygge- og anleggsnæringen spesielt, viser at utenlandske arbeidstakere er særlig risikoutsatt. Det antas at korte ansettelsesforhold og atypiske tilknytningsformer bidrar til å øke risikoen. Arbeidstilsynets analyser viser at mangler ved kompetanse og opplæring ofte er en bakenforliggende årsak til ulykker. En kartlegging utført i verfts- og petroleumsindustrien viste at det ikke var vesentlige forskjeller i farebildet for fast ansatte og innleide, men at utenlandsk innleid arbeidskraft var mer utsatt for skader enn fast ansatte. Det kan forekomme underrapportering av uønskede hendelser blant innleid personell. Det er også vanskelig å ha oversikt over senskader blant innleide (Bråten 2014).

I en kartlegging SINTEF har gjort på oppdrag fra BNL finner de ikke at utenlandske arbeidstakere er involvert i flere ulykker enn norske arbeidstakere. Utfordringer med språk og kultur har mer å si for arbeidsutførelsen og arbeidsmiljøet enn for selve sikkerheten på bygge- og anleggsplassene. Generelt finner de at hvilket tilknytningsforhold den enkelte har til arbeidsgiver/oppdragsgiver er av større betydning enn hvilken nasjonalitet arbeidstakeren har (Kilskar mfl. 2017).

Over to tredjedeler av de spurte i bemanningsbransjens egen medarbeiderundersøkelse oppgir at verken bemanningsforetaket eller innleiebedriften har gitt dem tilbud om opplæringstiltak det siste året. I en spørreundersøkelse blant ansatte i bemanningsbransjen oppga arbeidstakerne at de føler sterkere tilhørighet til innleieforetaket enn til bemanningsforetaket. Sammenlignet med arbeidslivet generelt er det færre av arbeidstakerne som er ansatt i bemanningsforetak som

opplever positive jobbutfordringer og at arbeidet kjennes meningsfylt, men det er også færre som ofte eller alltid opplever en arbeidshverdag med stress, høyt tempo og for mye å gjøre på jobben (Ellingsen mfl. 2016).

Bemanningsbransjen preges av lav organisasjonsgrad. Det er et gjennomgående trekk internasjonalt. Det foreligger ikke egne tall for organisasjonsgraden blant ansatte i norske bemanningsforetak, men opplysninger fra ulike kilder tyder på svært lav organisasjonsgrad og at fravær av fagforeninger og tillitsvalgte på arbeidsplassen er et gjennomgående kjennetegn ved bemanningsbransjen. Dette skyldes blant annet den store gjennomstrømmingen av arbeidstakere. Det er et generelt trekk i arbeidslivet at organisasjonsgraden er lav blant arbeidstakere som kun har en midlertidig stilling eller «er på vei» til en annen type jobb (Nergaard mfl. 2011). Flere norske fagforeninger arbeider aktivt for å rekruttere medlemmer også blant innleide arbeidstakere. Kortvarige innleieforhold og usikkerhet når det gjelder fornyelse av arbeidskontraktene gjør imidlertid dette krevende.

2.2.5 Kartlegginger av brudd på reglene om innleie

Innleiereglene er i hovedsak underlagt privatrettslig håndheving. Det er dermed den enkelte arbeidstaker som må fremme krav hvis vedkommende mener det foreligger brudd på regelverket, jf. punkt 2.3.5. Det er få saker som ender opp i formelle prosesser mellom partene. Slike saker finnes det en del informasjon om, mens det foreligger begrenset informasjon om ansettelser og tilknytningsforhold som potensielt kan være i strid med regelverket. Fra flere hold er det hevdet at det skjer brudd på reglene. I undersøkelser fremkommer det at det både blant arbeidsgivere og arbeidstakere finnes mange med svak eller manglende kjennskap til hvilket regelverk som gjelder.

Dette er et krevende og vanskelig område å kartlegge, og det er gjort få studier av i hvilken grad det faktisk forekommer brudd på reglene. Valg av metode og tolkninger på grunnlag av dette vil ha mye å si for hvilke resultater en kommer frem til.

På oppdrag fra Arbeids- og sosialdepartementet har Fafo sett nærmere på spørsmål knyttet til håndheving av reglene om midlertidig ansettelse og innleie fra bemanningsforetak. Det ble først lagt frem en delrapport i januar 2019. Her ble det gjort analyser av undersøkelser blant arbeids-

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

takere, tillitsvalgte og virksomheter, dessuten ble aktører som er involvert i håndhevingen intervjuet. Delrapporten tydet på at det er utfordringer med å sikre etterlevelse av regelverket (Bergene mfl. 2018).

I januar 2020 la Fafo frem sin sluttrapport (Svalund mfl. 2019). Til grunn for denne ligger blant annet en egen spørreundersøkelse rettet mot arbeidsgivere. I tillegg er det gjennomført undersøkelser blant tillitsvalgte og gjort dybdeintervjuer med ulike aktører. Kartleggingen gjelder håndheving av midlertidig ansettelse og innleie. Når det gjelder innleie ble virksomhetene spurt om bakgrunnen for at de hadde benyttet innleide arbeidstakere fra bemanningsforetak. I sin analyse har Fafo valgt å skille disse begrunnelsene alt etter hvordan de vurderes opp mot det gjeldende regelverket. Resultatene gir ikke noe presist svar på antall brudd i og med at det ikke er en juridisk vurdering som ligger til grunn, men svarene kan antyde noe om i hvilken grad det forekommer brudd på reglene.

Fafo legger i sin rapport til grunn at det er enkelte av de begrunnelser som oppgis av arbeidsgivere som vil være utenfor lovens bestemmelser. Dette gjelder der det svares at virksomheten benytter innleie som en del av den løpende virksomheten selv om virksomheten ikke har rekrutteringsproblemer. Dessuten gjelder det svar som går ut på at innleie gjøres for å teste ut personer for fast ansettelse eller at det benyttes fordi det er billigere eller gir mindre administrasjon og oppfølging for virksomhetene. Det vil også være «gråsoner» mellom begrunnelser som er innenfor og utenfor lovens bestemmelser.

Virksomheter som er bundet av tariffavtale inngått med fagforening med innstillingsrett har adgang til å inngå skriftlig avtale med tillitsvalgte om innleie, jf. punkt 2.3.1. Dette betyr at virksomheter som har en slik avtale kan bruke innleie også med begrunnelser som i Fafos kategorisering er i «gråsonen» eller utenfor det loven åpner opp for. I sin rapport så Fafo nærmere på hvordan dette påvirker inntrykket av mulige brudd på reglene, men kom til at dette ikke endret resultatene i særlig grad.

Totalt sett indikerer Fafos analyser at mellom 23 og 36 prosent av virksomheter som har leid inn arbeidskraft fra bemanningsforetak de siste to årene kan ha gjort dette uten at de hadde adgang til det etter regelverket, og uten at de har hatt en avtale med tillitsvalgte om å gjøre dette.

Fafo har også spurt arbeidsgivere direkte om de mener virksomheten har brutt reglene for henholdsvis midlertidig ansettelse og innleie de siste

to årene. 9 prosent mener de kan ha brutt reglene om midlertidig ansettelse og 2 prosent svarer at de kan ha brutt reglene om innleie. Fafo viser til at det er stor forskjell mellom andelen som svarer ja på dette spørsmålet og det som fremkommer i analysen av de begrunnelser virksomhetene har oppgitt for bruken av innleie. Fafo mener dette kan indikere at arbeidsgivernes kunnskap om regelverket er for dårlig.

En gruppe fagforeninger tilknyttet Fellesforbundet har på eget initiativ gjennomført kartlegginger av bruken av innleie på større byggeplasser i Oslo-området, jf. punkt 2.2.3. I en undersøkelse gjennomført i september 2019 fant de at innleieandelen på kartlagte byggeplasser i Oslo og Akershus var på 35 prosent. Fagforeningene fant at 80 prosent av innleien skjedde fra bemanningsforetak, mens 20 prosent var fra andre produksjonsbedrifter. Dessuten var 40 prosent av arbeidstakerne på disse byggeplassene ansatt hos en underleverandør. I sin rapport har fagforeningene vurdert om det var slik at arbeidet de innleide utførte skilte seg fra det som vanligvis ble utført i bedriften og at en ikke hadde egne ansatte til å utføre det, samt om innleien var begrunnet i kortvarige og uforutsigbare arbeidstopper. Fagforeningene har også vurdert om det forelå skriftlig avtale med tillitsvalgte i bedrift med tariffavtale mellom Landsorganisasjonen i Norge (LO) og Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO). Etter deres vurdering var 80 prosent av innleien ulovlig fordi disse vilkårene ikke ble oppfylt (Engelstad 2019).

Også en tilsvarende kartlegging som nylig er gjennomført av fagforeninger i Bergensområdet viser at flesteparten av innleiebedriftene manglet tariffavtale eller dokumentasjon på at de hadde inngått avtaler med tillitsvalgte.

En kartlegging på byggeplasser i Trondheim høsten 2018 viste at om lag 20–25 prosent av innleien fra bemanningsforetak, målt ved antall arbeidstakere, var dekket av avtale med tillitsvalgte. Avtaler manglet også i tilfeller der innleiebedriften hadde inngått tariffavtale med et LO-forbund (Nergaard 2019).

2.2.6 Erfaringer med håndhevingen av regelverket

Som en del av Fafos kartlegging av håndhevingen av regelverket er det stilt spørsmål til arbeidstakere om årsaker til at brudd på regelverket ikke følges opp. Mange arbeidstakere gir uttrykk for at de velger å være lojale mot arbeidsgiver i stedet for å si ifra. Arbeidstakere som er intervjuet for-

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

teller om frykt for ikke å få fornyet kontrakt og at de opplever det som lite formålstjenlig å følge opp saken gitt en svak posisjon på arbeidsplassen og et ønske om å få videre arbeid. Resultatene støttes av spørreundersøkelsene blant tillitsvalgte. 69 prosent av de LO-tillitsvalgte er helt eller delvis enig i at arbeidstakere ikke vil ta ulovlig bruk av midlertidig ansettelse videre av frykt for ikke å få forlenget kontrakten. 51 prosent av de LO-tillitsvalgte er helt eller delvis enig i at utenlandske arbeidstakere er mer engstelige for å ta slike saker videre enn norske arbeidstakere. Både arbeidstakere og tillitsvalgte mener de har for dårlig kjennskap til regelverket.

7 prosent av arbeidsgiverrepresentantene som er intervjuet opplyser at de har fått henvendelser om stillinger (innleie eller midlertidig ansettelse) som tillitsvalgte eller arbeidstaker selv mener burde være en fast ansettelse. Klart færre virksomhetsledere i det private har fått slike henvendelser sammenlignet med personallederne i offentlige (ikke statlige) virksomheter. Over halvparten av personallederne oppgir 3/4-årsregelen i arbeidsmiljøloven § 14-9 sjuende ledd som begrunnelse for at de fikk en slik henvendelse.

Tillitsvalgte i LO og Negotia (YS) er blitt spurt om de har blitt kontaktet av innleide arbeidstakere som har stilt spørsmål ved om de er innleid på lovlig grunnlag. De fleste svarer at det aldri har forekommet. 17 prosent av de LO-tillitsvalgte og 5 prosent i Negotia svarer at de opplevde dette ofte eller av og til.

Fafos kartlegging viser at det er få saker som i det i hele tatt følges opp av arbeidstakere og deres organisasjoner. I de tilfeller hvor dette skjer, tyder svarene i undersøkelsen imidlertid på at en finner løsninger mellom arbeidsgiver og arbeidstaker på virksomhetsnivå. Dette gjelder likevel først og fremst saker om midlertidig ansettelse. Det ser ut til å være færre eksempler på at saker som gjelder vilkår for innleie blir tatt opp i virksomhetene.

2.2.7 Etterlevelse av likebehandlingsreglene

Som en del av oppfølgingen av regjeringens strategi mot arbeidslivskriminalitet fra 2015 ble det gjennomført en utredning om hvordan likebehandlingsreglene i arbeidsmiljøloven etterlevs. Reglene ble innført i 2013 som ledd i gjennomføringen av vikarbyrådirektivet, jf. punkt 2.3.4.

Kartleggingen ble utført av Fafo som en kvalitativ undersøkelse der sentrale aktører i de bransjene hvor leie av arbeidskraft har størst omfang ble intervjuet: kontor, helse og omsorg, bygg og

elektro, næringsmiddelindustrien og skips- og verftsindustrien (Alsos mfl. 2016).

Undersøkelsen tydet på at innføringen av likebehandlingsreglene har ført til mer likebehandling også i praksis. De bemanningsforetakene som alt hadde gode systemer og rutiner før innføringen av reglene, har etterpå forbedret disse for å sikre at reglene følges. De mindre bemanningsforetakene har i mindre grad systemer og rutiner for å følge opp reglene. Det var store variasjoner når det gjelder hvilken kontroll innleievirksomhetene selv fører med hvilke vilkår den innleide arbeider under. Mange kunder gjennomfører få og lite grundige kontroller av om likebehandlingen følges opp. Etter loven har de heller ingen plikter til å gjøre dette. Undersøkelsen viste at det gjennomgående var mer kontroll på områder som gjennom flere år hadde vært omfattet av allmenngjøringsvedtak, og hvor innleiebedriftene har et påseansvar. Risikoen for at det kan skje brudd på regelverket vil variere etter hvilke bransjer det leies ut arbeidskraft til. Risikoen synes ifølge Fafos rapport størst i bransjer med stort omfang av innleid arbeidskraft på ufaglært nivå.

Kartleggingen tydet på at regelverket virker etter hensikten og har ført til bedring av arbeidsvilkårene for mange arbeidstakere som leies inn fra bemanningsforetak. En generell utfordring ved slike kartlegginger er at det vil være deler av arbeidslivet som ikke fanges opp, og hvor det kan forekomme større innslag av useriøse forhold.

I rapporten stilte Fafo spørsmål ved om intensjonen bak reglene er ivaretatt ved den utleievirksomhet som skjer til byggenæringen og skips- og verftsindustrien. Der fant de betydelige differensieringer i innleievirksomhetenes lønnsystemer og ulik praksis når det gjelder dekning av utgifter og betaling av utenbystillegg. Dette er forhold som fører til store forskjeller på lønnsnivåene mellom innleide og fast ansatte i innleievirksomheten.

Fafos vurdering var at aktørene i liten grad synes å prøve å omgå likebehandlingsreglene ved å fremstille utleie som en underentreprise eller som utleie fra produksjonsbedrifter.

I denne kartleggingen ble det også stilt spørsmål knyttet til håndhevingen av regelverket. Her var det et utbredt ønske fra aktørene som ble intervjuet at myndighetenes kontroll bør styrkes. Representanter fra virksomheter som leide inn arbeidskraft, representanter fra bemanningsforetak og tillitsvalgte i fagforeninger ga alle uttrykk for at Arbeidstilsynet burde være mer aktive. Flere ønsket at Arbeidstilsynet skulle ha myndighet til å kontrollere mer på dette området.

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

2.2.8 Innleie og arbeidslivskriminalitet

Styrket håndheving for å motvirke ulovlig innleie nevnes som ett av flere tiltak i regjeringens reviderede strategi mot arbeidslivskriminalitet av 2019.

I 2017 la Nasjonalt tverretattlig analyse- og etterretningssenter (NTAES) frem en situasjonsbeskrivelse om arbeidslivskriminalitet i Norge. Her vises det blant annet til utfordringer for sårbare arbeidstakergrupper ved bruk av innleie og andre atypiske tilknytningsformer i arbeidslivet:

Utviklingen av arbeidslivskriminalitet kan medføre en ny økonomisk underklasse som står helt uten rettigheter i arbeidslivet. Denne gruppen vil først og fremst bestå av utenlandske arbeidstakere og innvandrere med kort botid i Norge. I denne delen av arbeidsmarkedet vil det være vanligere enn i det øvrige arbeidslivet med løse tilknytningsformer som innleie fra utenlandske bemanningsforetak og bruk av enkeltmannsforetak som leverandører heller enn å ansette arbeidstakere. Dette vil i første rekke ramme de sårbare gruppene, eksempelvis unge ufaglærte og innvandrere med lav formell kompetanse.

Situasjonsbeskrivelsen fra 2017 viser at virksomheter i økende grad kamuflerer sine lovbrudd bak en tilsynelatende lovlydig fasade. Etatene opplever at aktiviteter i økende grad flyttes mellom virksomheter, at det stadig opprettes nye virksomheter og at enkeltpersonforetak benyttes der det egentlig foreligger et arbeidsgiveransvar. Disse funnene bekreftes i en ny situasjonsbeskrivelse fra 2020. Undersøkelser utført av Skatteetaten viser at risikoen for arbeidslivskriminalitet er høyest innen deler av byggenæringen. Rapporter fra etatene viser at det også avdekkes mange lovbrudd innen godstransport på vei og tjenestevirksomhet som eiendomsdrift, bilvask og -verksted, renhold, frisør/skjønnhetspleie, servering mv.

Arbeidslivskriminalitet forekommer også knyttet til bemanningstjenester. I sin felles årsrapport om innsatsen mot arbeidslivskriminalitet i 2018 beskriver Arbeidstilsynet, NAV, Skatteetaten og politiet blant annet en trend hvor virksomheter og aktører tilrettelegger for ulovlig arbeid som utføres av borgere fra europeiske land utenfor EU/EØS-området. I rapporten beskrives det at regelverket omgås av bemanningsbyråer med tilhold i EU/EØS som benytter arbeidere fra land utenfor EU/EØS som utsendte tjenesteytere til Norge. Det benyttes fiktive

ansettelser i virksomheten i EØS-landet for å kunne bli sendt til Norge. I sitt samarbeid mot arbeidslivskriminalitet kontrollerer etatene blant annet grunnlaget for slike ansettelser. De som ikke kunne dokumentere at de var en del av den permanente arbeidsstyrken i EØS-landet de var utsendt fra ble utvist fra Norge. I sin felles årsrapport for 2019 beskriver etatene situasjoner hvor innleie blir kamuflert som entrepriser. Slike forhold er blitt avdekket ved kontroller i bygg og anlegg og i fiskeindustrien.

2.2.9 Videre kartlegginger og vurderinger av bemanningsbransjen

Arbeids- og sosialdepartementet samarbeider med partene i arbeidslivet om tiltak for å få frem mer kunnskap om bruken av ulike tilknytningsformer i norsk arbeidsliv, herunder om innleie fra bemanningsforetak. Foreliggende opplysninger kan gi indikasjoner på nivået for sysselsetting, den økonomiske aktiviteten i bransjen og ikke minst hvordan disse endrer seg over tid, men det kan også være aktivitet som ikke fanges opp i sysselsettingsstatistikken og bransjens egne tall. I de undersøkelser som er gjennomført i bransjen viser det seg også å være krevende å nå like godt frem til alle arbeidstakergrupper. Innleide innen bygg og anlegg er en gruppe som er underrepresentert i flere undersøkelser.

I perioden 2014–2018 har departementet fått gjennomført en kartlegging av hvordan bruken av ulike tilknytningsformer i arbeidslivet utvikler seg. For å se på den videre utviklingen, blant annet når det gjelder konsekvenser av endringer i reglene om innleie fra 2019, skal det gjennomføres et nytt forskningsprosjekt om tilknytningsformene i arbeidslivet for perioden 2018–2022. Hovedorganisasjonene i arbeidslivet deltar i referansegruppe for disse og tilgrensende prosjekter.

Endringer i arbeidslivet vil kunne påvirke virksomhetenes organisering og tradisjonelle tilknytningsformer. Regjeringen satte i august 2019 ned et partssammensatt utvalg for å gå gjennom utfordringer knyttet til endringer i bruken av tilknytningsformene og hvordan disse best kan møtes. Utvalget skal vurdere rammeverket for ulike tilknytningsformer for dem som utfører arbeid, og vurdere om dette er tilstrekkelig tydelig, hensiktsmessig og tilpasningsdyktig både for dagens og fremtidens arbeidsliv. Utvalget kan fremme forslag til regelendringer eller andre tiltak som det finner hensiktsmessig. Alle hovedorganisasjonene i arbeidslivet er representert i utvalget som skal arbeide frem til juni 2021.

2.3 Gjeldende rett

2.3.1 Adgangen til innleie

Adgangen til innleie av arbeidstaker fra bemanningsforetak er regulert i arbeidsmiljøloven § 14-12. Med bemanningsforetak menes i loven virksomhet som har til formål å drive utleie.

Innleie fra bemanningsforetak er tillatt i samme utstrekning som det kan avtales midlertidig ansettelse etter arbeidsmiljøloven § 14-9 første ledd bokstav a til e. Innleie vil eksempelvis være lovlig der arbeidet er av midlertidig karakter eller det gjelder arbeid i vikariat.

I § 14-12 andre ledd fremgår et annet grunnlag for innleie fra bemanningsforetak. I virksomhet som er bundet av tariffavtale inngått med fagforening med innstillingsrett etter arbeidstvistloven kan arbeidsgiver og tillitsvalgte som til sammen representerer et flertall av den arbeidstakerkategori innleien gjelder, inngå skriftlig avtale om tidsbegrenset innleie. Bestemmelsen ble endret med virkning fra 1. januar 2019. Tidligere var det tilstrekkelig at virksomheten var bundet av tariffavtale for å kunne inngå slik avtale med tillitsvalgte.

En arbeidstaker som har vært sammenhengende innleid over en viss periode, kan ha krav på fast ansettelse i innleievirksomheten. Dette fremgår av § 14-12 fjerde ledd. Ved innleie når arbeidet er av midlertidig karakter, jf. § 14-12 første ledd med henvisning til § 14-9 bokstav a, har den innleide rett til ansettelse i innleievirksomheten etter å ha vært sammenhengende innleid i 4 år. Ved innleie etter § 14-9 andre ledd bokstav b om arbeid i stedet for en annen (vikariater) eller hvor begge bestemmelsene har vært benyttet som lovgrunnlag for innleien, har innleide arbeidstakere rett til fast ansettelse etter tre år.

For innleie fra virksomhet som ikke har til formål å drive utleie gjelder andre vilkår for innleie som fremgår av arbeidsmiljøloven § 14-13.

Departementet kan i forskrift forby innleie av visse arbeidstakergrupper eller på visse områder når viktige samfunnshensyn tilsier det, jf. § 14-12 femte ledd og 14-13 fjerde ledd. Forskriftshjemele har hittil ikke vært benyttet.

2.3.2 Grensen mellom innleie og entrepriser

Leie av arbeidskraft må avgrenses mot entrepriser. Et entrepriseforhold kjennetegnes gjerne ved at en underentreprenør bringer med seg sine arbeidstakere for å utføre arbeid på oppdrag for en oppdragsgiver. Arbeidstakerne vil da være ansatt på ordinært vis hos denne (enten fast eller

midlertidig i henhold til loven), eventuelt innleid dersom vilkårene for det er oppfylt. En virksomhets bruk av entrepriser er ikke lovregulert på samme måte som bruk av innleie. Ved entrepriser må for eksempel ikke vilkårene for innleie i § 14-12 være oppfylt.

Grensen mellom innleie og entrepriser må vurderes konkret. Forholdet er ikke regulert i arbeidsmiljøloven, men definisjonen av utleie i arbeidsmarkedsloven § 27, forarbeider og rettspraksis er veiledende for grensedragningen. Blaalid-utvalget skisserte i NOU 1998: 15 punkt 5.1.4 opp følgende utgangspunkt for vurderingen:

Loven beskriver utleie av arbeidskraft som å

«stille egne ansatte til disposisjon for en oppdragsgiver når disse er underlagt oppdragsgivers ledelse».

I mange tilfeller kan det likevel ofte være uklart hva som er selvstendige oppdrag (entrepriser) som faller utenfor sysselsettingsloven § 27, og hva som er utleie av arbeidskraft. Strekpunktene nevnt nedenfor er momenter i vurderingen av om det foreligger entrepriser eller utleie av arbeidskraft.

I utgangspunktet er det entrepriser når:

- ledelsen av arbeidet er hos entreprenøren og ikke hos oppdragsgiver,
- antall arbeidstakere som nyttes på oppdraget er uvedkommende for oppdragsgiver,
- det er avtalt en fast pris,
- oppdraget er klart avgrenset,
- entreprenøren har et selvstendig ansvar for resultatet, og
- entreprenøren nytter egne materialer og verktøy.

Det er utleie av arbeidskraft når:

- oppdragsgiver har ledelsen av arbeidet,
- et bestemt antall arbeidstakere er stilt til disposisjon for oppdragsgiver,
- det er fastsatt en timepris eller timeavhengig pris,
- det er ubestemte eller kun skisserte arbeidsoppgaver,
- oppdragsgiver beholder ansvaret for det utførte arbeid, og
- oppdragsgivers materialer og verktøy nyttes under oppdraget.

Dette utgangspunktet har i stor grad blitt fulgt opp av etterfølgende forarbeider og rettspraksis, se blant annet Høyesteretts avgjørelse i HR-2018-2371-A (Norwegian), hvor Høyesterett uttaler at «dermed gjelder fortsatt den forståelsen av

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

grensedragningen mellom innleie og entrepris som forarbeidene til tidligere lover gir uttrykk for» (avsnitt 79). Høyesterett uttaler videre at momentlisten ikke innebærer likestilte eller kumulative vilkår, men at «det må foretas en helhetsvurdering der de sentrale kriteriene er ansvar for ledelsen og resultatet av det arbeidet som utføres. De øvrige kriteriene tjener mest som sperre mot forsøk på omgåelse».

2.3.3 Ansettelse i bemanningsforetak

Arbeidsmiljølovens regler i kapittel 14 om ansettelse gjelder også for ansettelse i bemanningsforetak. Dette innebærer blant annet at arbeidstakere i bemanningsforetak som hovedregel skal ansettes fast, jf. § 14-9 første ledd. Midlertidig ansettelse kan benyttes dersom vilkårene i § 14-9 andre ledd er oppfylt. Ved innleie fra produksjonsbedrifter er det et krav om at den innleide må være fast ansatt hos utleiebedriften. Noe slikt krav gjelder ikke ved innleie fra bemanningsforetak etter § 14-12.

Med virkning fra 1. januar 2019 er det gjort endringer i arbeidsmiljøloven § 14-6 og § 14-9. Formålet med endringene er å gi arbeidstakerne bedre forutsigbarhet for arbeidsomfang og arbeidstid. Reglene gjelder generelt, men er særlig begrunnet i behovet for forutsigbarhet omkring kontrakts- og ansettelsesvilkår i bemanningsbransjen.

I arbeidsmiljøloven § 14-9 første ledd er det tatt inn en definisjon av hva som er en fast ansettelse etter loven:

Arbeidstaker skal ansettes fast. Med fast ansettelse menes i denne lov at ansettelsen er løpende og tidsubegrenset, at lovens regler om opphør av arbeidsforhold gjelder, og at arbeidstaker sikres forutsigbarhet for arbeid i form av et reelt stillingsomfang.

Sentralt er at det kreves forutsigbarhet for arbeidsomfanget og at dette er reelt. Kravet til forutsigbarhet for arbeidsomfang innebærer at det må være avtalt et konkret arbeidsomfang som forplikter arbeidsgiver og som gir arbeidstaker sikkerhet for arbeid. Dette kan for eksempel være en konkret stillingsprosent. Det stilles ingen krav til nivået på stillingsprosenten. Det vil si at fast ansatte både kan jobbe heltid og deltid. At det stilles krav til et reelt stillingsomfang, innebærer at stillingsandelen må være i samsvar med, og ikke lavere enn, det arbeidsgiver på ansettelsestidspunktet planlegger å benytte arbeidstaker. I Prop. 73 L (2017–2018) punkt 6.3.2 uttales det:

Det vil etter departementets syn ikke være i samsvar med bestemmelsen at det formelt avtales et svært lite arbeidsomfang, for eksempel en stillingsandel på 10 prosent, og at arbeidsgiver umiddelbart «bygger ut» arbeidsomfanget med merarbeid i stor eller varierende utstrekning. En slik varig, planlagt økning av arbeidsomfanget på ansettelsestidspunktet vil måtte vurderes som en omgåelse av kravet til reelt stillingsomfang.

Arbeid ut over avtalt stillingsprosent kan være lovlig. Slikt merarbeid må imidlertid kun gjennomføres når det foreligger et særlig og tidsavgrenset behov, jf. § 10-6 første ledd.

Videre er det gjort en endring i arbeidsmiljøloven § 14-6 første ledd bokstav j, som tydeliggjør arbeidsgivers plikt til å gi informasjon om når det skal arbeides, også i arbeidsforhold hvor arbeidet utføres periodevis:

Arbeidsavtalen skal inneholde opplysninger om forhold av vesentlig betydning i arbeidsforholdet, herunder: [...] lengde og plassering av den daglige og ukentlige arbeidstid. Dersom arbeidet skal utføres periodevis, skal arbeidsavtalen fastsette eller gi grunnlag for å beregne når arbeidet skal utføres.

Hvorvidt arbeidsavtalen oppfylder denne informasjonsplikten, må blant annet vurderes i lys av formålet med bestemmelsen, nemlig å utelukke at arbeidstaker må stå til disposisjon hele tiden uten å sikres mer enn en deltidsjobb, jf. Prop. 73 L (2017–2018) punkt 6.3.2.

Reglene om fast ansettelse krever ikke at det alltid må betales lønn mellom oppdrag. Det kan avtales at lønnsutbetalingen skjer i forbindelse med hver arbeidsperiode. Det sentrale er at det er avklart mellom partene hvilket arbeidsomfang arbeidsavtalen innebærer og at den gir en forutsigbarhet og sikkerhet for arbeid og dermed inntekt, jf. Prop. 73 L (2017–2018) punkt 6.3.2.

2.3.4 Likebehandling av lønns- og arbeidsvilkår

Gjeldende regulering i § 14-12 a om likebehandling av lønns- og arbeidsvilkår ved utleie fra bemanningsforetak trådte i kraft 1. januar 2013, og var et ledd i gjennomføringen av vikarbyrådirektivet (europaparlaments- og rådsdirektiv 2008/104/EF) i norsk rett.

Etter arbeidsmiljøloven § 14-12 a skal bemanningsforetaket sørge for at utleid arbeidstaker

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

minst sikres de vilkår som ville kommet til anvendelse dersom arbeidstaker hadde vært ansatt hos innleier for å utføre samme arbeid når det gjelder ulike sider av arbeidstid (lengde og plassering, overtid, varighet og plassering av pauser, hvileperioder og nattarbeid), ferie og feriepenger, fridager og godtgjøring på slike dager, lønn og utgiftsdekning. Likebehandlingskravet retter seg mot den innleides arbeidsgiver, bemanningsforetaket. Dette til forskjell fra reglene om adgangen til innleie, som retter seg mot innleievirksomheten.

Slik det fremkommer av bestemmelsens andre ledd, stilles det i tillegg krav til at den utleide arbeidstakeren skal ha samme tilgang til felles goder og tjenester hos innleier som virksomhetens egne arbeidstakere, med mindre objektive grunner tilsier noe annet. Det dreier seg for eksempel om tilgang til kantine, bedriftsbarnehage eller lignende. Her er innleier pliktsubjekt, fordi det dreier seg om å gi den innleide tilgang til tjenester og fasiliteter som innleier rår over. Se Prop. 74 L (2011–2012) for nærmere beskrivelse av reglene.

I 2015 ble det fastsatt en forskrift om unntak fra likebehandlingsreglene (forskrift 6. juli 2015 nr. 874). Forskriften, som er hjemlet i § 14-12 a tredje ledd, åpner for at et bemanningsforetak kan fravike likebehandlingsreglene dersom det er bundet av tariffavtale inngått med fagforening med innstillingsrett etter arbeidstvistloven. Adgangen til å fravike likebehandlingsreglene gjelder for arbeid innenfor tariffavtalens virkeområde, jf. forskriften § 1 andre ledd. Likebehandlingsreglene kan fravikes også for arbeidstakere som ikke er bundet av tariffavtalen, forutsatt at disse på tilsvarende måte gis rettigheter etter avtalen. Den generelle beskyttelsen av arbeidstakerne må i alle tilfelle respekteres, jf. § 1 tredje ledd.

2.3.5 Håndheving av reglene om innleie og likebehandling

Det har på arbeidsrettens område tradisjonelt vært et skille mellom offentligrettslige vernebestemmelser, særlig om helse, arbeidsmiljø og sikkerhet, og privatrettslige regler knyttet til de kontraktsrettslige sidene av arbeidsforholdet. Arbeidstilsynets tilsynsmyndighet er i hovedsak knyttet til de offentligrettslige bestemmelsene. Det har imidlertid skjedd en utvikling ved at Arbeidstilsynet har fått myndighet på områder som tidligere har blitt ansett som privatrettslige bestemmelser. I arbeidsmiljøloven gjelder dette

blant annet reglene om krav til skriftlig arbeidsavtale, attest og lønnslipp. Etter allmenngjøringsloven har Arbeidstilsynet påleggskompetanse når det gjelder bestemmelser om allmenngjort lønn.

Arbeidsmiljøloven § 18-6 angir positivt hvilke bestemmelser som er underlagt Arbeidstilsynets håndhevingskompetanse. Arbeidstilsynet kan gi pålegg eller treffe andre enkeltvedtak i eller i medhold av § 1-7, kapittel 2, § 2 A-6, kapittel 3 til kapittel 11, samt §§ 14-1 a, 14-5 til 14-8, § 14-9 andre ledd bokstav f andre punktum og andre ledd siste punktum, § 14-12 andre ledd andre punktum, § 14-12 tredje ledd § 14-15 femte ledd og §§ 15-2 og 15-15. Dette gjelder likevel ikke §§ 10-2 andre til fjerde ledd og 10-6 tiende ledd. Arbeidstilsynet har flere reaksjonsmidler til disposisjon ved brudd på disse reglene; blant annet kan det gis pålegg om utbedring, ilegges tvangsmulkt for å fremtvinge etterlevelse eller ilegges overtredelsesgebyr. Reglene er i tillegg straffesanksjonert.

Lovens privatrettslige regler regulerer de kontraktsrettslige sidene av arbeidsforholdet. Sentralt i denne sammenheng står reglene om ansettelse og opphør av arbeidsavtalen, herunder reglene om midlertidig ansettelse og innleie. Eventuelle brudd må i hovedsak følges opp av den enkelte arbeidstaker, om nødvendig ved hjelp av domstolene. I domstolene er saken gjenstand for en grundig vurdering etter partsinnlegg og bevisførsel. På det privatrettslige området har Arbeidstilsynet først og fremst en informasjons- og veiledningsrolle og kan som hovedregel ikke gi pålegg eller ilegge reaksjoner som for eksempel overtredelsesgebyr.

Virkninger av ulovlig innleie av arbeidstaker er regulert i arbeidsmiljøloven § 14-14. Etter bestemmelsen kan arbeidstaker som er eller har vært ulovlig innleid fra bemanningsforetak gå til søksmål med påstand om fast ansettelse og/eller erstatning. I særlige tilfeller kan retten likevel, etter påstand fra innleier, bestemme at den innleide arbeidstakeren ikke har et fast arbeidsforhold dersom den etter en avveining av partenes interesser finner at dette vil være åpenbart urimelig.

Arbeidstilsynet har ikke myndighet til å håndheve innleiereglene i §§ 14-12 og 14-13. Ved innleie fra bemanningsforetak på grunnlag av avtale med tillitsvalgte, kan Arbeidstilsynet imidlertid be innleievirksomheten og bemanningsforetaket fremlegge dokumentasjon på at den er bundet av tariffavtale og at det er inngått avtale med de tillitsvalgte, jf. § 14-12 andre ledd andre punktum. Arbeidstilsynet har også håndhevingsmyndighet når det gjelder virksomhetens plikt til å drøfte

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

bruken av innleid arbeidskraft med de tillitsvalgte, jf. § 18-6 første ledd.

Likebehandlingsreglene i § 14-12 a er heller ikke omfattet av Arbeidstilsynets vedtakskompetanse etter § 18-6. For å bidra til transparens om lønns- og arbeidsvilkår og at likebehandlingsreglene etterleves, er det i § 14-12 b gitt regler om opplysningsplikt mellom virksomhetene og overfor den utleide og de tillitsvalgte i innleievirksomheten, om de vilkår som likebehandlingen gjelder og hva som er avtalt mellom bemanningsforetaket og den utleide. Regler om taushetsplikt i tilknytning til de tillitsvalgtes innsynsrett fremgår av forskrift 11. januar 2013 nr. 33 om innleie fra bemanningsforetak.

Det er først og fremst bemanningsforetaket, som arbeidsgiver, som er ansvarlig for å utbetale lønn og andre økonomiske forpliktelser etter § 14-12 a første ledd. For å sikre gjennomføringen av likebehandlingsprinsippet, har også innleievirksomheten et solidaransvar for bemanningsforetakets forpliktelser, jf. § 14-12 c.

2.3.6 Bemanningsforetaksregisteret

Bemanningsforetak som skal drive virksomhet i Norge må være registrert i bemanningsforetaksregisteret. Plikten til registrering mv. er regulert i forskrift 4. juni 2008 nr. 541 om bemanningsforetak. Bemanningsforetak må sende melding til Arbeidstilsynet, og må enten være registrert som aksjeselskap eller allmennaksjeselskap i Norge, eller stille sikkerhet i form av garanti fra bank eller forsikringsselskap for egenkapital tilsvarende minstekrav til aksjekapital for aksjeselskap eller allmennaksjeselskap. Meldingen skal opplyse om foretakets navn og forretningsadresse, organisasjonsnummer samt navn og adresse i Norge på fast representant for utenlandsk virksomhet, jf. § 4. Meldingen skal i tillegg inneholde dokumentasjon som viser at foretaket: a) oppfyller vilkårene for registrering og garanti etter § 2 eller § 3, b) er registrert i Enhetsregisteret og c) er registrert hos norske skattemyndigheter. Registrerte bemanningsforetak skal innen 31. januar hvert år sende en melding til Arbeidstilsynet som bekrefter at foretaket fortsatt oppfyller kravene til meldeplikt etter § 5. Foretak som unnlater å oppfylle kravet i første ledd kan bli slettet fra registeret over bemanningsforetak. Før sletting foretas, skal foretaket varsles om at det vil bli slettet fra registeret, dersom det ikke innen en frist som er gitt i varslet oppfyller kravet om melding etter første ledd.

Innleie av arbeidstaker fra bemanningsforetak er kun tillatt fra foretak som er registrert i

bemanningsforetaksregisteret, jf. § 10 første ledd. Arbeidstilsynet fører tilsyn med at innleie av arbeidstaker fra bemanningsforetak skjer i overensstemmelse med første ledd, og Arbeidstilsynet gir de pålegg og treffer de vedtak ellers som er nødvendige for gjennomføring av bestemmelsen. Petroleumstilsynet har innenfor sitt myndighetsområde tilsvarende tilsynsansvar og myndighet.

2.4 Reguleringer i andre land

2.4.1 Sverige

Inn- og utleie fra bemanningsforetak er blant annet regulert i lag (1993:440) om privat arbeidsförmedling og lag (2012:854) om uthyrning av arbetstagare. Bemanningsbransjen er også regulert i tariffavtaler. Bemanningsforetaket kan ikke hindre arbeidstaker i å få ansettelse hos innleier, jf. lag om uthyrning av arbetstagare § 9. I medhold av lag (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet §§ 38, 39 og 40 gjelder dessuten visse forhandlingsregler som innebærer at arbeidsgiver som hovedregel må forhandle med arbeidstakerorganisasjonene før beslutning om blant annet innleie treffes. Dersom sentral arbeidstakerorganisasjon, eller arbeidstakerorganisasjon som har inngått tariffavtale, erklærer at arbeidet (innleien) som planlegges av arbeidsgiveren kan antas å stride mot lov eller tariffavtale eller på annen måte vil bryte med det som er allment godtatt i partenes avtaleområde, så kan ikke handlingen (innleien) besluttes eller gjennomføres av arbeidsgiveren.

Det finnes ingen særskilte lovfastsatte krav for etablering av bemanningsforetak i svensk rett. Imidlertid finnes det en frivillig autorisasjonsordning som gir medlemmer i arbeidsgiverorganisasjonen «Kompetensföretagen» mulighet til å søke om autorisasjon. Søknader om autorisasjon vurderes av Kompetensföretagens Auktorisationsnämnd, og besluttes av styret i arbeidsgiverorganisasjonen Kompetensföretagen. Autorisasjonen har til formål å sikre at bemanningsforetakene er seriøse selskaper som oppfyller høye krav og skaper trygghet for kunder og arbeidstakere. Medlemsvirksomhetene granskes i forbindelse med den første autorisasjonssøknaden og deretter en gang i året.

Når det gjelder likebehandling, er bestemmelsen om dette gjennomført i Lag (2012:854) om uthyrning av arbetstagare §§ 5 og 6. Sverige har innført unntaksbestemmelsen i direktivet artikkel 5 nr. 2 i lovens § 8 som innebærer at kravet om likebehandling når det gjelder lønn kan fravikes

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

dersom arbeidstakeren er fast ansatt med lønn mellom oppdrag. Sverige har også utnyttet direktivets mulighet til å la partene gjøre unntak fra likebehandlingsprinsippet, jf. direktivet artikkel 5 nr. 2. Brudd på likebehandlingsprinsippet kan innebære rett til erstatning, og håndheves privatrettslig av partene og eventuelt domstolene.

2.4.2 Danmark

Det finnes ingen lovreguleringer om innleie i Danmark. I all hovedsak er det ingen vilkår eller begrensninger i lovgivningen for bruk av bemanningsforetak, med unntak av enkelte bransjespesifikke bestemmelser. Blant annet må bemanningsforetak som leier ut sykepleiere til sykehus ha godkjenning fra helsemyndighetene.

Vikarbyrådirektivet er gjennomført i Lov nr 595 af 12/06/2013 om vikarers retsstilling ved udsendelse af et vikarbureau. Enkelte av bestemmelsene i loven er underlagt straffesanksjoner. For øvrig håndheves likebehandlingsreglene privatrettslig, eventuelt gjennom domstolene.

2.4.3 Finland

Den finske lovgivningen begrenser ikke innleiers adgang til å leie inn arbeidskraft. Tariffavtalene innen visse bransjer har imidlertid bestemmelser om når ekstern arbeidskraft kan leies inn.

Bemanningsforetaket kan anvende egen tariffavtale. Dersom det ikke gjelder tariffavtale i bemanningsforetaket, fastsettes lønns- og arbeidsvilkår minst tilsvarende vilkår i tariffavtale som gjelder hos innleier. Dersom ingen tariffavtale kommer til anvendelse for ansettelsesforholdet til en utleid arbeidstaker, skal de vilkår som gjelder den utleide arbeidstakerens lønn, arbeidstid og ferie minst samsvare med avtaler eller praksis som er bindende for og som normalt anvendes i innleievirksomheten. I Finland er vikarbyrådirektivets krav til likebehandling gjennomført gjennom endringer i lagen om utstationerade arbetstagare (1146/196) og arbeidsavtalslagen (2001/55) kapittel 2 §§ 9 og 9a. «Arbetarskyddsmyndigheterna» fører tilsyn med at loven følges, jf. kapittel 13 § 12.

2.5 Høringen

2.5.1 Høringsforslaget

Departementet foreslo i høringen at Arbeidstilsynet skal gis myndighet til å føre tilsyn med vilkårene for innleie fra bemanningsforetak i arbeidsmiljøloven § 14-12, herunder å gi reaksjoner ved brudd på

reglene. Departementet uttalte at forslaget vil gjelde tilsvarende for Petroleumstilsynet og Luftfartstilsynet, som er tilsynsmyndighet etter arbeidsmiljøloven på sine forvaltningsområder. Når departementet i det videre omtaler Arbeidstilsynets vedtakskompetanse, vil kompetansen derfor gjelde tilsvarende for Petroleumstilsynet og Luftfartstilsynet på deres respektive områder.

Både innleie basert på avtale med tillitsvalgte etter § 14-12 andre ledd og de generelle kriteriene etter § 14-12 første ledd ble foreslått å omfattes av tilsynenes myndighet, med bakgrunn i den nære sammenhengen mellom bestemmelsene.

Det ble videre foreslått at regelen i arbeidsmiljøloven § 14-12 a første ledd om likebehandling av lønns- og arbeidsvilkår ved utleie fra bemanningsforetak skal være omfattet av tilsynskompetansen. Kompetansen til å føre tilsyn ble foreslått avgrenset mot bestemmelsens andre ledd om innleides rett til felles goder og tjenester samt mot § 14-12 a tredje ledd.

I høringsforslaget ble det lagt opp til at arbeidstaker selv fortsatt må håndheve sitt eget krav overfor virksomheten, eventuelt via domstolene. Departementet uttalte at et pålegg knyttet til brudd på innleieregler ikke vil innebære at innleid arbeidstaker oppnår rett til fast ansettelse, eller at Arbeidstilsynet kan treffe vedtak om fast ansettelse og/eller erstatning. Det vil fortsatt være opp til den enkelte arbeidstaker å forfølge egne krav med hensyn til arbeidsrettslig status i tråd med arbeidsmiljølovens system, samt å inndrive lønnskrav på alminnelig måte. Forslaget la altså opp til et tosporet system, hvor innleie- og likebehandlingsreglene vil være underlagt både offentlig- og privatrettslig håndheving.

Lovteknisk ble endringene foreslått gjennomført ved at § 14-12 første og andre ledd og § 14-12 a første ledd inntas i oppstillingen i § 18-6 som fastsetter Arbeidstilsynets påleggskompetanse.

2.5.2 Høringsuttalelsene

De fleste høringsinstansene er i hovedsak positive til lovforslaget. Blant organisasjonene på arbeidstakersiden støttes forslaget av *LO*, *Unio*, *YS* og *Akademikerne*. Av organisasjonene på arbeidstakersiden er det kun *LO* som omtaler håndheving av likebehandlingreglene særskilt.

LO støtter som nevnt forslaget om håndheving av innleiereglene. I tillegg mener *LO* at § 14-12 b om opplysningsplikt og innsynsrett ville fungere bedre dersom all informasjon etter bestemmelsen gis automatisk. *LO* gir også uttrykk for at Arbeidstilsynet bør ha en rolle for å

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

sikre etterlevelse av reglene i § 14-12 b. Videre tar de til orde for gjeninnføring av kollektiv søksmålsrett for fagforeninger og mener at ordningen også bør utvides til å omfatte ansatte i utleiebedriftene.

Unio mener det er behov for offentlig tilsyn, da innleide har en svak posisjon i dagens håndhevingsordning. *Akademikerne* støtter målene med endringsforslagene og påpeker at det er viktig at Arbeidstilsynet får tilstrekkelige virkemidler for å sikre effektiv håndheving. *YS* støtter styrket håndheving og mener offentlig tilsyn vil kunne bidra til å sikre etterlevelse og virke preventivt for hele arbeidslivet, samt være et godt lavterskeltilbud. *YS* mener Arbeidstilsynets kompetanse også bør omfatte vilkårene for midlertidig ansettelse etter § 14-9 i sin helhet.

Blant organisasjonene på arbeidsgiversiden fremkommer både støtte og innsigelser til høringsforslaget. *NHO*, med unntak av fem landsforeninger, støtter offentlig håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene. Det samme gjør *NLF* og *SAMFO*. *KS*, *Spekter*, *Virke*, *Norges Rederiforbund*, *Finans Norge* samt en gruppe på fem landsforeninger i *NHO* (*Abelia*, *NHO Reiseliv*, *NHO Luftfart*, *Norsk olje og gass*, *NHO Transport* og *NHO Logistikk & Transport*, heretter «*NHO Reiseliv mfl.*») støtter ikke forslaget. *KS* og *Spekter* har i sine høringsinnspill særskilte merknader knyttet til håndheving av likebehandlingsreglene.

NHO støtter at Arbeidstilsynet gis tilsynskompetanse når det gjelder innleie- og likebehandlingsreglene. Samtidig påpekes det at forslaget reiser flere prinsipielle spørsmål om forholdet mellom domstol og forvaltning, at Arbeidstilsynet vil måtte gjennomføre komplekse faktiske og juridiske vurderinger og at forslaget derfor reiser rettssikkerhetsmessige betenkeligheter. *NHO* mener at forslaget må justeres for å bøte på noen av de disse betenkelighetene. *NHO* mener at veiledning bør være primærvirkemiddelet og foreslår at dette lovfestes i tillegg til særskilt lovfesting av en sikkerhetsventil for avslutning av saker som er lite egnet for forvaltningsmessig behandling. *NHO* mener sikkerhetsventilen må sørge for at tilsynene innstiller behandlingen i saker som er uforholdsmessig ressurskrevende å få forsvarlig opplyst eller som reiser prinsipielle juridiske spørsmål.

Spekter, *Virke* og *NHO Reiseliv mfl.* peker på prosessulikhetene mellom domstolsbehandling og forvaltningsbehandling. *Virke* mener et system med to spor ikke er den rette løsningen, og peker på at én sak dermed vil kunne behandles av både forvaltning og domstol, enten på samme tid eller etter hverandre. *NHO Reiseliv mfl.* foreslår som

alternativ at myndighetene kun får utvidet kompetanse til å kontrollere om det foreligger avtale om tidsbegrenset innleie inngått med fagforening med innstillingsrett etter § 14-12 andre ledd, samt myndighet til å kontrollere om innleier har oppfylt opplysningsplikten etter § 14-12 b. *NHO Reiseliv mfl.* og *Norges Rederiforbund* foreslår å styrke myndighetenes veiledningsplikt. Når det gjelder likebehandlingsreglene fremhever *KS* at håndheving av likebehandling innenfor deres område i mindre grad vil kreve skjønnsmessige vurderinger, ettersom sammenligningsgrunnlaget vil være hovedtariffavtalen. *Spekter* fremhever at det kan være ulike overenskomster som kan komme til anvendelse og at det ikke er gitt hvilken tariffavtale som skal anvendes, samt at det også leies inn personer som har kompetanse som ikke finnes hos innleier overhodet.

NTNU, *Revisorforeningen* og *Jussbuss* stiller seg bak departementets vurdering og forslag og mener det er behov for offentlig kontroll med etterlevelsen av innleie- og likebehandlingsreglene.

Advokatforeningen viser til at forslaget stiller svært høye krav til Arbeidstilsynets kompetanse og innebærer meget vanskelige og skjønnsmessige rettslige vurderinger. Foreningen støtter at tilsynskompetansen avgrenses mot det innbyrdes kontraktsforholdet mellom arbeidsgiver og arbeidstaker. Foreningen er videre enig med departementet i at offentlig tilsyn med innleiereglene vil kunne gjøre den enkelte arbeidstaker mer bevisst på uriktige forhold, samt senke terskelen for privatrettslig reaksjon. *Advokatforeningen* påpeker at håndheving av likebehandlingsreglene vil kunne kreve tolkning av tariffavtaler som gjelder hos innleier.

Arbeidstilsynet støtter at innleie- og likebehandlingsreglene bør underlegges strengere kontroll. Tilsynet viser til at kontroll med innleiereglene forutsetter omfattende informasjonsinnhenting og skjønnspregede juridiske vurderinger og at etaten etter gjeldende regler vil ha begrensede muligheter til å overprøve virksomhetenes beskrivelse av faktum. Behov for omfattende informasjonsinnhenting kan medføre at innleieferholdet er avsluttet før tilsynet rekker å reagere. Arbeidstilsynet inngir flere forslag til tilleggsreguleringer. Det foreslås at det innføres plikt til å utarbeide og oppbevare skriftlig dokumentasjon som inneholder virksomhetenes vurderinger, samt at det innføres krav til at innleier og bemanningsforetak rapporterer innleieferhold gjennom et teknisk løsning, eksempelvis via Altinn.

Når det gjelder likebehandlingsreglene, peker *Arbeidstilsynet* på at de vil måtte ta stilling

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

til arbeidstakers kompetanse, erfaring, type arbeidsoppgave og lignende. Dette er kompliserte og tidkrevende vurderinger som ofte ikke kan gjøres på gruppenivå. Enkelte virksomheter har ikke inngått tariffavtale, eller leier inn arbeidstakere med kompetanse som ikke eksisterer i virksomheten fra før. I slike tilfeller vil det kunne være problematisk å oppstille et sammenligningsgrunnlag.

Petroleumstilsynet viser til at det må foretas kompliserte vurderinger av skjønnspreget karakter og at det vil være behov for å skaffe seg inngående kjennskap til selskapenes drift. Det foreslås å utrede muligheten for et utenforstående, mer domstollignende organ, eksempelvis en nemnd, som kan forestå håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene. Når det gjelder likebehandlingsreglene, foreslår *Petroleumstilsynet* at det kan innføres en ny regel om informasjons- og påseplikt for innleier etter mønster av tilsvarende plikt innenfor allmenngjøringsreglene.

Luftfartstilsynet er positiv til forslagene om økt kontroll med innleie- og likebehandlingsreglene. Tilsynet peker på at det innenfor sivil luftfart er en tydelig trend med fokus på kostnadsbesparelser og krav til effektivitet, som har ført til økt bruk av innleie. *Luftfartstilsynet* fremhever at grensdragningen mellom innleie og entrepris kan være særlig problematisk.

2.6 Departementets vurderinger og forslag

2.6.1 Generelle vurderinger

2.6.1.1 Bakgrunn og formål

Faste ansettelser med trygge og anstendige arbeidsvilkår er, og skal være, hovedregelen i norsk arbeidsliv. For å imøtekomme virksomhetenes behov for tidsbegrenset arbeidskraft som går utover det løpende, stabile og permanente behovet, er det likevel i visse tilfeller adgang til midlertidig ansettelse og innleie. Innleie og midlertidig ansettelse er unntak som krever at særskilte vilkår er oppfylt.

Det har vært en betydelig vekst i bruken av innleie fra bemanningsforetak fra starten av 2000-tallet og frem til i dag. Bygge- og anleggsnæringen har stått for mye av denne veksten. Tall fra NHO Service og Handel viste en særlig sterk vekst fra og med 2016 og ut 2018, og også SSBs strukturstatistikk viste en betydelig vekst i denne perioden. Det har i de senere år også vært en økning i bruken av innleie i industrien og en rela-

tivt rask vekst i utleie til oppvekstsektoren. Samlet sett utgjør innleie fra bemanningsforetak mellom 1,5 og 2 prosent av årsverkene, jf. punkt 2.2.2.

Over halvparten av de sysselsatte innen utleie er i dag innvandrere, særlig fra Øst-Europa. Denne gruppen arbeidstakere er i liten grad organisert.

I de senere år har det kommet signaler, både fra arbeidstaker- og arbeidsgiversiden, om at det forekommer en god del ulovlig innleie fra bemanningsforetak. Departementet ga i 2018 Fafos oppdrag å kartlegge ulike forhold rundt håndhevingen av reglene om midlertidig ansettelse og innleie av arbeidstakere fra bemanningsforetak, herunder å vurdere omfanget av brudd på reglene, se punkt 2.2.5 og 2.2.6. Med de forutsetninger som er lagt inn i Fafos rapport, indikeres det at mellom 23 og 36 prosent av virksomheter som har leid inn arbeidskraft fra bemanningsforetak de siste to årene, kan ha gjort dette uten at de hadde adgang til det. Også fagforeningenes egne kartlegginger av bruken av innleie i byggenæringen gir indikasjoner på at det er utfordringer med etterlevelsen av dagens regelverk, jf. punkt 2.2.5.

Gjeldende håndhevsregime innebærer at det er den innleide arbeidstakeren som må ta initiativ til og stå for håndhevingen av innleie- og likebehandlingsreglene. Fafos analyserer i sin rapport fra 2019 også i hvilken grad brudd på reglene om midlertidige ansettelser og innleie faktisk blir håndhevet og hvorfor det eventuelt ikke skjer.

Fafos kartlegging tyder på at få av sakene som gjelder eventuell ulovlig innleie i dag følges opp av de arbeidstakerne det gjelder, eller av organisasjonene i arbeidslivet. I de tilfeller hvor dette likevel skjer, ser det imidlertid ut til at en klarer å finne løsninger mellom arbeidsgiver og arbeidstaker på virksomhetsnivå. Dette gjelder likevel i større grad saker som gjelder midlertidige ansettelser enn innleie.

For å forklare den manglende håndhevingen av brudd, fremheves flere faktorer. Mange arbeidstakere kjenner ikke lovverket og vet ikke om de er lovlig eller ulovlig innleid. Mange har korte kontrakter, og kjenner ikke grunnlaget for egen stilling. Det tar tid før de vet om den er lovlig eller ikke, og da er kontrakten deres snart løpt ut. Lengden på kontrakten påvirker også tillitsvalgtes mulighet for å komme i kontakt med innleide. Tillitsvalgte opplever videre at de ikke har fått opplæring nok til å kunne bistå innleide som tar kontakt.

Departementet viser til at brudd på regelverk og hvordan dette håndheves, er vanskelig å måle gjennom undersøkelser. Det vil være usikkerhet knyttet til hvordan svarene som gis skal fortolkes. Fafos kartlegginger kan uansett tyde på at det er

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

utfordringer med dagens håndhevingsregime, og at systemet i for liten grad bidrar til å sikre etterlevelse av innleiereglene.

Departementet mener at økningen en har sett i bruken av innleie over tid, sammenholdt med at det kan foreligge brudd som ikke følges opp fra arbeidstakers side, tilsier at det er behov for å styrke håndhevingen av innleiereglene. Brudd på innleie- og likebehandlingsreglene er ikke bare uheldig for den enkelte arbeidstaker, men kan også få uheldige samfunnsmessige konsekvenser, for eksempel ved at seriøse virksomheter som følger reglene taper i konkurransen. De som bryter reglene vil i en slik situasjon i stadig større grad kunne dominere markedet. Et uforholdsmessig stort innslag av innleie kan svekke rekrutteringen til bransjen det gjelder, ved at den ikke oppfattes som attraktiv for unge. Dersom innleide kun arbeider prosjektbasert og kortvarig i ulike virksomheter, vil det i seg selv kunne slå uheldig ut. En undersøkelse SINTEF gjorde for BNL i 2017 (Kilskar mfl. 2017), viste at varighet i tilknytningsforhold mellom arbeidstaker og arbeidsgiver/oppdragsgiver er av større betydning for sikkerheten enn hvilken nasjonalitet arbeidstakeren har, jf. punkt 2.2.4. Svakere fagmiljø kan videre få betydning for produktivitet og kvalitet.

Det er altså ikke bare arbeidstakerne og de seriøse virksomhetene som har interesser i at reglene følges. Det er også knyttet en samfunnsinteresse til dette. Det er derfor sentralt at misbruk og brudd kan motvirkes gjennom en effektiv håndheving av reglene. Departementet oppfatter da også at synspunktet om at det er behov for å styrke håndhevingen, får stor tilslutning i høringen.

Det kan videre antas at valg av innleie som bemanningsløsning ofte blir oppfattet som en rimeligere eller «enklere» løsning enn direkte ansettelse. Hvilke vilkår som tilbys de innleide kan spille en rolle her. Formålet med likebehandlingsreglene er å sikre at innleide skal ha likestilte vilkår som om de hadde vært direkte ansatt. Etter departementets vurdering henger reglene om innleie og likebehandling, og dermed også brudd på regelsettene, tett sammen. Sammenhengen tilsier at håndhevingen av begge regelsett bør styrkes.

2.6.1.2 Håndheving gjennom offentlig tilsyn

Departementet mener at en utvidet offentlig kontroll vil være det best egnede tiltaket for å styrke håndhevingen av innleie- og likebehandlingsreglene.

Fafos rapport fra 2019 tyder på at det foreligger noen barrierer som i praksis hindrer innleide arbeidstakere i å fremme krav om fast ansettelse hos innleievirksomheten hvis lovens vilkår for innleie ikke er til stede. Innleieforhold er ofte kortvarige arbeidsforhold som gir arbeidstaker lite anledning til å gjøre seg kjent med grunnlaget for egen stilling. Fafos undersøkelser tyder også på at frykt for ikke å få forlenget kontrakten utgjør en betydelig barriere i denne sammenheng, særlig blant utenlandske arbeidstakere. Dette er en type barriere som i liten grad vil kunne reduseres ved å gjøre privatrettslige håndhevingsmekanismer mer tilgjengelige for den enkelte arbeidstakeren. Fafos rapport tyder videre på at tillitsvalgte spiller en viktig rolle i de håndhevingsprosessene som faktisk gjennomføres. Organisasjonsgraden blant ansatte i bemanningsbransjen er imidlertid lav, og det er få bemanningselskaper som er dekket av tariffavtale og har tillitsvalgte.

Det å gi en offentlig tilsynsmyndighet kompetanse til å kontrollere at virksomhetene overholder innleie- og likebehandlingsreglene, vil innebære at en tredjepart i større grad kommer inn i saken på lokalt nivå for å veilede og eventuelt avdekke og sanksjonere brudd. En offentlig tilsynsordning vil dermed bidra til at eventuelle brudd ikke bare må følges opp av den enkelte innleide arbeidstaker.

Et viktig formål med å styrke etterlevelsen av innleie- og likebehandlingsreglene er etter departementets vurdering å redusere de samfunnsmessige konsekvensene av ulovlig innleie, herunder å få avdekket systematiske og grove brudd på innleiereglene. Ved å innføre offentlig kontroll med regelverket, med mulighet for å ilegge reaksjoner, risikerer virksomhetene også noe mer og annet enn det som er tilfellet ved dagens privatrettslige håndhevingsregime. Offentligrettslig håndheving kan dermed ha større preventiv effekt, og slik bidra til at virksomhetene i større grad etterstreber å følge regelverket.

Departementet foreslår på denne bakgrunn å utvide Arbeidstilsynets tilsynsmyndighet til også å gjelde innleiereglene, herunder reglene om likebehandling. Arbeidstilsynet har lang erfaring med å føre tilsyn med at reglene i arbeidsmiljøloven overholdes, og har etter departementets syn det organisasjons- og virkemiddelapparat som er nødvendig for å kunne føre tilsyn også med innleie- og likebehandlingsreglene. Det samme er tilfellet for de to andre tilsynsmyndighetene Petroleumstilsynet og Luftfartstilsynet, på sine forvaltningsområder.

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

Et annet tiltak for å sikre etterlevelse av regler, kan være mer målrettet informasjons- og veiledningsarbeid, særlig rettet mot utenlandsk innleid arbeidskraft. Både arbeidstakere og arbeidsgivere har mangelfull kunnskap om adgangen til innleie (Svalund mfl. 2019). Flere høringsinstanser, herunder *NHO* og *Virke*, har tatt til orde for at veiledning bør være Arbeidstilsynets sentrale virkemiddel, og *NHO* har foreslått at Arbeidstilsynets veiledningsplikt lovfestes i arbeidsmiljøloven. Departementet er enig i at det er grunn til å legge betydelig vekt på veiledning som virkemiddel. Departementet mener imidlertid at dette ikke bør være tilsynsmyndighetenes eneste virkemiddel, da det etter departementets syn neppe er slik at omfanget av brudd bare skyldes manglende kunnskap. Departementet vil i denne sammenheng også peke på at påleggskompetanse gir tilsynene bedre muligheter for å nå frem med veiledning i sin kontakt med virksomhetene.

2.6.1.3 Særlige problemstillinger ved innføring av offentlig tilsyn – krav til faktagrunnlag og skjønnsutøvelse

Rekkevidden av Arbeidstilsynets påleggskompetanse har tradisjonelt vært tuftet på prinsippet om et grunnleggende skille mellom offentligrettslige regler som håndheves av Arbeidstilsynet og privatrettslige regler som håndheves av arbeidstaker selv, se nærmere om dette i punkt 2.3.5. Det har likevel skjedd en utvikling i de senere år ved at Arbeidstilsynet har fått myndighet til å håndheve enkelte regler som tidligere ble ansett som privatrettslige, herunder regler om formelle krav til arbeidsavtalen, om attest og lønsslipp og om krav til allmenngjort lønn.

Dersom overholdelse av vilkårene for innleie og kravet til likebehandling blir lagt under Arbeidstilsynets tilsynskompetanse, vil også mer skjønnsmessige sider av det som tradisjonelt har vært ansett som privatrettslige regler, bli underlagt offentlig tilsyn. Noen av de rettslige vurderingene som må gjøres for å avgjøre om lovens krav er overholdt, forutsetter videre at mye informasjon og dokumentasjon må innhentes og vurderes. Innvendingene til forslaget i høringsrunden gjelder i stor grad disse forholdene.

Slik departementet ser det, er det særlig vurderingen av innleie som ikke er basert på avtale med tillitsvalgte, det vil si innleie etter § 14-12 første ledd, samt likebehandlingsreglene, som vil kunne kreve vanskelige skjønnsmessige vurderinger. Arbeidstilsynet kjenner imidlertid arbeidslivet godt og har erfaring med å gjøre skjønnsmes-

sige vurderinger i andre saker, eksempelvis i forbindelse med vurderinger av om en arbeidstaker har en særlig uavhengig eller ledende stilling (og dermed er unntatt fra arbeidstidsreguleringen i arbeidsmiljøloven), om de som utfører arbeid er arbeidstakere eller oppdragstakere og i forbindelse med øvrige grensdragninger knyttet til arbeidsgiveransvar.

I høringsrunden har blant annet *NHO*, *Virke* og *Advokatforeningen* pekt på at juridiske vurderinger knyttet til å fastslå om vilkår for innleie mv. er oppfylt kan være svært komplekse, og at dette kan innebære en fare for virksomhetenes rettsikkerhet. Etter departementets syn har Arbeidstilsynet et apparat og en kompetanse som med god opplæring og arbeidsorganisering vil kunne håndtere den juridiske kompleksiteten på forsvarlig måte. Departementet mener at Arbeidstilsynet vil ha kompetanse til å gjøre de skjønnsmessige vurderingene som regelverket legger opp til, gitt et tilstrekkelig godt faktagrunnlag. Når det gjelder ivaretagelse av virksomhetenes rettssikkerhet, vises det for øvrig også til punkt 2.6.3.2.

NHO, *Spekter*, *KS* og *Finans Norge* uttrykker bekymring for virksomhetenes rettssikkerhet fordi skriftlig forvaltningsbehandling, i motsetning til domstolsbehandling, etter deres syn ikke er egnet til å opplyse denne typen saker i tilstrekkelig grad. Arbeidstilsynet peker på at det å klarlegge de relevante faktiske forholdene og anvende de relevante rettsreglene vil kunne være en tidkrevende prosess. Arbeidstilsynet viser også til at det vil kunne være vanskelig å foreta en reell prøving av om virksomhetens beskrivelse av de faktiske forholdene er riktig, da dette krever inngående kunnskap om virksomhetens drift og organisatoriske forhold.

Også når det gjelder informasjonsinnhenting, vil situasjonen etter departementets vurdering kunne være forskjellig avhengig av hva saken konkret handler om. Dersom det er tale om innleie som skyldes vikarbehov, kan det være tilstrekkelig å be om en liste over arbeidstakere som er fraværende og som det dermed vikarieres for. Videre vil det ved innleie som har sitt grunnlag i avtale med lokale tillitsvalgte, og hvor virksomheten må være bundet av tariffavtale inngått med fagforening med innstillingsrett, kunne være tilstrekkelig å innhente opplysninger om tariffavtalen og avtalen med de tillitsvalgte.

Dersom innleie begrunnes i at arbeidet er av midlertidig karakter, vil det måtte avklares om dette vilkåret kan anses oppfylt, eksempelvis om arbeidet knytter seg til uforutsette, ekstraordinære og forbigående behov, sesongvariasjoner

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

eller reelle prosjektarbeider som ikke kan sies å være en del av virksomhetens ordinære drift. Det å få kartlagt relevante forhold kan etter omstendighetene innebære at det er nødvendig å innhente en god del dokumentasjon og opplysninger, eventuelt også for en lengre periode. Departementet ser også at det vil kunne være tilfeller hvor det kan bli utfordrende å påvise og reagere mot regelbrudd uten det som kan vurderes som uforholdsmessig ressursbruk. Departementet viser her til at Arbeidstilsynet må vurdere slike spørsmål på vanlig måte. Det sentrale i forslaget er å gi grunnlag for å få avdekket systematiske og grove brudd på innleiereglene.

NHO Reiseliv mfl. har fremholdt at tilsyn vil medføre økte administrative byrder for virksomhetene knyttet til innsamling og oversendelse av dokumentasjon mv., og at virksomheter som er uenige i et vedtak selv vil måtte bringe det inn for domstolene. Departementet ser at tilsyn kan oppleves belastende for virksomhetene, men mener at dette ikke kan være avgjørende. Departementet viser til at virksomhetene skal ha vurdert innleiers lovlighet når innleie besluttes, og at bruken av innleie også skal drøftes med virksomhetens tillitsvalgte en gang i året, jf. arbeidsmiljøloven § 14-12 tredje ledd. I forarbeidene til bestemmelsen om drøftingsplikt er det lagt til grunn at arbeidsgiver i tilknytning til drøftingen vil gi den informasjon og legge frem den dokumentasjon som setter partene i stand til å gjennomføre en reell drøfting av virksomhetens bruk av innleid arbeidskraft og praktiseringen av kravet om likebehandling, jf. Prop. 74 L (2011–2012). Her uttales det videre at det generelt må kunne forventes at arbeidsgiver har oversikt over hvilke innleide arbeidstakere som benyttes i virksomheten, lengden på leieperiodene og grunnlaget for innleien. Når det gjelder likebehandling, skal nødvendige opplysninger om gjeldende lønns- og arbeidsvilkår være utvekslet mellom innleievirksomheten og vikarbyrået. Mye av den informasjonen som er relevant ved tilsyn, vil altså angå forhold som virksomheten allerede skal ha vurdert og ha informasjon om.

2.6.1.4 Forholdet til reglene om midlertidig ansettelse

Styrket håndheving av innleiereglene kan reise spørsmål om forholdet til reglene om midlertidige ansettelser og om også disse reglene burde omfattes av Arbeidstilsynets tilsynsmyndighet. Vilkårene for midlertidig ansettelse og innleie er i stor grad sammenfallende. I dag håndheves begge deler privatrettslig, hvor arbeidstaker selv

må fremme krav om fast ansettelse og/eller erstatning ved påberopelse av brudd.

Etter departementets vurdering er det de samfunnsmessige utfordringene knyttet til økende bruk av innleie som særlig begrunner forslaget om offentlig kontroll på dette feltet. Departementets forslag innebærer at arbeidstaker, også i innleietilfellene, fortsatt må håndheve egne rettigheter privatrettslig tilsvarende som midlertidig ansatte. Offentligrettslig tilsyn på innleieområdet kommer altså i tillegg til, og ikke i stedet for, privatrettslig håndheving.

2.6.2 Avgrensning av tilsynskompetansen

2.6.2.1 Partenes innbyrdes kontraktsforhold

Virkninger av ulovlig innleie av arbeidstaker er i dag regulert i § 14-14. En arbeidstaker som er eller har vært ulovlig innleid fra bemanningsforetak, kan gå til søksmål mot innleier med påstand om fast ansettelse og/eller erstatning. Dersom det foreligger ulovlig innleie fra bemanningsforetak, skal retten etter påstand fra den innleide arbeidstakeren som hovedregel avsi dom for at den innleide har et fast arbeidsforhold hos innleier. Brudd på innleiereglene kan også medføre erstatningsplikt, jf. § 14-14 andre ledd. Etter § 14-12 fjerde ledd, jf. § 14-9 syvende ledd, kan innleide arbeidstakere videre ha rett til fast ansettelse hos innleievirksomheten etter tre, alternativt fire, års sammenhengende innleie. Ved brudd på likebehandlingsreglene vil arbeidstakeren blant annet kunne ha lønnskrav overfor arbeidsgiveren (bemanningsforetaket).

Departementet mener at tilsynets myndighet bør avgrenses mot slike rettsspørsmål, det vil si spørsmål om arbeidstakers rett til direkte ansettelse, erstatning, inndrivelse av krav på lønn mv.

Arbeidstakers kontraktsrettslige tilknytningsforhold til arbeidsgiver er tradisjonelt et privatrettslig forhold, og etter departementets vurdering bør det fortsatt ligge til den enkelte arbeidstaker å håndheve egne krav med hensyn til sin arbeidsrettslige status og lønnskrav. En slik ordning innebærer et tosporet system, hvor innleiereglene er underlagt både privatrettslig og offentligrettslig håndheving. Dette er ikke et prinsipielt nytt system på arbeidsmiljølovens område.

Det har ikke kommet motforestillinger fra høringsinstansene knyttet til avgrensningen av tilsynets myndighet mot partenes innbyrdes kontraktsforhold. De høringsinstanser som uttaler seg om dette, støtter departementets forslag.

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

Enkelte høringsinstanser har imidlertid generelt gitt innspill om at offentlig tilsyn på dette området vil reise prinsipielle spørsmål om forholdet mellom domstol og forvaltning. Departementet viser til at det også på andre rettsområder finnes ordninger hvor ett og samme rettsspørsmål kan håndheves både offentligrettslig og privatrettslig. Dette gjelder for eksempel konkurransereglene, som håndheves både av konkurransemyndighetene og av domstolene i sivile saker mellom private parter.

Domstolene vil ikke være bundet av forvaltningens vedtak ved en vurdering av om en innleid arbeidstaker har krav på fast ansettelse hos innleier. Prinsippet om fri bevisvurdering innebærer imidlertid at Arbeidstilsynets vedtak kan inngå som moment ved den etterfølgende privatrettslige behandlingen.

2.6.2.2 Tilsyn med vilkår for innleie

Departementets forslag til en sterkere kontroll med innleiereglene gjelder innleie fra bemanningsforetak, jf. § 14-12.

Bestemmelsen åpner for innleie i to situasjoner. Etter første ledd kan innleie skje i samme utstrekning som det kan avtales midlertidig ansettelse etter § 14-9 bokstav a til e. Etter andre ledd kan det leies inn basert på skriftlig avtale med tilitsvalgte i virksomheten. Sistnevnte adgang er forbeholdt virksomheter som er bundet av tariffavtale inngått med fagforening med innstillingsrett etter arbeidstvistloven. Etter departementets vurdering bør Arbeidstilsynet ha kompetanse til å håndheve begge disse bestemmelsene.

NHO har i sitt høringsinnspill foreslått at det lovfestes en særskilt sikkerhetsventil som skal sørge for avslutning av saker som er lite egnet for forvaltningsmessig behandling. Det samme foreslås for saker som er uforholdsmessig ressurskrevende å få forsvarlig opplyst eller som reiser prinsipielle juridiske spørsmål.

Etter departementets vurdering er en slik avgrensning av tilsynskompetansen ikke hensiktsmessig. Slik departementet ser det, må det være opp til tilsynsmyndigheten å avgjøre hva som er forsvarlig ressursbruk knyttet til oppfølgingen av en sak. Tilfeller hvor virksomheter forsøker å omgå reglene, vil typisk kunne være ressurskrevende å opplyse og fatte vedtak i. Slike saker kan likevel vurderes som viktige å behandle. Departementet kan heller ikke se at det forhold at et spørsmål er av prinsipiell juridisk art, tilsier at tilsynet ikke bør behandle saken. Departementets syn er at tilsynet i slike saker må foreta en vurde-

ring i tråd med det rettskildebildet som foreligger. Dersom domstolene skulle komme til et annet resultat enn tilsynet i en etterfølgende prøving, vil tilsynets praksis måtte justeres i tråd med dette.

2.6.2.3 Tilsyn med likebehandlingsregelen

Likebehandlingsregelen i arbeidsmiljøloven § 14-12 a fastslår at arbeidstakere som er utleid fra et bemanningsforetak minst skal sikres de vilkår, blant annet når det gjelder lønn og arbeidstid, som ville kommet til anvendelse dersom arbeidstaker hadde vært direkte ansatt hos innleier for å utføre samme arbeid. Bestemmelsen stiller krav til likebehandling når det gjelder arbeidstidens lengde og plassering, overtidsarbeid, varighet og plassering av pauser og hvileperioder og nattarbeid. Det samme gjelder ferietid, feriepenger, fridager og godtgjøring på slike dager, samt lønn og utgiftsdekning. I andre ledd fremgår det at innleide skal ha samme tilgang til felles goder og tjenester hos innleier som virksomhetens egne arbeidstakere, eksempelvis bedriftsbarnhage, treningrom mv.

Departementet mener Arbeidstilsynets kontrollfunksjon bør omfatte de sentrale reglene om likebehandling av lønns- og arbeidsvilkår i § 14-12 a første ledd. Dette innebærer å gi Arbeidstilsynet myndighet til å gi pålegg om å rette opp i tilfeller hvor det avdekkes at den innleide arbeidstakeren ikke gis vilkår i tråd med bestemmelsen. Kompetansen vil for eksempel ikke innebære at Arbeidstilsynet kan treffe vedtak for å inndrive lønnskrav på bakgrunn av manglende likebehandling tilbake i tid eller andre utestående, økonomiske krav arbeidstaker måtte ha mot arbeidsgiver med grunnlag i likebehandlingsregelen. Dette må fortsatt inndrives av den enkelte. Dette er i tråd med Arbeidstilsynets tilsynskompetanse etter forskrifter om allmenngjøring av tariffavtaler, jf. lov om allmenngjøring av tariffavtaler § 11.

Etter departementets syn bør tilsynsmyndigheten avgrenses mot forhold knyttet til arbeidsmiljøloven § 14-12 a andre og tredje ledd. Bestemmelsen i tredje ledd inneholder en forskriftshjemmel om adgang til å fravike likebehandlingsprinsippet dersom bemanningsforetaket er bundet av tariffavtale inngått med fagforening med innstillingsrett. I medhold av denne bestemmelsen er det gitt forskrift om adgang til ved tariffavtale å fravike reglene om likebehandling ved utleie fra bemanningsforetak, se forskrift 6. juli 2015 nr. 874. Tanken bak unntaket er at den generelle beskyttelsen vil ivaretas, men at bestemmelsen gir tariffpartene muligheter til å etablere

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

«praktiske og funksjonelle ordninger tilpasset de enkelte bransjer og former for arbeid», jf. Prop. 74 L (2011–2012) punkt 10.3.2. Departementet vurderer at tilsyn med forskriften ville innebære utstrakt tolkning av tariffavtaler. Tilsyn med forskriften ville innebære at det ville føres en direkte kontroll med arbeidsgivers overholdelse av tariffavtalen som denne er bundet av. Dersom et bemanningsforetak hevder å være bundet av slik tariffavtale som forskriften krever, vil Arbeidstilsynet imidlertid i medhold av § 18-5 kunne kreve denne fremlagt.

Samtlige høringsinstanser som uttaler seg om avgrensningsspørsmålet, støtter forslaget om at tilsynskompetansen avgrenses til å omfatte § 14-12 a første ledd når det gjelder likebehandlingsregelen.

Etter dette er det departementets vurdering at Arbeidstilsynet gis myndighet til å undersøke og kontrollere at lovens krav i § 14-12 a første ledd, overholdes.

Som et ledd i kontrollen med likebehandlingsreglene, foreslår departementet også at Arbeidstilsynets gis myndighet til å føre tilsyn med innleievirksomhetens opplysningsplikt overfor bemanningsforetaket, jf. § 14-12 b. Dette omtales i punkt 2.6.2.4. nedenfor.

2.6.2.4 Tilsyn med innleiers plikt til å gi opplysninger til bemanningsforetaket

Ved leie av arbeidstaker skal innleier gi bemanningsforetaket de opplysninger som er nødvendige for at bemanningsforetaket skal kunne ivareta kravet om likebehandling, jf. § 14-12 b første ledd. Formålet med bestemmelsen er å sørge for at bemanningsforetaket får et tilstrekkelig informasjonsgrunnlag til å kunne sikre reell likebehandling. Hvilke opplysninger som vil være «nødvendige», og dermed omfattet av plikten, vil avhenge av den konkrete situasjonen. Det vil typisk kunne være objektive kriterier som lov/forskrift, tariffavtale eller personalpolitiske retningslinjer. I mangel av objektive kriterier, vil det etter omstendighetene kunne være nødvendig for eksempel å opplyse om praksis for avlønning for sammenlignbart arbeid osv., eller foreta en subjektiv vurdering av hvilke vilkår som ville blitt anvendt ved en ansettelse hos innleier. Poenget er at bemanningsforetaket skal ha et tilstrekkelig beslutningsgrunnlag til å kunne fastsette vilkår i henhold til prinsippet om likebehandling, jf. Prop. 74 L (2011–2012) punkt. 12.4.3.

Selv om det er bemanningsforetaket som er ansvarlig for at likebehandling skjer, er det inn-

leier som i hovedsak innehar opplysninger om lønns- og arbeidsvilkår som setter bemanningsforetaket i stand til å sørge for like lønns- og arbeidsvilkår som vedkommende ville hatt ved direkte ansettelse. Det er derfor avgjørende for bemanningsforetakets overholdelse av likebehandlingsregelen at innleier avgir korrekte og tilstrekkelige opplysninger.

Flere høringsinstanser har omtalt håndheving av likebehandlingsregelen som problematisk. Enkelte har pekt på offentlig håndheving av innleiers opplysningsplikt overfor bemanningsforetaket som et relevant tiltak.

Departementet har i lys av høringen kommet til at det er hensiktsmessig at Arbeidstilsynet gis myndighet til å føre tilsyn også med innleiers plikt til å gi opplysninger om lønns- og arbeidsvilkår til bemanningsforetaket, for å sikre en helhetlig kontroll med at likebehandling finner sted. Departementet legger i denne sammenheng avgjørende vekt på at gjennomføringen av likebehandlingsprinsippet hviler på at innleier faktisk gir bemanningsforetaket tilstrekkelig informasjon om hvilken lønn og andre vilkår som den innleide ville fått ved ansettelse i innleievirksomheten.

Departementet foreslår derfor at bestemmelsen om innleiers plikt til å gi opplysninger til bemanningsforetaket skal omfattes av tilsynets vedtaksmyndighet. Departementet mener det ikke er tilsvarende behov for å gi tilsynsmyndighet når det gjelder de øvrige reglene i § 14-12 b, det vil si bestemmelsene i andre til fjerde ledd om plikt til å gi opplysninger og dokumentasjon om lønns- og arbeidsvilkår fra bemanningsforetak til arbeidstaker, fra bemanningsforetak til innleier og fra innleier til tillitsvalgte. Etter departementets syn er dette hensiktsmessige regler for å sikre at likebehandlingsreglene følges, men de er ikke på samme måte som informasjon etter første ledd, forutsetninger for at likebehandling kan skje.

2.6.2.5 Tilsyn med statlige virksomheters etterlevelse av reglene om innleie i statsansatteloven

Lov 16. juni 2017 nr. 67 om statens ansatte mv. (statsansatteloven) regulerer visse sider ved statsansattes ansettelses- og arbeidsvilkår. Loven er en særlov som går foran arbeidsmiljøloven på de områder den regulerer.

Når det gjelder innleides rett til likebehandling, viser statsansatteloven § 11 sjette ledd til at reglene om likebehandling i arbeidsmiljøloven

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

gjelder. Virksomheter i staten vil med forslaget som fremmes derfor bli omfattet av offentlig tilsyn når det gjelder innleiers plikt til å gi bemanningsforetaket slike opplysninger som er nødvendig for å ivareta kravet om likebehandling, jf. § 14-12 b første ledd. Dersom staten driver med utleie av arbeidstakere fra en form for bemanningsforetak som omfattes av arbeidsmiljøloven § 14-12 a, vil dette også være omfattet av Arbeidstilsynets tilsynsmyndighet Etter det departementet er kjent med, finnes ikke slik utleievirksomhet i dag.

Når det gjelder *vilkår for innleie*, inneholder statsansatteloven en egen bestemmelse om adgangen til innleie i staten, jf. § 11 første til tredje ledd. Bestemmelsen tilsvarer langt på vei arbeidsmiljøloven § 14-12. Arbeidstilsynet har ingen tilsynsmyndighet i dag når det gjelder statsansatteloven. Arbeidstilsynet fører imidlertid tilsyn med reglene om helse, miljø og sikkerhet (HMS), arbeidstid mv. i staten, fordi arbeidsmiljøloven også gjelder i staten der det ikke er særskilte regler i statsansatteloven.

Dersom Arbeidstilsynet skal føre tilsyn med innleiebestemmelsen i statsansatteloven § 11, må det fastsettes en bestemmelse om dette. Departementet ba i høringen om høringsinstansenes syn på om det var behov for offentlig tilsyn med etterlevelsen av reglene om innleie til staten og om Arbeidstilsynet i så fall burde gis kompetanse til å føre tilsyn med innleiereglene i statsansatteloven liksom reglene i arbeidsmiljøloven.

NHO, Unio, Juristforbundet, Helse- og omsorgsdepartementet og Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) ga i høringen uttrykk for at det bør innføres slikt offentlig tilsyn og at Arbeidstilsynet er den riktige etat for å ha dette tilsynsansvaret. *NHO, Unio og Juristforbundet* viste til at det bør være samme håndhevingsregime for private og statlige virksomheter når regelverket er nesten likt. *Arbeidstilsynet* ga uttrykk for at offentlig tilsyn ikke er nødvendig, blant annet fordi det i statlige virksomheter finnes et godt utbygd tillitsmannsapparat.

Departementet mener at samme håndhevingsregime bør gjelde for statlige virksomheter når de er underlagt det samme regelverket. Det foreslås derfor at Arbeidstilsynet også skal føre tilsyn med innleiebestemmelsen i statsansatteloven § 11.

Arbeidstilsynet fører allerede tilsyn med bestemmelser i andre lover enn arbeidsmiljøloven, herunder regler i utlendingsloven, tobakkskadeloven, allmenngjøringsloven, anskaffelsesloven, universitets- og høyskoleloven, folkehøgskoleloven og fagskoleloven. I alle disse tilfellene er hjemmelen for Arbeidstilsynets tilsynsmyndig-

het å finne i disse særskilte lovene. Departementet foreslår å innta en bestemmelse om tilsynsansvar for Arbeidstilsynet i statsansatteloven § 11 som fastsetter de materielle vilkårene for innleie til staten.

Den nye bestemmelsen innebærer altså at Arbeidstilsynets myndighet til å føre tilsyn med statlige virksomheter, jf. ovenfor, utvides til å omfatte bestemmelsen om innleie i statsansatteloven. Arbeidstilsynet vil kunne ta i bruk sine ordinære virkemidler etter arbeidsmiljøloven kapittel 18, det vil si pålegg, tvangsmulkt og stansing, og kan kreve å få utlevert de opplysninger som anses nødvendige for utøvelsen av tilsynet. Etter § 18-8 har Arbeidstilsynet videre hjemmel til å ilegge virksomheter overtredelsesgebyr for brudd på reglene i § 11 første og annet ledd, dersom vilkårene for dette etter arbeidsmiljøloven § 18-10 er til stede.

2.6.3 Gjennomføring av tilsyn og vedtak

2.6.3.1 Gjennomføring av kontroll – innhenting av opplysninger etter arbeidsmiljøloven § 18-5

Enhver som er underlagt tilsyn etter arbeidsmiljøloven skal når Arbeidstilsynet krever det og uten hinder av taushetsplikt, fremlegge opplysninger som anses nødvendige for utøvelsen av tilsynet, jf. § 18-5 første ledd. Å etterspørre opplysninger er regelmessig helt nødvendig for at Arbeidstilsynet skal kunne opplyse saken, og dermed ivareta sin utredningsplikt etter forvaltningsloven § 17.

I forbindelse med tilsyn med innleie- og likebehandlingsreglene vil det i noen utstrekning kunne være hensiktsmessig og nødvendig å be om opplysninger fra andre enn den virksomheten det føres tilsyn med. Ved kontroll av et (mulig) innleieforhold, vil det for eksempel kunne bli nødvendig å få opplysninger fra den virksomheten som leverer arbeidskraften, blant annet for å kunne vurdere om det er tale om innleie fra bemanningsforetak eller ikke, eller om det foreligger entrepriser. Denne grensedragningen har betydning for hvilke regler i arbeidsmiljøloven som kommer til anvendelse. Tilsvarende vil det ved tilsyn med likebehandlingsreglene overfor et bemanningsforetak, kunne være behov for å få opplysninger fra innleievirksomheten om gjeldende lønns- og arbeidsvilkår hos innleier.

Departementet la i høringen til grunn at det i utgangspunktet er innenfor rammene av § 18-5 at Arbeidstilsynet kan be om slike opplysninger. Det ble derfor ikke fremmet forslag om å lovfeste en

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

slik opplysningsplikt særskilt, men departementet ga uttrykk for at man likevel ville vurdere om dette ville være hensiktsmessig, også av pedagogiske grunner.

Advokatforeningen har i sitt høringsinnspill oppfordret departementet til å tydeliggjøre hvem opplysningsplikten i § 18-5 gjelder for, og har vist til at det ut fra eksisterende ordlyd kan stilles spørsmål ved om opplysningsplikten også omfatter slike tredjeparter. *Advokatforeningen* peker på at det i alle tilfelle kan være hensiktsmessig å klargjøre bestemmelsen for å unngå situasjoner hvor tredjeparter motsetter seg å gi opplysninger som følge av at hjemmelen ikke er tydelig nok. Også *LO* gir uttrykk for at virksomheters opplysningsplikt overfor Arbeidstilsynet bør lovfestes, da Arbeidstilsynets spørsmål om informasjon i mange tilfeller blir ignorert.

I innleiesituasjoner vil både innleievirksomheten og bemanningsforetaket ha en tilknytning til saken, ved at de står som henholdsvis arbeidsgiver for og innleier av arbeidstakerne det gjelder. Både innleievirksomheten og bemanningsforetaket har plikter etter arbeidsmiljøloven i innleiesituasjoner, og forhold hos den ene kan ha betydning for hvorvidt den andre oppfyller vilkårene. Ved tilsyn med konkrete innleieforhold, er det derfor departementets syn at både innleievirksomhet og bemanningsforetak må kunne pålegges å fremlegge opplysninger som anses nødvendige for utøvelsen av tilsynet, jf. § 18-5.

Departementet fremmer ikke forslag om noen endring i selve bestemmelsen nå, men vil ha med seg dette spørsmålet videre. I denne sammenheng vil det også være nyttig å se hvilke erfaringer Arbeidstilsynet gjør seg i tilsynet med innleie- og likebehandlingsreglene. Det vises for øvrig til proposisjonens kapittel 3 der det fremlegges forslag om å innføre pressmidler for å effektivisere opplysningsplikten.

2.6.3.2 Saksbehandlingsregler under tilsyn med innleiereglene

Ved tilsyn med innleie- og likebehandlingsreglene i arbeidsmiljøloven vil forvaltningsloven og øvrige forvaltningsrettslige prinsipper gjelde, på samme måte som ved øvrig tilsyn etter loven.

Arbeidstilsynet skal påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes, jf. forvaltningsloven § 17. Arbeidstilsynet vil i stor grad være avhengig av informasjon fra bemanningsforetaket og innleievirksomheten. Forvaltningen må i utgangspunktet kunne stole på de opplysninger som tilsynsobjektene gir, men må søke å

korrigere dem dersom det er sannsynlig at de gir et feilaktig eller ufullstendig bilde.

Advokatforeningen viser i sitt hørings svar til at den foreslåtte utvidelsen av Arbeidstilsynets tilsynskompetanse omfatter et saksområde som forutsetter innhenting av et omfattende faktum og kompliserte skjønnsmessige vurderinger, og mener at det derfor er grunn til å se nærmere på hvordan det kan sikres at grunnleggende prinsipper for saksbehandlingen blir ivarettatt. Det pekes på at det for eksempel ikke er foreslått regler for sikring av notoritet og kontradiksjon ved gjennomføring av intervju med ansatte eller annen innhenting av opplysninger fra virksomhetene, og at det allerede ved et varsel om pålegg, som er offentlig, vil kunne oppstå omdømmekonsekvenser dersom varselet gjengis i media.

Departementet mener at forvaltningslovens saksbehandlingsregler er godt egnet til å ivareta virksomhetenes rettssikkerhet på en tilfredsstillende måte også i disse sakene. I et varsel om pålegg beskriver Arbeidstilsynet både de faktiske forholdene og de rettslige vurderingene som er grunnlaget for at tilsynet vurderer å gi et pålegg. Partene gis anledning til å korrigere og imøtegå Arbeidstilsynets oppfatning både når det gjelder opplysninger som er innhentet fra parten selv og fra andre kilder, og når det gjelder de rettslige vurderingene. Etter departementets syn vil et varsel om pålegg om å avslutte ulovlig innleie eller mangelfull likebehandling neppe ha større omdømmekonsekvenser enn varsler om andre typer pålegg, for eksempel pålegg om å rette på forhold som truer arbeidstakernes helse og sikkerhet. Departementet mener derfor at virksomhetens interesser og hensynet til god saksopplysning er godt ivarettatt gjennom forvaltningslovens regler og alminnelige forvaltningsrettslige prinsipper. Når det gjelder spørsmålet om gjennomføring av intervju med ansatte, viser for øvrig departementet til at arbeidsgiver, etter bestemmelsen i arbeidsmiljøloven § 18-4 andre ledd, i utgangspunktet har rett til å være til stede. Tilsynspersonellet kan imidlertid gjøre unntak fra dette dersom arbeidsgivers «...tilstedeværelse ikke kan gjennomføres uten [...] at formålet med kontrollen settes i fare». Formålet med unntaksbestemmelsen er å sikre at arbeidstaker skal kunne uttale seg fritt til Arbeidstilsynet, uten frykt for represalier. Det kan i denne sammenheng også vises til arbeidsmiljøloven § 18-2 om beskyttelse av kilder, som ivaretar samme hensyn, og som gjennomfører bestemmelser i ILO-konvensjon nr. 81 om arbeidstilsyn i industri og handel. Departementet mener at det ikke er

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

grunn til å fravike disse reglene ved tilsyn etter lovens innleieregler.

Både bemanningsforetaket og innleide arbeidstakere vil kunne bli berørt av et vedtak mot innleievirksomheten om opphør av ulovlig innleie. Dette kan blant annet reise spørsmål om hvem som er å anse som «part» og hvem som eventuelt vil ha rett til å klage. Slike spørsmål må vurderes konkret ut fra forvaltningslovens bestemmelser.

2.6.3.3 Pålegg og reaksjoner

Dersom Arbeidstilsynet har avdekket brudd på innleiereglene, kan det gis pålegg til innleievirksomheten om at den ulovlige innleien må opphøre, jf. § 18-6. Pålegg skal som i andre saker gis skriftlig, og det skal settes en frist for når det skal være utført, jf. § 18-6 andre ledd. Arbeidstilsynet vil ikke kunne treffe vedtak om at arbeidstaker er eller skal være fast ansatt hos innleier, se punkt 2.6.2.1.

Dersom Arbeidstilsynet har avdekket brudd på likebehandlingsreglene, kan det på tilsvarende vis gis pålegg om at bemanningsforetaket må rette opp i dette forholdet, jf. § 18-6. Dette vil i praksis innebære at bemanningsforetaket for fremtiden må gi vilkår som innebærer likebehandling. Arbeidstilsynet kan ikke gi pålegg om utbetaling av en bestemt fremtidig lønn eller erstatning for tapt lønn, se punkt 2.6.2.1.

Dersom pålegg ikke oppfylles innen fristen, kan Arbeidstilsynet benytte seg av reaksjoner som pressmiddel for oppfyllelse av pålegg. Dette kan for eksempel være tvangsmulkt, jf. arbeidsmiljøloven § 18-7, eller hel eller delvis stans av virksomheten, jf. § 18-8.

Loven vil også åpne for å ilegge overtredelsesgebyr, jf. § 18-10. Arbeidstilsynet må vurdere konkret om det er rettslig grunnlag for og hensiktsmessig med overtredelsesgebyr i den enkelte sak, jf. blant annet de kriterier som er opplistet i § 18-10 andre ledd.

Et pålegg som innebærer at ulovlig innleie må opphøre, er rettet mot innleievirksomheten. Hvilke konsekvenser en eventuell avslutning av leieforholdet mellom innleievirksomheten og bemanningsforetaket vil få for forholdet mellom arbeidstakeren og bemanningsforetaket, vil bero på de konkrete omstendighetene, herunder arbeidstakers arbeidsavtale og tilgjengeligheten av nye oppdrag. Arbeidsmiljølovens regler om stillingsvern, oppsigelsestid mv. gjelder for bemanningsforetak på samme måte som for andre virksomheter.

2.6.4 Klage og domstolsbehandling

Et vedtak fra Arbeidstilsynet vil kunne påklages på vanlig måte, jf. forvaltningsloven §§ 28 flg.

Arbeidstakere som ønsker dom for fast ansettelse eller erstatning etter § 14-14, eller dom og tvangsgrunnlag for manglende utbetalt lønn etter likebehandlingsreglene, kan bringe saken inn for domstolene på samme måte som i dag. Dette gjelder både i tilfeller der Arbeidstilsynet har gjennomført et tilsyn og gitt et pålegg, der Arbeidstilsynet har valgt å ikke gi pålegg og der Arbeidstilsynet ikke har vurdert saken.

Domstolene vil i slike tilfeller gjerne måtte vurdere om den samme innleien som Arbeidstilsynet eventuelt allerede har vurdert, eller de samme lønns- og arbeidsvilkårene, er i samsvar med loven eller ikke. Domstolen vil da ikke være bundet av forvaltningens vedtak, selv om vedtaket, etter eventuell klage, er gyldig og (forvaltningsrettslig) bindende for innleievirksomheten eller bemanningsforetaket. Det at domstolene ikke er bundet av forvaltningens rettsanvendelse er et grunnleggende prinsipp, og følger av tvisteloven § 11-3. Prinsippet om fri bevisvurdering, jf. tvisteloven § 21-2, innebærer imidlertid at Arbeidstilsynets forutgående vedtak kan inngå som et moment ved domstolenes behandling av den privatrettslige tvisten.

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

3 Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven – fastsettelse av hjemmelsgrunnlag for å kunne håndheve brudd på opplysningsplikten og stansingsvedtak

3.1 Høring

Arbeidstilsynet, på oppdrag fra Arbeids- og sosialdepartementet, sendte 3. juli 2019 på høring forslag til endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven med høringsfrist 3. oktober 2019. Forslagene i høringen innebærer at Arbeidstilsynet skal gis samme mulighet til å sanksjonere brudd på plikten til å gi nødvendige opplysninger til tilsynsmyndigheten og plikten til å etterkomme stansingsvedtak, som de har overfor brudd på de øvrige offentligrettslige pliktene i de to lovene.

Høringsbrevet ble sendt til følgende instanser:

Departementene

Direktoratet for byggkvalitet
 Direktoratet for forvaltning og IKT
 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
 Fiskeridirektoratet
 Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder
 Fylkesmannen i Buskerud
 Fylkesmannen i Finnmark
 Fylkesmannen i Hedmark
 Fylkesmannen i Hordaland
 Fylkesmannen i Møre og Romsdal
 Fylkesmannen i Nordland
 Fylkesmannen i Oppland
 Fylkesmannen i Oslo og Akershus
 Fylkesmannen i Rogaland
 Fylkesmannen i Sogn og Fjordane
 Fylkesmannen i Telemark
 Fylkesmannen i Troms
 Fylkesmannen i Trøndelag
 Fylkesmannen i Vestfold
 Havforskningsinstituttet
 Helsedirektoratet
 Helsetilsynet
 Hovedredningssentralen Nord-Norge
 Hovedredningssentralen Sør-Norge
 Kriminalomsorgsdirektoratet
 Kystdirektoratet

Mattilsynet
 Miljødirektoratet
 Nasjonalt folkehelseinstitutt
 Norsk Polarinstitutt
 Oljedirektoratet
 Sjøfartsdirektoratet
 Sjøforsvaret
 Statens arbeidsmiljøinstitutt
 Statens strålevern
 Statens vegvesen Vegdirektoratet
 Sysselmannen på Svalbard
 ØKOKRIM

Arbeidstilsynet
 Arbetsmiljöverket
 Social och Hälsovårdsministeriet
 Vinnueftirlitid Ríkisins

Helse Midt-Norge RHF
 Helse Nord RHF
 Helse Sør-Øst RHF
 Helse Vest RHF
 St. Olavs Hospital

Arbeidsforskningsinstituttet AS
 Forskningsstiftelsen Fafo
 SINTEF AS

Akademikerne
 Akvaplan-niva
 Apotekerforeningen
 Arbeiderbevegelsens Arbeidsgiverforening
 Arbeidersamvirkenes Landsforening
 Arbeidsmiljøseneteret
 Bedriftsforbundet
 Byggenæringens Landsforening
 Clariant Oil Services Scandinavia AS
 Coop Norge AS
 Den norske legeforening
 Den norske tannlegeforening
 Den norske veterinærforening
 DNV GL AS
 DSO, Norsk Sjøoffisersforbund

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

Entreprenørforeningen Bygg og Anlegg
 Fellesforbundet
 Finans Norge
 Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon
 Greenpeace
 Industri Energi
 Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon
 Kjøtt- og fjørfebransjens Landsforbund
 KS
 KPD-senteret
 Kranteknisk forening v/ Tekniske Foreningers Servicekontor
 Landsorganisasjonen i Norge
 Lederne
 Maskinentreprenørenes Forbund
 Maskingrossistenes Forening
 Miljøstiftelsen Bellona
 Natur og Ungdom
 Nelfo
 Nemfo – Nettverk for miljørettet folkehelsearbeid
 NEMKO
 NHO Logistikk og transport
 NITO – Norges Ingeniør- og Teknologorganisasjon
 Norges Bondelag
 Norges Dykkeforbund
 Norges Fiskarlag
 Norges Miljøvernforbund
 Norges Naturvernforbund
 Norges Rederiforbund
 Norges Skogeierforbund
 Norsk Bonde- og Småbrukarlag
 Norsk Brannvernforening
 Norsk Elektroteknisk Komite
 Norsk Fysioterapeutforbund
 Norsk Industri
 Norsk Institutt for naturforskning
 Norsk Institutt for vannforskning
 Norsk Kiropraktorforening
 Norsk Landbrukssamvirke
 Norsk olje og gass
 Norsk Oljevernforening For Operatørselskap NOFO
 Norske Murmestres Landsforening
 Norsk Sykepleierforbund
 Norsk Yrkeshygienisk Forening
 Norske frisør- og velværebedrifter
 NORSKOG
 Næringslivets Hovedorganisasjon
 Næringslivets sikkerhetsorganisasjon
 Politiets Fellesforbund
 Parat
 SAFE
 SAMFO
 Standard Norge
 Unio

Virke
 WWF-Norge
 Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund YS

Høringssvar med merknader ble mottatt fra følgende:

Justis- og beredskapsdepartementet
 Samferdselsdepartementet

Luftfartstilsynet
 Oslo politidistrikt
 Politidirektoratet

Helse Sør-Øst RHF

Landsorganisasjonen i Norge

NITO – Norges Ingeniør- og Teknologorganisasjon
 Næringslivets hovedorganisasjon
 Spekter
 Virke
 Yrkestrafikkforbundet

Høringssvar uten merknader ble mottatt fra følgende:

Forsvarsdepartementet
 Helse- og omsorgsdepartementet
 Klima- og miljødepartementet
 Landbruks- og matdepartementet

Arbeids- og velferdsdirektoratet
 Kriminalomsorgsdirektoratet
 Oljedirektoratet
 Sjøfartsdirektoratet
 Statens arbeidsmiljøinstitutt

Maskinentreprenørenes forbund
 SAMFO

3.2 Bakgrunn og gjeldende rett

3.2.1 Arbeidstilsynets vedtakskompetanse etter arbeidsmiljøloven

3.2.1.1 Arbeidstilsynets påleggskompetanse

Som det fremgår under punkt 2.3.5, skiller arbeidsmiljøloven mellom regler av offentligrettslig og privatrettslig karakter. Lovens offentligrettslige bestemmelser håndheves av Arbeidstilsynet, mens den enkelte selv må forfølge krav etter de privatrettslige reglene.

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

Arbeidsmiljøloven § 18-6 første ledd gir en uttømmende angivelse av Arbeidstilsynets «påleggskompetanse». Arbeidstilsynet kan således gi pålegg eller treffe andre enkeltvedtak i eller i medhold av § 1-7, kapittel 2, § 2 A-6, kapittel 3 til kapittel 11, samt § 14-1 a, § 14-5 til § 14-8, § 14-9 andre ledd bokstav f andre punktum og andre ledd siste punktum, § 14-12 andre ledd andre punktum, § 14-12 tredje ledd, § 14-15 femte ledd, og §§ 15-2 og 15-15. Dette gjelder likevel ikke § 10-2 andre til fjerde ledd og § 10-6 tiende ledd.

3.2.1.2 *Tvangsmulkt*

Etter arbeidsmiljøloven § 18-7 kan Arbeidstilsynet etter nærmere vilkår fatte vedtak om tvangsmulkt dersom et pålegg etter § 18-6 ikke er oppfylt innen fristen. Tvangsmulkt skal fungere som et pressmiddel for å sikre at pålegget etterkommes. Formålet er derfor «fremoverrettet», det vil si at tvangsmulkt som virkemiddel ikke har noe «straffeformål». Ettersom bruk av tvangsmulkt forutsetter forutgående pålegg, er angivelsen av påleggskompetansen etter § 18-6 også avgjørende for rekkevidden av Arbeidstilsynets myndighet etter § 18-7.

3.2.1.3 *Vedtak om stans av virksomhet*

Etter arbeidsmiljøloven § 18-8 første punktum kan Arbeidstilsynet helt eller delvis stanse en virksomhets aktiviteter dersom et pålegg ikke oppfylles innen den angitte påleggsfristen. Etter paragrafens annet punktum kan (skal) Arbeidstilsynet også stanse en virksomhets aktiviteter om, og i den utstrekning, det er overhengende fare for liv eller helse. Vedtak om stans etter første punktum har samme vilkår som bruk av tvangsmulkt og er et alternativ til dette. Generelt anses tvangsmulkt å være et mildere virkemiddel enn vedtak om stans, og lovforarbeidene forutsetter at tvangsmulkt som regel skal være det primære pressmiddelet for å sikre at et pålegg etterkommes. Vedtak om stans etter annet punktum er et nødvendig, umiddelbart vernetiltak, hvor det ikke gis pålegg på forhånd.

3.2.1.4 *Overtredelsesgebyr*

Etter arbeidsmiljøloven § 18-10 kan virksomheter ilegges overtredelsesgebyr ved brudd på de bestemmelser som regnes opp i arbeidsmiljøloven § 18-6 første ledd. Arbeidsmiljøloven § 18-10 annet ledd angir momenter som skal vektlegges ved vurdering av om overtredelsesgebyr skal ilegges,

og ved utmålingen av slikt gebyr. Overtredelsesgebyret kan ikke overstige 15 ganger folketrygdens grunnbeløp, jf. § 18-10 første ledd.

Arbeidstilsynet har ikke adgang til å sanksjonere enkeltpersoner med overtredelsesgebyr. Kjerneområdet for Arbeidstilsynets bruk av overtredelsesgebyr er overtredelser av arbeidsmiljøregelverket som ikke er så alvorlig at det bør forbeholdes strafferettslig forfølgning, og hvor andre reaksjoner ikke er tilstrekkelig effektive. Overtredelsesgebyr ilegges derfor ved overtredelser av en viss alvorlighet eller ved gjentatte brudd på regelverket.

Overtredelsesgebyr er en administrativ sanksjon som ilegges som en reaksjon på et lovbrudd, og har således et straffeformål, jf. forvaltningsloven § 43. Dette til forskjell fra Arbeidstilsynets øvrige reaksjoner, som er «fremoverrettet», det vil si at de har til formål å rette opp et lovstridig forhold. Et vedtak om overtredelsesgebyr er et enkeltvedtak og følger forvaltningslovens regler om saksbehandling av slike vedtak. I tillegg er det gitt generelle bestemmelser om administrative sanksjoner i forvaltningsloven kapittel IX. Som følge av at overtredelsesgebyr kan være å anse som straff etter Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) må enkelte særskilte rettssikkerhetsgarantier og saksbehandlingsregler som fastsettes i EMK artikkel 6 nr. 1, 2 og 3 respekteres. Høyesterett har i flere tilfeller lagt til grunn at det kreves klar sannsynlighetsovervekt for å ilegge overtredelsesgebyr, jf. blant annet Rt-2008-1409 (tilleggsskatt) og Rt-2011-910 (Tinesaken).

Det er imidlertid ikke slik at enhver tvil kommer virksomheten til gode, som i ordinære straffesaker. I Prop. 83 L (2012–2013) kapittel 3.4.9.5 legges det til grunn at kravene til bevis vil variere avhengig av størrelsen på gebyret.

I alvorlige tilfeller må Arbeidstilsynet vurdere om bruddet skal følges opp med politianmeldelse eller om overtredelsesgebyr skal benyttes. Det er alltid et viktig hensyn å hindre dobbeltstraff for samme lovbrudd. I forvaltningsloven § 47 er det således gitt regler om «samordning av sanksjonsaker».

3.2.1.5 *Straffeansvar*

Brudd på arbeidsmiljølovens offentligrettslige bestemmelser eller pålegg gitt i medhold av arbeidsmiljøloven er straffesanksjonert, jf. arbeidsmiljøloven kapittel 19. Straffeansvaret retter seg både mot innehaver av virksomhet, arbeidsgiver og den som i arbeidsgivers sted

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

leder virksomheten. Videre kan arbeidstaker straffes ved uaktsom overtredelse av visse deler av loven. Foretak kan straffes etter reglene om foretaksstraff i straffeloven §§ 27 og 28.

Det er også straffbart å hindre Arbeidstilsynets adgang til de steder som er omfattet av loven, unnlate å yte pliktig bistand eller å unnlate å gi opplysninger som anses nødvendig for tilsynet, jf. arbeidsmiljøloven § 19-4.

3.2.1.6 Håndheving av opplysningsplikt og stansingsvedtak

Arbeidstilsynet kan etter arbeidsmiljøloven § 18-5 kreve at en virksomhet fremlegger de opplysninger som er nødvendige for utøvelsen av tilsynet.

Hjemmelen for å kreve opplysninger inngår ikke i de bestemmelser som § 18-6 lister opp og er dermed heller ikke underlagt Arbeidstilsynets reaksjonskompetanse. Brudd på opplysningsplikten er imidlertid straffbart, jf. arbeidsmiljøloven § 19-4. Ved brudd på opplysningsplikten er således Arbeidstilsynets eneste oppfølgingsmulighet å politianmelde forholdet.

Heller ikke hjemlene til å pålegge stans av virksomhet er omfattet av påleggskompetansen etter § 18-6, og kan derfor ikke følges opp i kraft av lovens administrative reaksjonshjemler. Der som en virksomhet ikke respekterer vedtak om stans, er derfor Arbeidstilsynet henvist til enten å politianmelde forholdet og/eller å begjære midlertidig forføyning hos tingretten, med eventuell etterfølgende tvangsgjennomføring av namsmannen eller politiet.

3.2.2 Arbeidstilsynets vedtakskompetanse etter allmenngjøringsloven

Allmenngjøringsloven skal sikre utenlandske arbeidstakere lønns- og arbeidsvilkår som er likeverdige med de vilkår norske arbeidstakere har, og hindre konkurransevridning til ulempe for det norske arbeidsmarkedet, jf. allmenngjøringsloven § 1. En offentlig nemnd, Tariffnemnda, kan etter lovens § 5 jf. § 6 treffe vedtak om at lønns- og arbeidsvilkår i landsomfattende tariffavtale helt eller delvis skal gjelde for alle arbeidstakere som utfører arbeid av den art avtalen omfatter, i en bransje eller en del av en bransje. Allmenngjøringsvedtak kan fattes dersom det er dokumentert at utenlandske arbeidstakere utfører eller kan komme til å utføre arbeid på vilkår som samlet sett er dårligere enn det som gjelder etter landsomfattende tariffavtaler for vedkommende fag eller bransje, eller det som

ellers er normalt for vedkommende sted og yrke. Det er videre et vilkår at krav om allmenngjøring er fremsatt av en arbeidstaker- eller arbeidsgiverorganisasjon som er part i avtalen og har innstillingsrett etter arbeidstvistloven § 39 første ledd, jf. allmenngjøringsloven §§ 4 og 5. Det gjelder i dag ni allmenngjøringsforskrifter: for godstransport på vei, for fiskeindustribedrifter, for persontransport med turbil, for overnattings-, serverings- og cateringvirksomheter, for jordbruks- og gartnerinæringene, for skips- og verftsindustrien, for renholdsbedrifter, for elektrofagene og for byggeplasser.

Etter allmenngjøringsloven § 11 annet ledd gir Arbeidstilsynet de pålegg og treffer de enkeltvedtak ellers som er nødvendige for gjennomføringen av vedtak om allmenngjøring. Det følger videre av bestemmelsen at arbeidsmiljøloven § 18-6 første, andre, sjette, syvende og åttende ledd samt §§ 18-7, 18-8 og 18-10 får tilsvarende anvendelse. Dette innebærer at Arbeidstilsynet kan benytte samme virkemidler i sin administrative håndheving etter allmenngjøringsloven som de har anledning til etter arbeidsmiljøloven.

Virksomhetenes opplysningsplikt overfor tilsynsmyndigheten følger av § 11 tredje ledd og er angitt på samme måte som i arbeidsmiljøloven § 18-5, det vil si at «[e]nhver som er underlagt tilsyn etter bestemmelsen skal, når Arbeidstilsynet krever det og uten hinder av taushetsplikt, fremlegge opplysninger som anses nødvendige for utøvelsen av tilsynet.»

Etter allmenngjøringsloven § 15 kan arbeidsgiver som forsettlig eller uaktsomt unnlater å rette seg etter et vedtak fattet av Tariffnemnda, straffes med bøter eller fengsel i inntil ett år. Det samme gjelder den som i arbeidsgivers sted leder virksomheten, og som opptrer forsettlig eller uaktsomt og oppdragsgiver som overtrer informasjons- og påseplikten.

Dette innebærer at Arbeidstilsynet er avskåret fra å håndheve brudd på plikten til å gi tilsynsmyndigheten nødvendige opplysninger også når det gjelder tilsyn etter allmenngjøringsloven, utover å politianmelde forholdet. Videre er Arbeidstilsynet henvist til strafferettslig forfølgning eller til å begjære midlertidig forføyning hos tingretten når stansingsvedtak hjemlet i allmenngjøringsloven ikke respekteres.

3.3 Høringsforslaget

Som det fremgår ovenfor, er Arbeidstilsynets reaksjonshjemler direkte knyttet til de bestem-

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

melser som regnes opp i arbeidsmiljøloven § 18-6. I høringen ble det foreslått å utvide hjemmelshenvisningene i arbeidsmiljøloven § 18-6 til også å gjelde den alminnelige plikten til å gi nødvendige opplysninger til Arbeidstilsynet etter § 18-5 og til stansingsbestemmelsen i § 18-8. Dette vil gi Arbeidstilsynet mulighet til å sanksjonere brudd også på disse bestemmelsene, på linje med hva som gjelder for brudd på andre offentligrettslige plikter i loven. Gjennom henvisningen fra allmenngjøringsloven § 11 annet ledd til arbeidsmiljøloven § 18-6, jf. § 18-7 til 18-10, vil en slik endring få samme virkning for allmenngjøringsloven.

Både høringsnotatet og høringsinnspillene har hovedsakelig fokusert på spørsmålet om å kunne benytte overtredelsesgebyr overfor brudd på §§ 18-5 og 18-8, men endringene vil prinsipielt sett også gjelde de øvrige virkemidlene.

3.4 Høringsuttalelsene

Justis- og beredskapsdepartementet, Samferdselsdepartementet, Luftfartstilsynet, Politidirektoratet, Oslo Politidistrikt, LO, Yrkestrafikkforbundet, Helse Sør-Øst og NITO støtter forslagene om å ta inn henvisning til opplysningsplikten etter arbeidsmiljøloven § 18-5 og stansingsbestemmelsen i § 18-8, slik at det blir hjemmel for å gi overtredelsesgebyr ved brudd på opplysningsplikten og ved manglende overholdelse av stansingsvedtak. *Justis- og beredskapsdepartementet, Politidirektoratet og Oslo Politidistrikt* mener en anledning til å kunne ilegge overtredelsesgebyr vil gi en mer hensiktsmessig ressursbruk både for tilsyn og politiet, og at det vil kunne hindre at aktører som ikke følger lovpålagte plikter realiserer en økonomisk gevinst gjennom sin virksomhet.

Helse Sør-Øst anser overtredelsesgebyr i de foreslåtte tilfellene som effektive tiltak for å bekjempe useriøse aktører i markedet, forutsatt at Arbeidstilsynet ivaretar de særskilte rettssikkerhetsgarantier og saksbehandlingsregler som følger av at overtredelsesgebyr kan være å anse som straff etter EMK.

LO støtter forslagene fra høringen, og mener adgangen til å gi overtredelsesgebyr vil gi en større preventiv effekt og generelt bedre etterlevelse enn dagens straffehjemler alene, da det vil kunne ilegges raskt og uten at det krever ressurser fra politiet. *LO* anser forslagene som målrettede og treffsikre, og antar at de primært vil ramme useriøse virksomheter. Videre trekker

LO frem at forslagene vil medføre økte kostnader og nye oppgaver for Arbeidstilsynet, slik at det er avgjørende for de positive virkningene at det medfølger økte ressurser til Arbeidstilsynet.

For å hindre at useriøse virksomheter får en klar økonomisk gevinst ved å bryte regelverket, ønsker *Yrkestrafikkforbundet* at overtredelsesgebyr brukes oftere og settes så høyt at de har en reell avskrekkende virkning. *Yrkestrafikkforbundet* bemerker også at ytterligere tiltak rettet mot oppdragsgivere og bestillere bør vurderes.

Fra arbeidsgiverorganisasjonene er det generelt motstand mot deler av forslaget. *NHO* og *Spekter* støtter ikke forslagene om å innføre adgang til å ilegge overtredelsesgebyr i de foreslåtte tilfellene. *Virke* støtter bruk av overtredelsesgebyr ved brudd på vedtak om stans, men ikke ved brudd på opplysningsplikten.

NHO er enig i at overtredelsesgebyr kan være et egnet virkemiddel for Arbeidstilsynet, og at det for enkelte sakstyper kan ha god effekt for å få virksomhetene til å oppfylle handlingsnormene listet opp i arbeidsmiljøloven § 18-6. *NHO* mener likevel at det ikke bør innføres overtredelsesgebyr i de foreslåtte tilfellene. Etter *NHOs* syn må det, før en eventuell utvidelse, foretas en grundig gjennomgang av om dagens praksis knyttet til overtredelsesgebyr oppfyller forvaltningsrettens krav til likebehandling og rettssikkerhet. *NHO* ser heller ikke et behov for egne regler om overtredelsesgebyr for brudd på stansingsvedtak. Når det gjelder opplysningsplikten, bemerker *NHO* at det ofte vil være uklart om plikten er brutt etter som det regelmessig vil være tvil om hvilke opplysninger som skal fremlegges og i hvilket omfang.

Spekter stiller spørsmål ved om de foreslåtte endringene er egnet til å løse de bakenforliggende utfordringene. *Spekter* bemerker at bruk av overtredelsesgebyr i disse tilfellene vil fungere som en sekundærreaksjon, da de skal brukes ved brudd på et pålegg og ikke på en av lovens materielle plikter.

Virke mener det bør være tydelige konsekvenser ved klare overtredelser og god oppfølging fra myndighetenes side. Når det gjelder overtredelsesgebyr ved brudd på opplysningsplikten, trekker *Virke* frem rettssikkerhetsmessige problemer knyttet til vern mot selvinkriminering. Etter *Virkes* syn bør Arbeidstilsynet, i stedet for den foreslåtte endringen, sikre tilstrekkelig informasjon til virksomhetene om konsekvenser ved manglende dokumentasjon og treffe vedtak på bakgrunn av innsendt dokumentasjon.

3.5 Departementets vurderinger og forslag

3.5.1 Hjemmel for å sanksjonere brudd på opplysningsplikten

Norsk arbeidsliv er i hovedsak preget av ryddige arbeidsforhold og av virksomheter som både kan og vil følge regelverket. Hovedregelen er da også at virksomhetene samarbeider godt og konstruktivt med tilsynsmyndigheten.

For å kunne gjennomføre sitt samfunnsoppdrag, er Arbeidstilsynet avhengig av at virksomhetene bidrar med nødvendig informasjon slik at tilsynsmyndigheten kan avklare om et forhold er i strid med loven eller ikke. Arbeidsmiljøloven § 18-5 og allmenngjøringsloven § 11 gir derfor den det føres tilsyn med en alminnelig plikt til, når Arbeidstilsynet krever det, å fremlegge de opplysninger som anses nødvendige for utøvelsen av tilsynet. Det kan for eksempel dreie seg om time-lister, arbeidskontrakter, oversikt over kjemikalier osv.

Slik departementet ser det, er det klart at den uvillige og useriøse virksomhet etter omstendighetene kan sabotere tilsyn ved å motsette seg å gi relevant informasjon. Som flere høringsinstanser peker på, taler blant annet hensynet til rettfærdig konkurranse, og hensynet til vern av arbeidstakerne, for at Arbeidstilsynets administrative virkemidler skal kunne benyttes også i slike tilfeller. En virksomhet som bryter opplysningsplikten kan oppnå økonomiske fordeler ved å hindre oppklaring og retting av ulovlige forhold, og i stedet fortsette å forsømme sine plikter overfor arbeidstakerne. Arbeidstilsynet er i dag henvist til å politianmelde brudd på opplysningsplikten. Departementet mener at strafferettslig forfølgning i slike tilfeller ofte vil være unødig ineffektivt, samtidig som det legger beslag på ressurser i politiet og eventuelt domstolsapparatet. Det er derfor departementets oppfatning at brudd på opplysningsplikten bør kunne sanksjoneres administrativt.

Det er opplyst at Arbeidstilsynet i perioden 2016 til 2018 stilte om lag 5 800 formelle krav om opplysninger med hjemmel i arbeidsmiljøloven § 18-5. I ca. 18 prosent av tilfellene fikk ikke Arbeidstilsynet de etterspurte opplysningene. Det er videre opplyst at Arbeidstilsynet innga elleve anmeldelser til politiet for brudd på opplysningsplikten i arbeidsmiljøloven § 18-5 i løpet av 2016 og 2017.

Departementet legger til grunn at det kan være mange grunner til at etterspurte opplysninger uteblir. Det kan for eksempel dreie seg om

bevisst tilbakeholdelse av opplysninger, at virksomheten misforstår hva som etterspørres eller at den, av gode eller mindre gode grunner, rett og slett ikke har de opplysninger/den dokumentasjon som tilsynsmyndigheten ber om.

I sitt høringsinnspill trekker *NHO* frem som et argument imot innføring av hjemmel for bruk av overtredelsesgebyr for manglende oppfyllelse av opplysningsplikten, at det kan være uklart om det foreligger et brudd på plikten fordi det er tvil om hvilke opplysninger som skal fremlegges og i hvilket omfang. Departementet vil i den sammenheng understreke at det naturligvis ikke skal være noen automatikk i at manglende opplysninger skal sanksjoneres med overtredelsesgebyr. Bruk av overtredelsesgebyr må, her som ellers, vurderes konkret og opp mot momentlisten angitt i arbeidsmiljøloven § 18-10 andre ledd, hvoretter blant annet alvorlighet og graden av skyld skal vektlegges. Videre skal overtredelsesgebyr generelt forbeholdes situasjoner der det kan konstateres med klar sannsynlighetsvekt at den rettslige plikten er brutt. Etter departementets oppfatning vil bruk av overtredelsesgebyr for brudd på opplysningsplikten først og fremst være aktuelt overfor virksomheter som bevisst trenerer en sak ved ikke å inngi opplysninger de har plikt til å gi.

Flere høringsinstanser på arbeidsgiversiden (*NHO*, *Virke* og *Spekter*) trekker frem rettssikkerhetsutfordringer ved å innføre hjemmel til å gi overtredelsesgebyr ved brudd på opplysningsplikten.

Departementet viser i den forbindelse til grunnleggende vurderinger av disse spørsmålene i Prop. 83 L (2012–2013) punkt 3.4.9.2 og 3.4.9.3, i forbindelse med innføring av arbeidsmiljøloven § 18-10 om overtredelsesgebyr. Spørsmålene er også bredt behandlet i Prop. 62 L (2015–2016) i sammenheng med fastsettelse av forvaltningsloven kapittel IX om administrative sanksjoner.

Departementet foreslår etter dette at det fastsettes hjemmel for Arbeidstilsynet til å kunne bruke overtredelsesgebyr for brudd på opplysningsplikten ved at § 18-5 om plikt til å gi nødvendige opplysninger tas inn i oppregningen av Arbeidstilsynets påleggekompetanse i § 18-6. En slik tilføyelse vil også klargjøre at tvangsmulkt etter § 18-7 og stansing som pressmiddel etter § 18-8 prinsipielt sett vil kunne anvendes overfor denne type lovbrudd. For å sikre tilsvarende myndighet etter allmenngjøringsloven, foreslår departementet videre at det tas inn en uttrykkelig passus i allmenngjøringsloven § 11 andre ledd om at de administrative reaksjonsmidlene i arbeidsmiljøloven får tilsvarende anvendelse (også) ved

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

brudd på opplysningsplikten etter allmenngjøringsloven.

3.5.2 Særlig om sanksjoner for brudd på opplysningsplikt etter EU-forordning nr. 2016/1628

Arbeidstilsynet har hatt på høring forslag til gjennomføring av EU-forordning nr. 2016/1628 om utslippsgrenser for forurensende luftarter og partikler og typegodkjenning av forbrenningsmotorer til mobile ikke-veigående maskiner. Forordningen anses å være EØS-relevant og akseptabel og ble ved kongelig resolusjon 13. mars 2020 om EØS-komiteens beslutning om utslippsgrenser for forurensende luftarter og partikler og typegodkjenning av forbrenningsmotorer til mobile ikke-veigående maskiner vedtatt inntatt i EØS-avtalen, under forutsetning av at Stortinget slutter seg til nødvendige presiseringer i loven, jf. beskrivelsen nedenfor i proposisjonens kapittel 4.

Forordningen erstatter direktiv 97/68/EF om forholdsregler mot utslipp av gass- og partikkelbasert forurensning fra forbrenningsmotorer til montering i ikke-veigående mobile maskiner, med endringsdirektiver. Dette direktivet er i dag gjennomført i norsk rett gjennom vedlegg XII til forskrift 20. mai 2009 nr. 544 om maskiner (maskinforskriften). I høringen er det foreslått at EU-forordning nr. 2016/1628 tas inn som et nytt vedlegg XII til maskinforskriften, til erstatning for gjeldende vedlegg XII.

Forordningen får anvendelse på forbrenningsmotorer som er montert i eller på et bredt utvalg av maskiner, slik som gressklippere, snøfresere, snøscootere, enkelte typer vannfartøyer, anleggsmaskiner, lokomotiver mm. Den viderefører tidligere krav, men fastsetter samtidig nye og strengere krav til utslipp grunnet behov for å justere utslippsgrensene i tråd med teknologiske fremskritt for motorproduksjon, samt nå politiske mål om luftkvalitet. Det er videre nedfelt administrative og tekniske krav til EU-typegodkjenning. Det vises til nærmere redegjørelse om innholdet i forordningen under punkt 4.2.

I høringsomgangen er det ikke kommet innvendinger verken mot reglene i forordningen som sådan eller forslaget om at denne skal gjennomføres i norsk rett gjennom vedlegg til maskinforskriften. I sitt høringssvar stilte imidlertid Justis- og beredskapsdepartementet spørsmål ved om den aktuelle forskriftshjemmelen i arbeidsmiljøloven § 5-5 sjuende ledd er tilstrekkelig vid i relasjon til håndhevelse av aktørenes opplysningsplikter etter forordningens artikkel 57. Justis- og

beredskapsdepartementet påpekte i den forbindelse også at det etter gjeldende rett neppe er hjemmel til å reagere med overtredelsesgebyr ved brudd på opplysningspliktene i forordningen.

Forordningens artikkel 57 stiller krav til nasjonale myndigheter om å fastsette sanksjonsregler for overtredelser av forordningen. Sanksjonene skal være «*virkningsfulle, stå i forhold til overtredelsen og virke avskrekkende.*» Ved å innta forordningen som vedlegg til maskinforskriften, vil arbeidsmiljølovens sanksjons- og straffehjemler i utgangspunktet være anvendelige ved brudd på bestemmelsene i forordningen. Som det fremgår av drøftelsen ovenfor, er departementet enig med Justis- og beredskapsdepartementet i at arbeidsmiljøloven i dag ikke gir grunnlag for å bruke arbeidsmiljølovens administrative reaksjonshjemler overfor brudd på plikt til å gi opplysninger, ettersom det ikke henvises til opplysningsplikten i arbeidsmiljøloven § 18-6. Det er videre departementets oppfatning at artikkel 57 sitt krav om effektive sanksjoner innebærer at det muligens ikke vil være tilstrekkelig å vise til at brudd på opplysningsplikt etter arbeidsmiljøloven er straffesanksjonert. Som det er vist til i denne proposisjonen, vil brudd på plikt til å gi opplysninger etter omstendighetene måtte anses som et alvorlig lovbrudd som bør kunne sanksjoneres som andre brudd på lovens offentligrettslige plikter. Departementet legger således til grunn at forslaget i denne proposisjonen om at arbeidsmiljølovens administrative reaksjonsmidler skal kunne brukes også overfor brudd på plikt til å gi opplysninger vil sikre at kravet til sanksjoner i forordningens artikkel 57 blir ivaretatt.

Når det gjelder hjemmelsspørsmålet, gir arbeidsmiljøloven § 5-5 sjuende ledd hjemmel til i forskrift å gi nærmere bestemmelser om maskiner og annet arbeidsutstyr, herunder om a) konstruksjon, utførelse oppstilling, merking mv., b) godkjenning, c) godkjenning av organer som skal utøve kontroll knyttet til produksjon og d) undersøkelse eller besiktigelse.

Departementet mener at det kan argumenteres for at bestemmelsene om opplysningsplikt i forordningen regulerer en informasjonsflyt som er en nødvendig del av ordningen med typegodkjenning, og at kravene dermed ligger innenfor hjemmelen i § 5-5 sjuende ledd, jf. myndigheten til å gi regler om «godkjenning» og «undersøkelse eller besiktigelse». Generelt mener imidlertid departementet at det er uheldig med eventuell tvil om dette, og vil derfor foreslå at hjemmelsgrunnlaget klargjøres. Departementet foreslår etter dette at arbeidsmiljøloven § 5-5 sjuende ledd bok-

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

stav b endres til «godkjenning og om plikt til å gi opplysninger i forbindelse med dette».

3.5.3 Hjemmel for å sanksjonere brudd på stansingsvedtak

Den klare hovedregelen er at virksomhetene overholder stansingsvedtak fattet av Arbeidstilsynet. Arbeidstilsynet erfarer likevel tilfeller hvor virksomheter fortsetter sin drift i strid med tilsynsmyndighetens vedtak. Etter departementets oppfatning er det å neglisjere et vedtak fra offentlig myndighet om stans av virksomhet i seg selv et alvorlig lovbrudd. Å ikke etterkomme et stansingsvedtak kan dessuten innebære alvorlig fare for arbeidstakerne. Etter dagens rettstilstand kan slike lovbrudd ikke forfølges administrativt. Arbeidstilsynet er i dag henvist til å skaffe midlertidig forføyning med etterfølgende tvangsgjennomføring av namsmann og politi. Dette er en tid- og ressurskrevende prosess.

Departementet mener at det, i tråd med høringsforslaget, bør innføres adgang for Arbeidstilsynet til å sanksjonere manglende overholdelse av stansingsvedtak etter arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven. Departementet har merket seg at forslaget får bred støtte i høringsgangen, og således støttes av *Justis- og beredskaps-*

departementet, Samferdselsdepartementet, Politidirektoratet, Oslo politidistrikt, Luftfartstilsynet, Virke, Helse Sør-Øst, LO, NITO og Yrkestrafikkforbundet.

NHO og *Spekter* støtter ikke forslaget, og mener blant annet at bruk av overtredelsesgebyr ikke vil ha tilstrekkelig effekt og nytte for å tvinge frem faktisk stans i tilfeller hvor det er fattet et stansingsvedtak som ikke overholdes.

Departementet vil i den sammenheng for det første vise til at når stansing er vedtatt på grunn av overhengende fare for liv eller helse, vil det per definisjon være avgjørende for sikkerheten at vedtaket respekteres. Etter departementets oppfatning er det lite konsistent at tilsynsmyndigheten skal være avskåret fra å bruke lovens administrative sanksjonsmidler overfor slike brudd, i motsetning til brudd på arbeidsmiljølovens og allmenngjøringslovens øvrige offentligrettslige plikter. Departementer mener videre at det ikke er grunn til å anta at overtredelsesgebyr ikke vil ha preventiv effekt når det gjelder viljen til å overholde stansingsvedtak, verken generelt eller i forhold til det enkelte vedtak, og uavhengig av om stansen skyldes overhengende fare eller om vedtaket skal fungere som et pressmiddel for å sikre at et pålegg blir oppfylt.

4 EØS-komiteens beslutning

4.1 Innledning

EØS-komiteen vedtok 20. mars 2020 å endre EØS-avtalen vedlegg II (Tekniske forskrifter, standarder, prøving og sertifisering) og vedlegg X (Generelle tjenester) ved å innlemme europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/1628 om krav vedrørende utslippsgrenser og typegodkjenning av forbrenningsmotorer til mobile ikke-veigående maskiner.

Gjennomføringen av forordningen i norsk rett vil kreve lovendringer, jf. redegjørelse under punkt 3.5.2 og Stortingets samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning er derfor nødvendig etter Grunnloven § 26 annet ledd.

EØS-komiteens beslutning om innlemmelse av forordningen i EØS-avtalen og selve forordningen følger i uoffisielle norske oversettelser som trykte vedlegg til proposisjonen.

4.2 Nærmere om forordningen

Beslutningen kommer som følge av vedtakelsen av europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 2016/1628 om utslippsgrenser for forurensende luftarter og partikler for og typegodkjennelse av forbrenningsmotorer til mobile ikke-veigående maskiner. Forordningen får anvendelse på forbrenningsmotorer som er montert i eller på et bredt utvalg av maskiner.

Forskrift 20. mai 2009 nr. 544 om maskiner (maskinforskriften) gjennomfører europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/42/EF om maskiner (maskindirektivet) i norsk rett, og gjelder ved konstruksjon, bygging og omsetning av maskiner med tilhørende komponenter og utstyr. Forskriften retter seg mot produsenter, importører, leverandører og forhandlere av maskiner.

Forskriften stiller krav til vern mot skade på liv og helse ved konstruksjon og bygging, samt prosedyrer for samsvarsvurdering og krav til merking av maskiner. Maskinforskriften vedlegg XII Miljøkrav til forbrenningsmotorer gjennomfører direktiv 97/86/EF med senere endringsdirektiver. Vedlegget angir grenseverdier for utslipp av

forurensende gasser og partikler samt krav om typegodkjenning og merking av motorer som omfattes av direktivet.

Forordning (EU) nr. 2016/1628 erstatter direktiv 97/68/EF med endringsdirektiver. Forordningen endrer i tillegg forordning (EU) nr. 1024/2012 (IMI-regulativet) og forordning (EU) nr. 167/2013 om typegodkjenning av jord- og skogbrukstraktorer. Forordningen viderefører tidligere direktivkrav, men fastsetter samtidig nye og strengere krav til utslipp grunnet behov for å justere utslippsgrensene i tråd med teknologiske fremskritt for motorproduksjon. De nye kravene fremgår av forordningens bilag II og omtales som «Trinn V-emisjonsgrenser». Under forutsetning av Stortingets samtykke vil forordningen tas inn som et nytt vedlegg XII til maskinforskriften, til erstatning for gjeldende vedlegg XII. Dette vil innebære at forordningen blir gjeldende som norsk forskrift.

Gjennom blant annet å fastsette utslippsgrenser for forurensende gasser og partikler samt administrative og tekniske krav til EU-typegodkjenning, er formålet med forordningen å beskytte helse og miljø og å sikre et velfungerende indre marked for motorer i ikke-veigående mobile maskiner.

Ikke-veigående mobil maskin er i forordningen definert som «en mobil maskin, transportabelt utstyr eller kjøretøy med eller uten karosseri eller hjul som ikke er beregnet på transport av passasjerer eller gods på vei, og som omfatter maskiner montert på understellet på kjøretøyer som er beregnet på transport av passasjerer eller gods på vei».

Konkret får forordningen anvendelse for motorer som hører inn under nærmere angitte motor-kategorier i forordningen artikkel 4 nr. 1, og som ikke omfattes av unntak angitt i artikkel 2 nr. 2 bokstav a) til m).

Forordningen utvider anvendelsesområdet i forhold til direktiv 97/68/EF ved at også motorer til en del skogs- og landbruksmaskiner omfattes.

Statens forpliktelser fremgår av artikkel 5. Artikkel 5 nr. 1–5 stiller krav om å (1) utpeke godkjennende myndigheter og markedsover-

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

våkingsmyndigheter i overensstemmelse med forordningen, (2) underrette Kommisjonen (ESA) om opprettelsen og utpekingen av myndighetene som nevnt i nr. 2, (3) kun tillate at nærmere bestemte motorer og mobile ikke-veigående maskiner settes i omsetning, (4) ikke forby, begrense eller hindre at nærmere bestemte motorer settes i omsetning, og (5) tilrettelegge for og gjennomføre markedsovervåkning og kontroll av motorer på markedet i overensstemmelse med kapittel III i forordning (EF) nr. 765/2008 om akkrediterings- og markedstilsyns krav i forbindelse med markedsføring av produkter. Forordning (EF) nr. 765/2008, som er en del av EUs varepakke, ble inntatt i EØS-avtalen vedlegg II kapittel XIX ved EØS-komiteens vedtak av 13. juli 2012.

Nærmere krav til markedsovervåkningsmyndigheten (Arbeidstilsynet) fremgår av artikkel 7, som stiller krav om at det i passende omfang og på grunnlag av passende stikkprøver skal foretas dokumentkontroll og eventuelt fysisk kontroll og laboratoriekontroll av motorer.

Krav til *produsenter* av motorer omfattet av forordningen er særlig angitt i artikkel 8 og 9. Produsentens hovedforpliktelse er å sikre at produsentens motorer, når de bringes i omsetning, er produsert og godkjent i samsvar med forordningen, jf. artikkel 8 nr. 1. Produsenten skal videre, etter artikkel 8 nr. 3, være ansvarlige overfor godkjenningensmyndigheten for alle deler av EU-typegodkjenningsprosessen og for å sikre produksjons-samsvar, uavhengig av om de er direkte involvert i alle etapper av framstillingen av en motor eller ikke. En produsent som har grunn til å tro eller mener at en motor ikke er i samsvar med forordningen, skal umiddelbart foreta en undersøkelse om manglende samsvar og hvor utbredt det kan antas å være. På grunnlag av undersøkelsen skal produsenten treffe korrigerende tiltak for å sikre at motorer i produksjon bringes i samsvar med den godkjente motortypen eller motorfamilien i rett tid, jf. artikkel 9 nr. 1.

Krav til *importører* av motorene følger av artikkel 11 og 12. Importørene plikter først og fremst å se til at bare motorer som har fått EU-typegodkjenning bringes i omsetning, jf. artikkel 11 nr. 1. Dersom importøren har grunn til å tro at en motor ikke er i samsvar med forordningen, og særlig at den ikke svarer til EU-typegodkjenningen, plikter importøren etter forordningen artikkel 12 ikke å bringe motoren i omsetning før den er brakt i samsvar.

Endelig plikter *distributører* av motorene å utvise behørig aktsomhet med hensyn til kravene

i forordningen, før motorene gjøres tilgjengelig på markedet, jf. artikkel 13 nr. 1. Dersom distributøren har grunn til å tro at en motor ikke er i samsvar med forordningen, skal den ikke gjøres tilgjengelig på markedet før den er brakt i samsvar, jf. § 14.

I forordningen er det videre nedfelt administrative og tekniske krav til EU-typegodkjenning. En endring fra direktiv 97/68/EF er at forordningen kun nedsetter grunnleggende regler og prinsipper for typegodkjenning. Kommisjonen er samtidig delegert myndighet til å vedta rettsakter og gjennomføringsakter for mer tekniske detaljer i prosessene hva gjelder både typegodkjenning og markedsovervåkning.

Fremgangsmåter for EU-typegodkjenning og gjennomføring av fremgangsmåter for EU-typegodkjenning er nærmere beskrevet i henholdsvis kap. IV og V i forordningen. Produsentene skal for hver motortype eller motorfamilie inngi en egen søknad om EU-typegodkjenning til godkjenningensmyndigheten i en medlemsstat, og hver søknad skal følges av opplysningsmappen som er nevnt i artikkel 21. Bare én søknad skal inngis for en bestemt motortype, eller motorfamilie dersom det er relevant, og den skal inngis til bare én godkjenningensmyndighet.

Forordningen legger til rette for utveksling av data og opplysninger mellom nasjonale myndigheter og mellom nasjonale myndigheter og Kommisjonen i forbindelse med EU-typegodkjenninger. De nye forenklede administrative prosedyrene skal bidra til å forbedre håndhevingen av regelverket, herunder styrkede regler for markedsovervåkning.

Forordningens artikkel 57 stiller krav til nasjonale myndigheter om å fastsette sanksjonsregler for overtredelser av forordningen.

4.3 EØS-komiteens beslutning

EØS-komiteen vedtok 20. mars 2020 å endre EØS-avtalen vedlegg II (Tekniske forskrifter, standarder, prøving og sertifisering) og vedlegg X (Generelle tjenester) ved å innlemme europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/1628 om krav vedrørende utslippsgrenser og typegodkjenning av forbrenningsmotorer til mobile ikke-veigående maskiner. Forordningen opphever europaparlaments- og rådsdirektiv 97/68/EF som er innlemmet i EØS-avtalen. EØS-komiteens beslutning innebærer derfor også at teksten i EØS-avtalen kapittel XXIV nr. 1 a vedrørende dette direktivet oppheves.

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

4.4 Forholdet til norsk rett

Som det fremgår ovenfor under punkt 3.5.2, foranlediger forordningen behov for to lovendringer. For å sikre at norsk rett er i tråd med forordningens artikkel 57, foreslås det at Arbeidstilsynet kan benytte overtredelsesgebyr etter arbeidsmiljøloven § 18-10 overfor brudd på opplysningsplikter etter forordningen. Det anses videre nødvendig å presisere i hjemmelsgrunnlaget for maskinforskriften at det i denne sammenheng kan gis utdypende forskriftsbestemmelser om plikt til å gi opplysninger.

4.5 Konklusjon og tilråding

Forordningen vurderes som EØS-relevant og akseptabel. Gjennomføringen av EØS-komiteens beslutning vil kreve lovendring, og Norge har deltatt i beslutningen med forbehold om Stortingets

samtykke etter Grunnloven § 26 annet ledd. I tråd med EØS-avtalen artikkel 103 nr. 1, jf. artikkel 104, vil beslutningen først bli bindende for Norge etter at Stortinget har gitt sitt samtykke og Norge har meddelt de andre partene at de forfatningsmessige kravene er oppfylt.

Norge er allerede gjennom implementeringen av europaparlaments- og rådsdirektiv 97/68/EF og forordning (EF) nr. 765/2008 i stor grad forpliktet til å gjennomføre forpliktelsene etter forordningen. Implementeringen av forordningen antas ikke å føre til betydelige administrative konsekvenser for Norge, ut over ordinært regelverksarbeid.

Arbeids- og sosialdepartementet anbefaler derfor at Stortinget samtykker til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 av 20. mars 2020 om endring av EØS-avtalens vedlegg II (Tekniske forskrifter, standarder, prøving og sertifisering) og vedlegg X (Generelle tjenester).

5 Økonomiske og administrative konsekvenser

5.1 Forslagene om påleggs-kompetanse knyttet til innleie- og likebehandlingsreglene mv.

5.1.1 Generelt

De økonomiske konsekvensene av departementets forslag vil generelt avhenge av hvor mye lovendringene vil påvirke tilpasningene i arbeidsmarkedet. I tillegg kommer utgifter til selve tilsynet. Virkninger på tilpasninger i arbeidsmarkedet vil kunne ha konsekvenser for samfunnet, potensielle arbeidstakere og arbeidsgivere/virksomheter.

Formålet med å foreslå at Arbeidstilsynet skal få påleggskompetanse knyttet til innleie- og likebehandlingsreglene ved utleie fra bemanningsforetak er å sikre større etterlevelse. I dag må reglene håndheves av den enkelte arbeidstaker, basert på tradisjonen om at dette er privatrettslige forhold mellom partene. Forslaget medfører ingen nye materielle krav og dermed ingen nye plikter for noen av partene. Den myndighet som foreslås tildelt Arbeidstilsynet, vil tilligge Petroleumstilsynet og Luftfartstilsynet innenfor deres respektive tilsynsområder.

Formålet med forslaget om å gi Arbeidstilsynet påleggskompetanse knyttet til innleievirksomhetens opplysningsplikt overfor bemanningsforetaket, er å ytterligere sikre etterlevelse av likebehandlingsregelen. Endringen vil kunne bidra til mer virkningsfulle tilsyn og til bevisstgjøring om hvilke krav som gjelder for innleievirksomhetens opplysningsplikt overfor bemanningsforetaket. Forslaget medfører ingen nye materielle krav og dermed ingen nye plikter for partene.

5.1.2 Samfunnsmessige konsekvenser

En større etterlevelse av reglene om innleie og likebehandling vil kunne virke positivt for bransjer hvor innleie brukes mye og hvor det er signaler som tyder på at reglene brytes. Et viktig formål med å styrke etterlevelsen av innleiereglene er etter departementets vurdering å redusere de samfunnsmessige uheldige konsekvensene av ulov-

lig innleie, herunder å få avdekket systematiske og grove brudd på innleie- og likebehandlingsreglene. Et sentralt mål er å forhindre at varig arbeidskraftbehov blir bemannet med innleide arbeidstakere med relativt sett dårlige lønns- og arbeidsvilkår, i stedet for faste og direkte ansettelser med likeverdige lønns- og arbeidsvilkår. Hensynet til like konkurransevilkår, sikkerhet, arbeidsmiljø, produktivitet og kvalitet, og å sikre rekruttering til utsatte bransjer, er viktige aspekter som departementet mener vil kunne ivaretas på en bedre måte ved økt etterlevelse av reglene.

En utvidet tilsynskompetanse på dette området vil kunne være ressurskrevende når det gjelder verktøy, kompetanse og tid. For det første kan det være aktuelt å utvikle nye rutiner og tilpassede verktøy for informasjonsinnhenting og risikovurdering for utvelgelse av tilsynsobjekter. Tilsyn med disse reglene vil også kunne kreve betydelig dokument- og informasjonsinnhenting, samt sammenstilling av informasjon, for å få et riktig faktagrunnlag. Det vil være behov for systematisk, effektiv og korrekt behandling av betydelige mengder dokumentasjon, som blant annet vil stille krav til gode systemer og verktøy for å behandle dette. Konkrete vurderinger kan også være tidsmessig ressurskrevende, fordi de kan være kompliserte og innebære stor grad av skjønn.

Tilsyn med innleiers opplysningsplikt innebærer ytterligere et kontrollpunkt for Arbeidstilsynet. Kontroll av opplysningsplikten fremstår først og fremst som aktuelt i forbindelse med tilfeller hvor det kontrolleres om likebehandlingsregelen overholdes hos innleier. I denne type saker fremstår kontroll av opplysningsplikten som noe som bidrar til opplysning av saken når det vurderes om utleide arbeidstakere likebehandles. Kontroll av opplysningsplikten gir også mulighet for å reagere overfor innleier hvis det viser seg at opplysningsplikten ikke er overholdt. Departementet vurderer således at tilsyn med opplysningsplikten heller vil være ressursbesparende enn ressurskrevende for Arbeidstilsynet. Departementet viser også til at Arbeidstilsynet selv vurderer i hvilke tilfeller det undersøkes og eventuelt gis reaksjoner for brudd på bestemmelsen.

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

En offentlig tilsynskompetanse som i større grad avdekker ulovlig innleie og lønns- og arbeidsvilkår i strid med likebehandlingsreglene, kan også føre til at flere ønsker å bringe inn de privatrettslige følgene av regelbruddene for domstolene. Dette må også ses i sammenheng med hvorvidt etterlevelsen av reglene øker med offentlig tilsyn. Offentlig tilsyn kan bety en merbelastning på domstolene, men er vanskelig å si noe sikkert om.

5.1.3 Konsekvenser for arbeidstakerne

Bedre håndheving av reglene for innleie og likebehandling vil kunne få positive konsekvenser for arbeidstakerne og bidra til å forbedre arbeidsforholdene for utsatte grupper i norsk arbeidsliv. Det vil generelt kunne føre til at flere virksomheter ser seg tjent med å operere lovlig og til at ulovligheter blir avdekket. De som Arbeidstilsynet slår fast er leid inn ulovlig, vil likevel selv måtte følge opp retten til fast ansettelse, eventuelt gjennom domstolene, da dette anses som privatrettslige forhold mellom partene.

Tilsyn med innleiers opplysningsplikt vil kunne virke positivt for arbeidstakerne ved at kvaliteten på informasjonsunderlaget blir bedre. Bemanningsforetaket vil da ha bedre forutsetninger for å fastsette vilkårene, noe som øker sannsynligheten for at likebehandling skjer.

En styrket håndheving av innleiereglene vil kunne medføre at flere ansettes direkte, enten fast eller midlertidig. De som ansettes i bemanningsforetak og lovlig leies ut til andre virksomheter, vil i større grad kunne få lønns- og arbeidsvilkår på linje med om de hadde vært direkte ansatt i innleievirksomheten. Manglende utbetaling av lønn og andre pengekrav vil den enkelte likevel selv måtte inndrive på vanlig måte.

5.1.4 Konsekvenser for arbeidsgiverne og virksomhetene

Virksomhetene har en selvstendig plikt til å sikre at reglene om innleie og likebehandling ved innleie følges, herunder påse at det er adgang til innleie og at nødvendige avtaler foreligger, at riktige lønns- og arbeidsvilkår gis den som leies ut osv. Det kan likevel legges til grunn at det i forbindelse med offentlig tilsyn vil kunne kreves en noe større innsats fra virksomhetene når det gjelder å presentere nødvendig informasjon og dokumentasjon for at reglene følges. Dette vil gjelde selv om de riktige vurderingene er gjort og innleien og likebehandlingen er i tråd med kravene i arbeidsmiljøloven.

Det vil imidlertid være de virksomhetene som enten bevisst har unnlatt å følge reglene eller som ikke har skaffet seg kunnskap om disse, eventuelt forholder seg likegyldig til regelverket, som offentlig tilsyn i størst grad vil ha konsekvenser for. Disse kan i tillegg til krav om informasjon og dokumentasjon, få pålegg om retting, det kan bli brukt pressmidler (tvangsmulkt og eventuelt stans i virksomheten) for å oppfylle pålegg og de kan etter omstendighetene bli ilagt overtredelsesgebyr. Disse virkemidlene vil normalt føre til økte kostnader for virksomhetene. Dette er imidlertid noe de kan unngå ved å sørge for å operere lovlig i henhold til reglene, eller raskt å sørge for å innrette seg etter eventuelle pålegg.

Når det gjelder forslaget om tilsyn med innleiers opplysningsplikt, skal nødvendige opplysninger gis til bemanningsforetaket også i dag. Offentlig tilsyn vil dermed først og fremst få konsekvenser for de innleievirksomhetene som ikke overholder opplysningsplikten. Dette selv om det må legges til grunn at det i forbindelse med offentlig tilsyn vil kunne kreves en noe større innsats fra virksomhetene når det gjelder å presentere nødvendig informasjon og dokumentasjon for at reglene følges. Håndheving vil imidlertid kunne ha en positiv effekt for bemanningsforetakene, ved at det er sannsynlig at innleievirksomhetene i større grad overholder opplysningsplikten som følge av risiko for tilsyn og mulighet for reaksjoner.

En konsekvens av forslaget kan være at virksomheter unnlater å benytte innleid arbeidskraft, i frykt for at de har vurdert vilkårene feil, og dermed står i fare for reaksjoner fra Arbeidstilsynet. En konsekvens kan være at enkelte virksomheter i større grad heller vil benytte seg av alternative bemanningsløsninger. Det mest nærliggende vil være midlertidige eller faste direkte ansettelser, men også økende bruk av entrepriser og selvstendig oppdragstakere kan tenkes.

Tiltak for å hindre ulovlig innleie kan også bidra til å styrke legitimiteten ved lovlig bruk av innleie, som kan bidra til å sikre nødvendig fleksibilitet.

5.2 Forslag om nye virkemidler for håndheving av krav om opplysninger etter arbeidsmiljøloven § 18-5 og brudd på stansingsrett

På kort sikt vil forslaget kunne medføre noe økte administrative kostnader for Arbeidstilsynet ved

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

at det må videreutvikles systemstøtte og iverksettes kompetansetiltak. Det antas at forslaget vil bidra til at Arbeidstilsynet vil kunne bekjempe arbeidslivskriminalitet mer effektivt enn i dag. Forslaget vil først og fremst kunne ramme useriøse virksomheter. Disse vil få redusert handlingsrom ved at den økonomiske risikoen ved regelbrudd øker. Forslaget vil kunne gi økte økonomiske kostnader ved at virksomheter som ikke etterlever opplysningsplikten eller som lar være å respektere stansingsvedtak vil kunne bli møtt

med overtredelsesgebyr. Departementet legger til grunn at dette først og fremst vil gjelde virksomheter som bevisst ikke ønsker å følge regelverket, og at tiltakene derfor er målrettede og treffsikre.

Økt bruk av overtredelsesgebyr antas generelt sett å ha god allmennpreventiv effekt, motvirke konkurransevridning og på denne måten være til fordel for de seriøse virksomhetene. Forslaget medfører også at Arbeidstilsynet i større grad kan følge opp flere lovbrudd selv, og på denne måten avlaste politiet.

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

6 Merknader til de enkelte bestemmelsene

Til arbeidsmiljøloven § 5-5 sjuende ledd

Endringen klargjør at forskriftshjemmelen også gir grunnlag for å gi regler om informasjonsplikt.

Til arbeidsmiljøloven § 18-6 første ledd første punktum

Endringen innebærer at påleggskompetansen til Arbeidstilsynet også skal omfatte bestemmelsene om adgang til innleie i § 14-12 første og andre ledd, § 14-12 a første ledd om likebehandling ved utleie og § 14-12 b første ledd om innleiers opplysningsplikt. Se omtale i punkt 2.6.3.3 om Arbeidstilsynets pålegg og reaksjoner i slike saker. Endringen vil åpne for bruk av Arbeidstilsynets alminnelige reaksjonsmidler.

Endringen innebærer også at opplysningsplikten i § 18-5 første ledd og vedtak om stans etter § 18-8 omfattes av Arbeidstilsynets påleggskompetanse. Arbeidstilsynet vil da kunne benytte seg av de alminnelige reaksjonsmidlene etter arbeidsmiljøloven for å gjennomføre bestemmelsene.

Til statsansatteloven § 11 sjuende ledd

Nytt sjuende ledd innebærer at Arbeidstilsynet får myndighet til å føre tilsyn med at statlige virksom-

heter overholder vilkårene for innleie etter statsansatteloven § 11 første og annet ledd.

Arbeidstilsynet fører allerede tilsyn med reglene om helse, miljø og sikkerhet (HMS), arbeidstid mv. i staten. Den nye bestemmelsen innebærer at Arbeidstilsynets myndighet utvides til å omfatte bestemmelsen om innleie. Arbeidstilsynet vil kunne ta i bruk sine ordinære virkemidler etter arbeidsmiljøloven kapittel 18, det vil si pålegg, tvangsmulkt og stansing, og kan kreve å få utlevert de opplysninger som anses nødvendige for utøvelsen av tilsynet. Arbeidstilsynet har videre hjemmel til å ilegge virksomheter overtredelsesgebyr for brudd på reglene i § 11 første og annet ledd, dersom vilkårene for dette etter arbeidsmiljøloven § 18-10 er til stede.

Til allmenngjøringsloven § 11 andre ledd andre punktum

Endringen innebærer at Arbeidstilsynet får myndighet til å anvende reaksjonsmidlene etter arbeidsmiljøloven §§ 18-7, 18-8 og 18-10 også overfor brudd på opplysningsplikten etter § 11 tredje ledd.

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

Arbeids- og sosialdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628.

Vi **HARALD**, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og vedtak om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628 i samsvar med et vedlagt forslag.

A

Forslag

til lov om endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.)

I

I lov 4. juni 1993 nr. 58 om allmenngjøring av tariffavtaler m.v. skal § 11 andre ledd andre punktum lyde:

Arbeidsmiljøloven § 18-6 første, andre, sjette, syvende og åttende ledd samt §§ 18-7, 18-8 og 18-10 får tilsvarende anvendelse ved tilsyn etter loven her, og ved gjennomføring av plikten til å gi opplysninger i tredje ledd første punktum.

II

I lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. gjøres følgende endringer:

§ 5-5 sjuende ledd bokstav b skal lyde:

b) godkjenning og plikt til å gi opplysninger i forbindelse med dette,

§ 18-6 første ledd skal lyde:

Arbeidstilsynet gir de pålegg og treffer de enkeltvedtak ellers som er nødvendig for gjennomføringen av bestemmelsene i og i medhold av § 1-7, kapittel 2, § 2 A-6, kapittel 3 til kapittel 11,

samt §§ 14-1 a, 14-5 til 14-8, § 14-9 andre ledd bokstav f andre punktum og andre ledd siste punktum, § 14-12 første til tredje ledd, § 14-12 a første ledd, § 14-12 b første ledd, § 14-15 femte ledd og §§ 15-2, 15-15, 18-5 og 18-8. Dette gjelder likevel ikke § 10-2 andre til fjerde ledd og § 10-6 tiende ledd.

III

I lov 16. juni 2017 nr. 67 om statens ansatte mv. skal § 11 nytt sjuende ledd lyde:

Arbeidstilsynet fører tilsyn med at bestemmelsene i første og annet ledd blir overholdt. Arbeidstilsynet gir de pålegg og treffer de enkeltvedtak ellers som er nødvendige for gjennomføringen av bestemmelsene. Arbeidsmiljøloven § 18-5, § 18-6 annet, sjette, syvende og åttende ledd og §§ 18-7, 18-8 og 18-10 får tilsvarende anvendelse.

IV

Loven trer i kraft fra den tiden Kongen bestemmer.

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

B

Forslag

til vedtak om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

Stortinget samtykker til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 av 20. mars 2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628.

Vedlegg 1

Kildehenvisninger

- Alsos, K., M. Bråten & S.C. Trygstad (2016). *Sjatteringer av likhet. Evaluering av reglene om likebehandling av utleid arbeidskraft*. Fafo-rapport 2016:15.
- Arbeidstilsynet, NAV, Skatteetaten og politiet (2019). *Felles årsrapport for styrket innsats mot arbeidslivskriminalitet 2018*.
- Arbeidstilsynet, NAV, Skatteetaten og politiet (2020). *Felles årsrapport for etatenes innsats mot arbeidslivskriminalitet 2019*.
- Arbeidstilsynet (2018). *Risiko for arbeidsskadedødsfall i det landbaserte arbeidslivet. En sammenligning av norske og utenlandske arbeidstakere*. Kompass Tema nr. 1-2018.
- Bemanningsbransjen i NHO Service og Handel (2020). *Bemanningsbarometeret 4. kvartal 2019. Bemanningsbransjens utvikling*. Utarbeidet i samarbeid med Prognosesenteret.
- Bemanningsbransjen i NHO Service og Handel (2016). *Ansatt i bemanningsbransjen. Medarbeiderundersøkelsen 2015/16*. Gjennomført av Ipsos på oppdrag fra Bemanningsbransjen i NHO Service og Handel.
- Bergene, A.C., K. Nergaard & J. Svalund (2019). *Brudd på reglene om adgangen til midlertidig ansettelse og innleie. Delrapport*. Fafo-rapport 2018:47.
- Bråten, M., E. Albrechtsen, R. K. Andersen, T. Tovslid & R. Værnes (2014). *Innleide arbeidstakere i verfts- og petroleumsindustrien. Styring av arbeidsmiljø og personskaderisiko*. Fafo-rapport 2014:54.
- ECON Pöyry (2009). *Bemanningsbransjen. Struktur, utvikling og rolle*. Rapport 2009-083.
- Ellingsen, D., A. Grimsmo, M. H. Ingelsrud, A. Underthun & C. T. Wathne (2016). *Jakten på den bærekraftige fleksibiliteten. Typologier av ansatte i bemanningsbransjen*. Arbeidsforskningsinstituttet FoU-resultat 08:2016.
- Engelstad, E. (2019) *Slutt med mobilen i handa? – Egenbemanning, underentreprise og innleie i byggenæringa i Oslo og Akershus høsten 2019*. Rapport utgitt av Elektromontørenes Forening Oslo og Akershus, Heismontørenes Fagforening (El og IT Forbundet), Rørleggernes Fagforening avdeling 605, Tømrer og Byggfagforeningen avdeling 601 og Oslo Bygningsarbeiderforening avdeling 603 (Fellesforbundet).
- Finci, A. (2019) *Norsk industri 2018 og andre norske sekundærnæringer. Pilene peker oppover*. Statistisk sentralbyrå. Oslo-Kongsvinger, 2019.
- Fri Fagbevegelse (2019) *Innleie: Åtte av ti byggeplasser i Bergen bryter loven*. Nettavisen Fri Fagbevegelse 08.10.2019. LO Media. Oslo, 2019.
- Kilskar, S., Skaufel, K. Wasilkiewicz, B. Nygaard & A. Øren (2017). *Flerkulturelle arbeidsplasser i byggenæringen. Kartlegging av muligheter og utfordringer*. SINTEF i samarbeid med IdeT-handling, 2017.
- Meld. St. 29 (2010–2011). *Felles ansvar for eit godt og anstendig arbeidsliv. Arbeidsforhold, arbeidsmiljø og sikkerheit*.
- Nasjonalt tverretattlig analyse og etterretningssenter (2017). *Situasjonsbeskrivelse 2017. Arbeidslivskriminalitet i Norge*.
- Nasjonalt tverretattlig analyse og etterretningssenter (2020). *Situasjonsbeskrivelse 2020. Arbeidslivskriminalitet*.
- Nergaard, K., T. Nesheim, K. Alsos, Ø. M. Berge, S. C. Trygstad & A.M. Ødegård (2011). *Utleie av arbeidskraft 2011*. Fafo-rapport 2011:33.
- Nergaard, K. (2018). *Tilknytningsformer i norsk arbeidsliv. Sluttrapport*. Fafo-rapport 2018:38.
- Nergaard, K. (2019). *Innleie i byggebransjen i Trondheim. Resultater fra en kartlegging høsten 2018*. Fafo-rapport 2019:20.
- Nesheim, T. (2017). *Tilknytningsformer for arbeid. Virksomhetsstudien*. SNF – Samfunns- og næringslivsforskning. Arbeidsnotat 07-2017.
- Prop. 74 L (2011–2012). *Endringer i arbeidsmiljøloven og tjenestemannsloven mv. (likebehandling ved utleie av arbeidstakere og tiltak i den forbindelse mv.)*.
- Prop. 73 L (2017–2018). *Endringer i arbeidsmiljøloven (fast og midlertidig ansettelse og innleie fra bemanningsforetak)*.
- Svalund, J., B. Sletvold Øistad & K. Alsos (2019) *Arbeidstakeres håndheving av regler for midlertidige ansettelser og innleie*. Fafo-rapport 2019:38.

Vedlegg 2

EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 av 20. mars 2020 om endring av EØS-avtalens vedlegg II (Tekniske forskrifter, standarder, prøving og sertifisering) og vedlegg X (Generelle tjenester)

EØS-KOMITEEN HAR –

under henvisning til avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde, heretter kalt EØS-avtalen, særlig artikkel 98,

og ut fra følgende betraktninger:

- (1) Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/1628 av 14. september 2016 om krav til utslippsgrenser for forurensende gasser og partikler og typegodkjenning av forbrenningsmotorer til ikke-veigående mobile maskiner, om endring av forordning (EU) nr. 1024/2012 og (EU) nr. 167/2013 og om endring og oppheving av direktiv 97/68/EF¹, rettet ved EUT L 231 av 6.9.2019, s. 29, skal innlemmes i EØS-avtalen.
- (2) Forordning (EU) 2016/1628 opphever europaparlaments- og rådsdirektiv 97/68/EF², som er innlemmet i EØS-avtalen, og som følgelig skal oppheves i EØS-avtalen.
- (3) EØS-avtalens vedlegg II og X bør derfor endres –

TRUFFET DENNE BESLUTNING:

Artikkel 1

I EØS-avtalens vedlegg II gjøres følgende endringer:

1. I kapittel XXIV, etter nr. 1d (kommisjonsbeslutning 2012/32/EU), skal nytt nr. 1e lyde:

«1e. **32016 R 1628**: Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/1628 av 14. september 2016 om krav til utslippsgrenser

for forurensende gasser og partikler og typegodkjenning av forbrenningsmotorer til ikke-veigående mobile maskiner, om endring av forordning (EU) nr. 1024/2012 og (EU) nr. 167/2013 og om endring og oppheving av direktiv 97/68/EF (EUT L 252 av 16.9.2016, s. 53), rettet ved EUT L 231 av 6.9.2019, s. 29.»

2. I kapittel II nr. 40 (europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 167/2013) skal nytt strekpunkt lyde:

«– **32016 R 1628**: Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/1628 av 14. september 2016 (EUT L 252 av 16.9.2016, s. 53), rettet ved EUT L 231 av 6.9.2019, s. 29.»
3. Teksten i kapittel XXIV nr. 1a (europaparlaments- og rådsdirektiv 97/68/EF) oppheves.

Artikkel 2

I EØS-avtalens vedlegg X nr. 3 (europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 1024/2012) skal nytt strekpunkt lyde:

«– **32016 R 1628**: Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/1628 av 14. september 2016 (EUT L 252 av 16.9.2016, s. 53), rettet ved EUT L 231 av 6.9.2019, s. 29.»

Artikkel 3

Teksten til forordning (EU) 2019/1628, rettet ved EUT L 231 av 6.9.2019, s. 29, på islandsk og norsk, som vil bli kunngjort i EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende*, skal gis gyldighet.

¹ EUT L 252 av 16.9.2016, s. 53.

² EFT L 59 av 27.2.1998, s. 1.

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

Artikkel 4

Denne beslutning trer i kraft 21. mars 2020, forutsatt at alle meddelelser etter EØS-avtalens artikkel 103 nr. 1 er inngitt³.

Artikkel 5

Denne beslutning skal kunngjøres i EØS-avdelingen av og EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende*.

Utferdiget i Brussel, 20. mars 2020.

For EØS-komiteen
Formann
Clara Ganslandt

EØS-komiteens
Sekretærer
Hege M. Hoff

Mikołaj Karłowski

³ [Ingen forfatningsrettslige krav angitt.] [Forfatningsrettslige krav angitt.]

Vedlegg 3

Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/1628 av 14. september 2016 om krav til utslippsgrenser for forurensende gasser og partikler og typegodkjenning av forbrenningsmotorer til ikke-veigående mobile maskiner, om endring av forordning (EU) nr. 1024/2012 og (EU) nr. 167/2013 og om endring og oppheving av direktiv 97/68/EF

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR

under henvisning til traktaten om Den europeiske unions virkemåte, særlig artikkel 114, under henvisning til forslag fra Europakommisjonen,

etter oversending av utkast til regelverksakt til de nasjonale parlamentene,

under henvisning til uttalelse fra Den europeiske økonomiske og sosiale komité¹, etter den ordinære regelverksprosessen² og ut fra følgende betraktninger:

- 1) Det indre marked omfatter et område uten indre grenser, der fritt varebytte og fri bevegelse for personer, tjenester og kapital må sikres. For dette formål ble det ved europaparlaments- og rådsdirektiv 97/68/EF³ truffet tiltak for å redusere luftforurensning fra motorer som skal monteres i ikke-veigående mobile maskiner. Bestrebelsene for utvikling og drift av Unionens indre marked bør fortsette.
- 2) Det indre marked bør bygge på åpne, enkle og ensartede regler som gir rettssikkerhet og klarhet til fordel for både næringsliv og forbrukere.
- 3) Det er innført en ny lovgivningsmessig metode i Unionens typegodkjenningsregelverk for motorer med sikte på å forenkle og påskynde vedtakelsen av slik lovgivning. I hen-

hold til denne metoden fastsetter regelgiveren grunnleggende regler og prinsipper og gir Kommisjonen myndighet til å vedta delegerte rettsakter og gjennomføringsrettsakter om nærmere tekniske detaljer. Denne forordning bør derfor med hensyn til materielle krav fastsette bare grunnleggende bestemmelser om utslipp av forurensende gasser og partikler og typegodkjenning av forbrenningsmotorer til ikke-veigående mobile maskiner, og bør gi Kommisjonen myndighet til å fastsette tekniske spesifikasjoner i delegerte rettsakter og gjennomføringsrettsakter.

- 4) Ved europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 167/2013⁴ ble det fastsatt rammer for godkjenning av og markedstilsyn for jordbruks- og skogbrukskjøretøyer. Gitt likhetene mellom områdene og positive erfaringer med anvendelsen av forordning (EF) nr. 167/2013 bør det tas hensyn til mange av rettighetene og forpliktelsene fastsatt i nevnte forordning med hensyn til ikke-veigående mobile maskiner. Det er imidlertid viktig at det vedtas et avgrenset sett av regler som fullt ut tar hensyn til de særlige kravene til motorer til ikke-veigående mobile maskiner.
- 5) Ved europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/42/EF⁵ fastsettes de grunnleggende kravene til helse og sikkerhet med hensyn til konstruksjon og produksjon for å bedre sikkerheten for maskiner som bringes i omsetning. I nevnte

¹ Uttalelse fra Den europeiske økonomiske og sosiale komité av 18. februar 2015 (ennå ikke offentliggjort i EUT).

² Europaparlamentets holdning av 5. juli 2016 (ennå ikke offentliggjort i EUT) og rådsbeslutning av 18. juli 2016.

³ Europaparlaments- og rådsdirektiv 97/68/EF av 16. desember 1997 om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om tiltak mot utslipp av forurensende gasser og partikler fra forbrenningsmotorer som skal monteres i ikke-veigående mobile maskiner (EFT L 59 av 27.2.1998, s. 1).

⁴ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 167/2013 av 5. februar 2013 om godkjenning av og markedstilsyn for jordbruks- og skogbrukskjøretøyer (EUT L 60 av 2.3.2013, s. 1).

⁵ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/42/EF av 17. mai 2006 om maskiner og om endring av direktiv 95/16/EF (EUT L 157 av 9.6.2006, s. 24).

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

- direktiv fastsettes det imidlertid ikke krav til utslippsgrenser for forurensende gasser og partikler for forbrenningsmotorer til ikke-veigående mobile maskiner. Det bør derfor fastsettes visse særlige forpliktelser for produsenter av ikke-veigående mobile maskiner for å sikre at monteringen av motorer i slike maskiner foretas på en måte som ikke har ugunstig virkning på motorens ytelse med hensyn til utslipp av forurensende gasser og partikler. Det er også nødvendig med visse forpliktelser knyttet til aspekter ved utslippsgrensene for forurensende gasser og partikler fra motorer til ikke-veigående mobile maskiner for å sikre effektive utslippsgrenser for motorer fastsatt i denne forordning.
- 6) Denne forordning bør inneholde grunnleggende krav til utslippsgrenser for og framgangsmåter for EU-typegodkjenning av motorer til ikke-veigående mobile maskiner. Hovedelementene i de relevante kravene i denne forordning bygger på resultatene av Kommisjonens konsekvensanalyse av 20. november 2013, der forskjellige alternativer analyseres ved å føre opp mulige fordeler og ulemper med hensyn til økonomiske, miljømessige, sikkerhetsrelaterte og samfunnsmessige aspekter samt helsemessige virkninger. Både kvalitative og kvantitative aspekter ble tatt med i denne analysen.
- 7) For å sikre at det indre marked virker, bør denne forordning fastsette harmoniserte regler for EU-typegodkjenning av motorer til ikke-veigående mobile maskiner. For dette formål bør nye utslippsgrenser fastsettes og anvendes for motorer til ikke-veigående mobile maskiner samt for jordbruks- og skogbruksmaskiner, for å gjenspeile den tekniske utviklingen og for å sikre tilnærming til Unionens politikk i veisektoren. Disse nye utslippsgrensene bør fastsettes med sikte på å oppnå Unionens mål for luftkvalitet og redusere utslipp fra ikke-veigående mobile maskiner og jordbruks- og skogbrukskjøretøyer, og dermed redusere andelen av utslipp fra ikke-veigående mobile maskiner i forhold til utslipp fra veigående kjøretøyer. Derfor bør virkeområdet for Unionens regelverk på dette området utvides med sikte på å forbedre harmoniseringen av markedet på unionsplan og internasjonalt plan og minimere risikoen for konkurransevridning og helseskadelige virkninger.
- 8) I tillegg til å utvide virkeområdet for Unionens regelverk på området markedsharmonisering og samtidig minimere risikoen for konkurransevridning har denne forordning som mål å forenkle de nåværende rettslige rammene, herunder ved å treffe tiltak for å forenkle administrative framgangsmåter, og forbedre de allmenne vilkårene for håndheving av dette regelverket, særlig ved å styrke reglene for markedstilsyn.
- 9) I Kommisjonens hvitbok av 28. mars 2011 med tittelen «Roadmap to a Single European Transport Area – Towards a competitive and resource efficient transport system» (Veikart for et felles europeisk transportområde – mot et konkurransedyktig og ressurseffektivt transportsystem) framheves den særlige rollen som jernbaner og innlands vannveier skal spille når det gjelder å oppnå klimamål. Med tanke på at utviklingen av disse transportsystemene kommer til kort ved sammenligning med andre sektorer når det gjelder å forbedre luftkvaliteten, bør Kommisjonen og medlemsstatenes myndigheter innenfor sine respektive ansvarsområder sørge for ulike måter å støtte nyskaping innen utslippsteknologi på, slik at den kontinuerlige økningen i mengden gods som flyttes over på jernbane og innlands vannveier, går hånd i hånd med en forbedring av luftkvaliteten i Europa.
- 10) Kravene til motorer til ikke-veigående mobile maskiner bør følge prinsippene som er fastsatt i kommisjonsmeldingen av 5. juni 2002 om handlingsplanen for enklere og bedre lovgivningsmessige rammer.
- 11) I det sjuende allmenne miljøhandlingsprogrammet i Unionen, som ble vedtatt ved europaparlaments- og rådsbeslutning nr. 1386/2013/EU⁶, minnes det om at Unionen er blitt enig om å oppnå en luftkvalitet som ikke medfører betydelige negative virkninger på og risiko for menneskers helse og miljøet. I Unionens regelverk er det fastsatt hensiktsmessige utslippsgrenser for luftkvalitet og vern av menneskers helse, særlig når det gjelder følsomme personer, samt for nasjonale utslippstak⁷. Etter sin melding av 4. mai 2001, som etablerte CAFE-programmet («Clean Air For Europe»), vedtok Kommisjonen 21. september 2005 en

⁶ Europaparlaments- og rådsbeslutning nr. 1386/2013/EU av 20. november 2013 om et allment miljøhandlingsprogram i Unionen fram til 2020 «Et godt liv i en ressursbegrenset verden» (EUT L 354 av 28.12.2013, s. 171).

⁷ Europaparlaments- og rådsbeslutning nr. 1600/2002/EF av 22. juli 2002 om fastsettelse av Fellesskapets sjette miljøhandlingsprogram (EFT L 242 av 10.9.2002, s. 1) og europaparlaments- og rådsdirektiv 2008/50/EF av 21. mai 2008 om kvaliteten på omgivelsesluft og renere luft for Europa (EUT L 152 av 11.6.2008, s. 1).

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

ny melding om en tematisk strategi for luftforurensning («Thematic strategy for air pollution»). En av konklusjonene i denne tematiske strategien er at ytterligere reduksjoner i utslipp fra transportsektoren (luft-, sjø- og landtransport), fra husholdningene og fra energi-, landbruks- og industrisektoren er nødvendig for å nå Unionens mål for luftkvalitet. I denne sammenheng bør oppgaven med å redusere utslipp fra motorer til ikke-veigående mobile maskiner ses på som en del av en samlet strategi. De nye utslippsgrensene, som kalles «trinn V», er blant tiltakene som er utformet for å redusere de nåværende utslippene fra motorer i bruk av luftforurensende stoffer som forurensende partikler og ozondannende stoffer som nitrogenoksider (NO_x) og hydrokarboner.

- 12) Den 12. juni 2012 omklassifiserte Verdens helseorganisasjon gjennom Det internasjonale senter for kreftforskning (IARC – International Agency for Research on Cancer) eksosutslipp fra dieselmotorer til «kreftframkallende for mennesker» (gruppe 1), på grunnlag av tilstrekkelig dokumentasjon på at eksponering er forbundet med økt risiko for lungekreft.
- 13) For å forbedre Unionens luftkvalitet og nå målene om vern av luften på en bærekraftig måte fram til 2020 og videre kreves kontinuerlig innsats for å redusere utslipp fra forskjellige typer motorer. Av den grunn bør produsentene på forhånd gis klar og omfattende informasjon om framtidige utslippsgrenseverdier, og bør gis en tilstrekkelig frist til å overholde disse og til å utvikle nødvendig teknologi.
- 14) Når det fastsettes utslippsgrenser, er det viktig å ta hensyn til følgene for konkurransevnen i markedene og for produsentene, de direkte og indirekte kostnader som pålegges foretakene, og fordelene som oppnås når det gjelder å stimulere til nyskaping, forbedre luftkvaliteten, redusere helseutgiftene og øke forventet levealder.
- 15) Reduksjon av utslipp fra motorer på en bærekraftig måte krever konstant forsterkning av det direkte samarbeidet mellom produsenter og tilknyttede virksomheter på den ene side og veletablerte vitenskapelige forskningsinstitusjoner på den annen side. Slikt samarbeid spiller en vesentlig rolle i utviklingen av nye produkter og teknologi som bidrar positivt til å forbedre luftkvaliteten.
- 16) Utslipp fra motorer til ikke-veigående mobile maskiner utgjør en vesentlig del av de samlede menneskeskapte utslippene av visse skadelige luftforurensende stoffer. Motorer som står for en betydelig del av luftforurensningen med NO_x og partikler, bør være omfattet av de nye utslippsgrensene.
- 17) For å sikre best mulig vern av personer som arbeider i nærheten av maskiner, og for å holde den samlede eksponeringen av personer som arbeider i nærheten av flere forskjellige mobile maskiner og typer mobilt utstyr, så lav som mulig, bør tilgjengelig teknologi brukes til å minimere utslipp.
- 18) Kommisjonen bør løpende vurdere utslipp som det ennå ikke er fastsatt regler for, og som oppstår som følge av mer omfattende bruk av nye drivstoffsammensetninger, ny motorteknologi og nye utslippskontrollsystemer. Om nødvendig bør Kommisjonen også framlegge forslag for Europaparlamentet og Rådet med sikte på å fastsette regler for slike utslipp.
- 19) Det er nødvendig å oppmuntre til å innføre motorer som bruker alternative drivstoffer som kan gi lave utslipp av NO_x og forurensende partikler. Derfor bør grenseverdiene for samlet mengde hydrokarboner tilpasses for å ta hensyn til utslipp av ikke-metanholdige hydrokarboner og metan.
- 20) Denne forordning berører ikke medlemsstatenes rett til i samsvar med traktatene å fastsette de kravene de måtte anse som nødvendige for å sikre at offentligheten og arbeidstakerne er beskyttet når ikke-veigående mobile maskiner nevnt i denne forordning er i bruk, forutsatt at disse kravene ikke påvirker omsetningen av motorer til slike maskiner.
- 21) For å sikre at utslipp av ultrafine forurensende partikler (med en størrelse på 0,1 µm og mindre) blir regulert, bør Kommisjonen gis mulighet til å vedta en antallbasert metode for utslipp av forurensende partikler, i tillegg til den massebaserte metoden som nå benyttes. Den antallbaserte metoden bør bygge på resultatene av partikkelmålingsprogrammet til De forente nasjoners økonomiske kommisjon for Europa (UN-ECE) og bør være i samsvar med eksisterende ambisiøse miljømål.
- 22) For at disse miljømålene skal kunne nås, er det hensiktsmessig at grenseverdiene for partikkelantall som er fastsatt i denne forordning, sannsynligvis vil gjenspeile de høyeste prestasjonsnivåene som for øyeblikket kan nås med partikkelfiltre ved hjelp av den beste tilgjengelige teknologien.
- 23) Etersom ikke-veigående mobile maskiner har lang levetid, bør det vurderes å ettermontere

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

- utstyr i de motorene som allerede er i bruk. Slik ettermontering bør særlig brukes i tett befolkede områder som et middel til å hjelpe medlemsstatene med å overholde Unionens regelverk for luftkvalitet. For å sikre en sammenlignbar og ambisiøs grad av ettermontering bør medlemsstatene ta hensyn til prinsippene i UN-ECE-reglement nr. 132.
- 24) Dersom det er hensiktsmessig og teknologier er innbyrdes forbundet, bør det søkes synergier mellom reduksjonen av utslipp av forurensende gasser og partikler fra motorer til ikke-veigående mobile maskiner og utslippsgrenser for tunge kjøretøyer. Slike tiltak kan bidra til å øke stordriftsfordelene og forbedre luftkvaliteten.
- 25) Kommisjonen bør vedta verdensomspennende harmoniserte prøvingscykluser i prøvingsmetodene som danner grunnlaget for utslippsreglene ved EU-typegodkjenning. Det bør også vurderes å bruke bærbare utslippsmålesystemer til å overvåke de faktiske utslippene ved bruk.
- 26) For å håndtere faktiske utslipp ved bruk og forberede samsvarsprosessen for motorer i bruk bør det innenfor en passende frist vedtas en prøvingsmetode for å overvåke at prestasjonskravene for utslipp overholdes, basert på bruk av bærbare utslippsmålesystemer.
- 27) Det er avgjørende for å overholde de fastsatte grensene for utslipp av forurensende stoffer at systemet for etterbehandling av eksos fungerer riktig, særlig når det gjelder NO_x. I denne sammenheng bør det innføres tiltak for å sikre riktig drift av systemer for etterbehandling av eksos som bygger på bruk av reagenser som forbrukes eller ikke kan gjenvinnes.
- 28) Bærbare brannpumper er avgjørende i visse typer nødssituasjoner der vannforsyning via vannledninger ikke er tilgjengelig. Monteringen av systemer for etterbehandling av eksos fra motorer til slike maskiner vil imidlertid øke vekten og driftstemperaturen deres i den grad at det vil være farlig for operatøren, og de vil være umulige å bære for hånd. Bærbare brannpumper bør derfor ikke omfattes av denne forordnings virkeområde.
- 29) Endringer av en motor, for eksempel inaktivering av systemet for etterbehandling av eksos eller økning av motoreffekten, kan få alvorlige konsekvenser for motorens utslippsytelse og holdbarhet. Juridiske personer som utfører slike endringer, bør derfor ha ansvaret for å sikre at de gjeldende utslippsgrensene overholdes.
- 30) Det bør være tillatt å bringe motorer i omsetning i medlemsstatene når de er omfattet av og overholder de nye reglene for utslippsgrenser og framgangsmåter for EU-typegodkjenning som er fastsatt i denne forordning. Slike motorer bør ikke være omfattet av andre nasjonale utslippskrav med hensyn til at de bringes i omsetning. Dette bør ikke berøre medlemsstatenes rett til å oppmuntre til eller begrense bruken av motorer som allerede er brakt i omsetning, forutsatt at kriteriene som anvendes, ikke innebærer forskjellsbehandling og er objektivt begrunnet. Medlemsstater som gir EU-typegodkjenning, bør treffe kontrolltiltak for å sikre at motorer som produseres i henhold til framgangsmåter for EU-typegodkjenning, kan identifiseres.
- 31) Motorer som er beregnet på eksport, og som skal brukes av væpnede styrker, bør ikke være omfattet av utslippsgrensene fastsatt i denne forordning. Merking bør likevel kreves i visse tilfeller for å kunne skille slike motorer fra motorer som er omfattet av disse utslippsgrensene.
- 32) For å ta hensyn til logistiske forsyningsbegrensninger og gi mulighet for produksjon i henhold til JIT-prinsippet («Just In Time») samt unngå unødvendige kostnader og administrative byrder bør en produsent med samtykke fra produsenten av det originale utstyret («OEM-produsenten») kunne levere en motor atskilt fra systemet for etterbehandling av eksos.
- 33) Noen ikke-veigående mobile maskiner brukes under ekstreme forhold som innebærer risiko for liv og helse eller er omfattet av svært utfordrende tekniske krav. Med tanke på disse særlige omstendighetene og det forholdsvis lave antallet motorer til slike ikke-veigående mobile maskiner bør det gis visse unntak fra utslippsgrensene som er fastsatt i denne forordning, for motorer som skal brukes i potensielt eksplosjonsfarlige omgivelser og i kjøretøyer for utsetting av livbåter.
- 34) For at produsentene skal kunne gjøre feltforsøk som er en naturlig del av motorens utviklingsprosess, bør det være tillatt å bringe motorer som ikke er EU-godkjent på det aktuelle tidspunktet, i midlertidig omsetning. Unntak som gjør det mulig å bringe motorer i midlertidig omsetning med sikte på feltforsøk av prototyper, bør også være tillatt.
- 35) For å ta hensyn til langsiktige prosjekter i jernbanesektoren som krever betydelige investeringer, bør det i samsvar med europaparla-

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

- ments- og rådsdirektiv 2008/57/EF⁸ gis unntak for motorer som inngår i prosjekter som ble igangsatt før denne forordnings anvendelsesdato, og som er langt framskredne.
- 36) Det er viktig ikke å hindre teknisk nyskaping når det gjelder utslippsytelsen for motorer til ikke-veigående mobile maskiner med krav som for øyeblikket ikke er fastsatt i eksisterende administrative framgangsmåter for typegodkjenning. Det er derfor nødvendig å fastsette visse unntak og regler for motorer som omfatter ny teknologi eller bygger på nye prinsipper.
- 37) OEM-produsenter som produserer et begrenset antall enheter per år, står overfor alvorlige utfordringer når de skal endre maskinparkens utforming innenfor standardovergangsperioden. Disse produsentene er vanligvis små og mellomstore bedrifter («SMB-er») som har begrenset teknisk kapasitet og ofte innhenter opplysninger om motorer på framtidige trinn senere enn andre OEM-produsenter. Dette gjelder særlig produsenter av jordbruksmaskiner som produserer et begrenset antall enheter per år, og som vil stå overfor en alvorlig strukturell utfordring ved overgangen til utslippsgrensene i trinn V. Det er derfor nødvendig å fastsette særlige regler for slike tilfeller.
- 38) Det bør være tillatt å bringe i omsetning motorer som skal erstatte motorer som allerede er montert i ikke-veigående mobile maskiner, og som overholder mindre strenge utslippsgrenser enn dem som er fastsatt i denne forordning, for å gjøre det mulig for produsentene å oppfylle sine garantiforpliktelser og sikre tilstrekkelig tilgang til slike motorer på markedet.
- 39) I henhold til gjeldende beregninger må et stort antall bredsporede lokomotiver skiftes mellom 2016 og 2025. Lokomotiver med høyeffektmotor som egner seg for jernbanenett med sporvidde på 1 520 mm, er ikke tilgjengelige på unionsmarkedet. Skreddersydde løsninger vil i betydelig grad øke kostnadene ved et nytt lokomotiv og vil hindre jernbaneoperatørene i å fornye lokomotivparken. De tekniske og økonomiske begrensningene ved jernbanenettet med en sporvidde på 1 520 mm bør tas i betraktning i framgangsmåtene for EU-typegodkjenning. For å lette og framskynde en mer miljøvennlig jernbanesektor i de berørte medlemsstatene og fremme bruken av den beste teknologien som for øyeblikket finnes på markedet, bør det gis et midlertidig unntak fra visse krav for disse lokomotivene på jernbanenettet. Et slikt unntak kan gjøre det mulig å redusere jernbanetraffikkens miljøvirkning.
- 40) Bomullsproduksjon i Unionen er begrenset til svært få medlemsstater. På grunn av de høye kostnadene til nye innhøstingsmaskiner for bomull, og for å unngå en ekstra finansiell byrde på bomullsproduksjonssektoren som vil utgjøre en ytterligere trussel mot den økonomiske levedyktigheten, bør markedsdeltakerne få tilgang til et bredt spekter av brukte innhøstingsmaskiner for bomull. Derfor bør medlemsstatene i et begrenset tidsrom ha mulighet til å anvende nasjonal lovgivning på motorer som er montert i slike maskiner.
- 41) Når det gjelder markedstilsyn, bør denne forordning medføre forpliktelser for nasjonale myndigheter som er mer spesifikke enn de tilsvarende forpliktelsene fastsatt i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 765/2008⁹.
- 42) For å sikre at framgangsmåten for overvåking av produksjonssamsvar, som er en av hjørnesteinene i EU-typegodkjenningsordningen, er riktig iverksatt og fungerer godt, bør produsentene kontrolleres jevnlig av den utpekte vedkommende myndighet eller en kvalifisert teknisk instans som er utpekt for dette formålet.
- 43) Unionen er avtalepart i UN-ECEs overenskomst om fastsettelse av ensartede tekniske krav til kjøretøyer med hjul, og til utstyr og deler som kan monteres og/eller benyttes på kjøretøyer med hjul, samt vilkår for gjensidig anerkjennelse av godkjenning gitt på grunnlag av disse krav (revidert overenskomst av 1958). Som følge av dette bør godkjenning gitt i henhold til UN-ECE-reglementene og endringene av disse som Unionen har stemt for, eller som Unionen har tiltrådt i henhold til rådsbeslutning 97/836/EF¹⁰, anerkjennes som likeverdige med EU-typegodkjenning gitt i henhold til denne forordning. For å sikre sammenheng og samordning mellom Unionens og UN-ECEs regelverk bør Kommisjonen derfor gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter for å fast-

⁸ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2008/57/EF av 17. juni 2008 om samtrafikkeven i Fellesskapets jernbanesystem (EUT L 191 av 18.7.2008, s. 1).

⁹ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 765/2008 av 9. juli 2008 om fastsettelse av kravene til akkreditering og markedstilsyn for markedsføring av produkter, og om oppheving av forordning (EØF) nr. 339/93 (EUT L 218 av 13.8.2008, s. 30).

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

- sette hvilke UN-ECE-reglementer som får anvendelse på EU-typegodkjenning.
- 44) For å utfylle denne forordning med ytterligere tekniske opplysninger bør myndigheten til å vedta rettsakter i samsvar med artikkel 290 i traktaten om Den europeiske unions virkeområde delegeres til Kommisjonen med hensyn til overvåking av utslippsytelse ved bruk, framgangsmåter for teknisk prøving og måling, produksjonssamsvar, atskilt levering av systemer for etterbehandling av eksos fra motorer, motorer til prøving i felt, motorer til bruk i eksplosjonsfarlige omgivelser, likeverdighet for EU-typegodkjenning av motorer, informasjon til OEM-produsenter og sluttbrukere samt standarder for og vurdering av tekniske instanser. Det er særlig viktig at Kommisjonen holder hensiktsmessige samråd under sitt forberedende arbeid, herunder på ekspertnivå, og at disse samrådene gjennomføres i samsvar med prinsippene fastsatt i den tverrinstitusjonelle avtalen av 13. april 2016 om bedre regelverksutforming¹¹. Særlig bør Europaparlamentet og Rådet for å sikre lik deltakelse i utarbeidningen av delegerede rettsakter motta alle dokumenter samtidig som medlemsstatenes sakkyndige, og de sakkyndige bør ha systematisk adgang til møter i Kommisjonens ekspertgrupper der det arbeides med å utarbeide delegerede rettsakter.
- 45) For å sikre ensartede vilkår for gjennomføringen av denne forordning bør Kommisjonen gis gjennomføringsmyndighet. Denne myndigheten bør utøves i samsvar med europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 182/2011¹².
- 46) Medlemsstatene bør fastsette regler for sanksjoner som skal anvendes ved overtredelser av denne forordning, og sikre at de gjennomføres. Sanksjonene skal være virkningsfulle, stå i forhold til overtredelsen og virke avskrekende.
- 47) For å ta hensyn til den løpende tekniske utviklingen og de siste resultatene innen forskning og nyskaping bør det fastslås hvilke muligheter som finnes for ytterligere å redusere utslipp av forurensende stoffer fra motorer som allerede er montert i ikke-veigående mobile maskiner. I denne vurderingen bør det fokuseres på de motorkategoriene som for første gang er omfattet av denne forordnings virkeområde, og på de kategoriene der utslippsgrenseverdiene forblir uendret i henhold til denne forordning.
- 48) De spesifikke grenseverdiene, prøvingsmetodene og kravene til utslipp av forurensende stoffer som er fastsatt i denne forordning, bør også få anvendelse på motorer til jordbruks- og skogbrukstraktorer som er omfattet av forordning (EU) nr. 167/2013. Som følge av den kombinerte virkningen av utsettelsen av trinn IV for traktorer i gruppe T2, T4.1 og C2 og anvendelsesdatoene i trinn V vil trinn IV få svært kort varighet med hensyn til effektområde 56–130 kW. For å unngå ineffektivitet og en unødvendig byrde bør datoen for den obligatoriske EU-typegodkjenningen i trinn IV utsettes med ett år og den fleksible mengden økes i hensiktsmessig grad. Dessuten bør overgangsbestemmelsene i denne forordning med hensyn til anvendelseskravene i trinn V få anvendelse også på motorer i trinn III B. Forordning (EU) nr. 167/2013 og delebert kommisjonsforordning (EU) 2015/96¹³ bør derfor endres.
- 49) Av hensyn til klarhet, forutsigbarhet, praktiske årsaker og forenkling, og for å redusere byrden for produsenter av motorer og ikke-veigående mobile maskiner, bør denne forordning inneholde bare et begrenset antall gjennomføringsstadier for innføring av nye utslippsnivåer og framgangsmåter for EU-typegodkjenning. Det er viktig at kravene fastsettes i god tid, slik at produsentene rekker å utvikle, prøve ut og gjennomføre tekniske løsninger for motorer som serieproduseres, og slik at produsenter og godkjenningsmyndigheter rekker å innføre nødvendige administrative ordninger.
- 50) Direktiv 97/68/EF er blitt betydelig endret flere ganger. Av hensyn til klarhet, forutsigbarhet, praktiske årsaker og forenkling bør dette

¹⁰ Rådsbeslutning 97/836/EF av 27. november 1997 med sikte på Det europeiske fellesskaps tiltredelse til De forente nasjoners økonomiske kommisjon for Europas overenskomst om fastsettelse av ensartede tekniske krav til kjøretøyer med hjul, og til utstyr og deler som kan monteres og/eller benyttes på kjøretøyer med hjul, samt vilkår for gjensidig anerkjennelse av godkjenning gitt på grunnlag av disse krav (revidert overenskomst av 1958) (EFT L 346 av 17.12.1997, s. 78).

¹¹ EUT L 123 av 12.5. 2016, s. 1.

¹² Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 182/2011 av 16. februar 2011 om fastsettelse av allmenne regler og prinsipper for medlemsstatenes kontroll med Kommisjonens utøvelse av sin gjennomføringsmyndighet (EUT L 55 av 28.2.2011, s. 13).

¹³ Delebert kommisjonsforordning (EU) nr. 2015/96 av 1. oktober 2014 om utfylling av europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 167/2013 med hensyn til krav til miljøprestasjon og framdriftsyttelse for jordbruks- og skogbrukskjøretøyer (EUT L 16 av 23.1.2015, s. 1).

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

direktiv oppheves og erstattes med en forordning og et begrenset antall delegerede rettsakter og gjennomføringsrettsakter. Vedtaket av en forordning sikrer at bestemmelsene kommer direkte til anvendelse, særlig på produsenter, godkjenningsmyndigheter og tekniske instanser, og at de kan endres mye raskere og mer effektivt, slik at det kan tas bedre hensyn til den tekniske utviklingen.

- 51) Direktiv 97/68/EF bør derfor oppheves med virkning fra en dato som gir industrien tilstrekkelig tid til å tilpasse seg til denne forordning og de tekniske spesifikasjonene og administrative bestemmelsene som skal fastsettes i de delegerede rettsaktene og gjennomføringsrettsaktene som vedtas i henhold til denne forordning.
- 52) Direktiv 97/68/EF gir ikke fritak for motorer til ikke-veigående mobile maskiner som skal brukes i eksplosjonsfarlige omgivelser. For å ta hensyn til de strenge tekniske kravene som er avgjørende for driftssikkerheten til slike motorer, bør direktiv 97/68/EF endres, slik at det kan gjøres unntak for slike motorer til nevnte direktiv oppheves.
- 53) Utvekslingen av data og opplysninger om EU-typegodkjenning må forbedres, slik at denne forordning kan anvendes effektivt og raskt. Det bør derfor fastsettes at de nasjonale myndigheter skal samarbeide effektivt med hverandre og med Kommisjonen og utveksle data og opplysninger om EU-typegodkjenning ved hjelp av informasjonssystemet for det indre marked («IMI») som fastsatt i europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 1024/2012¹⁴. For å lette gjennomføringen av denne forordning bør det opprettes en modul i IMI som er særlig tilpasset ikke-veigående mobile maskiner. Det bør også være mulig for produsenter og tekniske instanser å bruke IMI til å utveksle data og opplysninger om motorer til ikke-veigående mobile maskiner.
- 54) Ettersom målene for denne forordning, som er å fastsette harmoniserte regler for administrative og tekniske krav til utslippsgrenser for og framgangsmåter for EU-typegodkjenning av motorer til ikke-veigående mobile maskiner, ikke kan nås i tilstrekkelig grad av medlemsstatene, men på grunn av deres omfang og virkninger bedre kan nås på unionsplan, kan

Unionen treffe tiltak i samsvar med nærhetsprinsippet som fastsatt i artikkel 5 i traktaten om Den europeiske union. I samsvar med forholdsmessighetsprinsippet fastsatt i nevnte artikkel går denne forordning ikke lenger enn det som er nødvendig for å nå disse målene.

VEDTATT DENNE FORORDNING:

Kapittel I

Formål, virkeområde og definisjoner

Artikkel 1

Formål

1. I denne forordning fastsettes utslippsgrenser for forurensende gasser og partikler samt administrative og tekniske krav til EU-typegodkjenning av alle motorer som er nevnt i artikkel 2 nr. 1.

I denne forordning fastsettes også visse forpliktelser i forbindelse med ikke-veigående mobile maskiner der en motor som er nevnt i artikkel 2 nr. 1, monteres eller er montert, når det gjelder utslippsgrensene for forurensende gasser og partikler fra slike motorer.

2. I denne forordning fastsettes også kravene til markedstilsyn for motorer nevnt i artikkel 2 nr. 1 som er montert i eller skal monteres i ikke-veigående mobile maskiner, og som er omfattet av EU-typegodkjenning.

Artikkel 2

Virkeområde

1. Denne forordning får anvendelse på alle motorer som hører inn under kategoriene angitt i artikkel 4 nr. 1, og som er montert i eller skal monteres i ikke-veigående mobile maskiner, og når det gjelder utslippsgrensene for forurensende gasser og partikler fra disse motorene, på slike ikke-veigående mobile maskiner.
2. Denne forordning får ikke anvendelse på motorer beregnet på
 - a) framdrift av kjøretøyer nevnt i artikkel 2 nr. 1 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2007/46/EF¹⁵,
 - b) framdrift av jordbruks- og skogbrukstraktorer som definert i artikkel 3 nr. 8 i forordning (EU) nr. 167/2013,

¹⁴ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 1024/2012 av 25. oktober 2012 om forvaltningssamarbeid gjennom informasjonssystemet for det indre marked og om oppheving av kommisjonsvedtak 2008/49/EF («IMI-forordningen») (EUT L 316 av 14.11.2012, s. 1).

¹⁵ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2007/46/EF av 5. september 2007 om fastsettelse av en ramme for godkjenning av motorvogner og deres tilhengere, og av systemer, deler og tekniske enheter til slike motorvogner (rammedirektiv) (EUT L 263 av 9.10.2007, s. 1).

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

- c) framdrift av kjøretøyer som nevnt i artikkel 2 nr. 1 i europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 168/2013¹⁶,
- d) stasjonære maskiner,
- e) sjøgående fartøyer som krever et gyldig navigasjons- eller sikkerhets sertifikat,
- f) fartøyer som definert i europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2016/1629¹⁷ som ikke er omfattet av direktivets virkeområde,
- g) framdrift av eller hjelpefunksjoner for fartøyer for fart på innlands vannveier med en nettoeffekt på mindre enn 19 kW,
- h) fartøyer som definert i artikkel 3 nr. 1 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2013/53/EU¹⁸,
- i) luftfartøy som definert i artikkel 2 bokstav a) i kommisjonsforordning (EU) nr. 1321/2014¹⁹,
- j) kjøretøyer til fritidsbruk, unntatt snøscootere, terrenggående kjøretøyer og side-ved-side-kjøretøyer,
- k) kjøretøyer og maskiner som utelukkende brukes eller er beregnet på å brukes i konkurranser,
- l) bærbare brannpumper som er definert i og omfattet av den europeiske standarden for bærbare brannpumper²⁰,
- m) modeller i redusert målestokk eller kopier i redusert målestokk av kjøretøyer eller maskiner som produseres til fritidsbruk i mindre målestokk enn originalen, og som har en nettoeffekt på mindre enn 19 kW.

Artikkel 3

Definisjoner

I denne forordning menes med

- 1) «ikke-veigående mobil maskin» en mobil maskin, transportabelt utstyr eller kjøretøy med eller uten karosseri eller hjul som ikke er beregnet på transport av passasjerer eller gods på vei, og som omfatter maskiner montert på understellet på kjøretøyer som er beregnet på transport av passasjerer eller gods på vei,
- 2) «EU-typegodkjenning» framgangsmåten der en godkjenningsmyndighet erklærer at en motortype eller en motorfamilie overholder relevante administrative bestemmelser og tekniske krav i denne forordning,
- 3) «forurensende gasser» følgende forurensende stoffer i gassform som slippes ut av en motor: karbonmonoksid (CO), samlet mengde hydrokarboner (HC) og nitrogenoksider (NO_x), idet NO_x er nitrogenmonoksid (NO) og nitrogendioksid (NO₂), uttrykt som NO₂-ekvivalenter,
- 4) «partikler» eller «PM» massen av ethvert materiale i gassen som slippes ut av en motor, og som samles opp på et fastsatt filtermateriale etter at gassen er fortennet med ren, filtrert luft slik at temperaturen ikke overstiger 325 K (52 °C),
- 5) «partikkelantall» eller «PN» antall faste partikler som slippes ut av en motor med en diameter på over 23 nm,
- 6) «forurensende partikler» ethvert materiale som slippes ut av en motor og måles som PM eller PN,
- 7) «forbrenningsmotor» eller «motor» enhver energiomformer, unntatt en gassturbin, som er utformet for å omforme kjemisk energi (inngående) til mekanisk energi (utgående) ved en indre forbrenningsprosess. Den omfatter, dersom disse er montert, utslippskontrollsystemet og kommunikasjonsgrensesnittet (maskinvare og meldinger) mellom motorens elektroniske styreenhet(er) og andre styreenheter for framdriftssystemer eller ikke-veigående mobile maskiner som er nødvendige for å overholde bestemmelsene i kapittel II og III,
- 8) «motortype» en gruppe motorer som ikke skiller seg fra hverandre når det gjelder vesentlige egenskaper,
- 9) «motorfamilie» produsentens gruppering av motortyper som gjennom sin konstruksjon har lignende egenskaper med hensyn til eksosutslipp og overholder gjeldende utslippsgrenseverdier,

¹⁶ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 168/2013 av 15. januar 2013 om godkjenning av og markedstilsyn for to- eller trehjuls kjøretøyer og firehjuls motorsykler (EUT L 60 av 2.3.2013, s. 52).

¹⁷ Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2016/1629 av 14. september 2016 om fastsettelse av tekniske krav til fartøyer for fart på innlands vannveier, om endring av direktiv 2009/100/EF og om oppheving av direktiv 2006/87/EF (EUT L 252 av 16.9.2016, s. 118).

¹⁸ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2013/53/EU av 20. november 2013 om fritidsfartøyer og vannscootere, og om oppheving av direktiv 94/25/EF (EUT L 354 av 28.12.2013, s. 90).

¹⁹ Kommisjonsforordning (EU) nr. 1321/2014 av 26. november 2014 om kontinuerlig luftdyktighet for luftfartøyer og luftfartsprodukter, -deler og -utstyr og om godkjenning av organisasjoner og personell som deltar i disse oppgavene (EUT L 362 av 17.12.2014, s. 1).

²⁰ Europeisk standard EN 14466+A1: 2009 (Brannpumper - Håndpumper - Prøvinger og krav til sikkerhet og ytelse).

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

- 10) «representativ motor» en motortype som er utvalgt fra en motorfamilie på en slik måte at utslippsegenskapene er representative for motorfamilien,
- 11) «reservemotor» en motor som
 - a) utelukkende brukes til å erstatte en motor som allerede er brakt i omsetning og montert i en ikke-veigående mobil maskin, og
 - b) er i samsvar med et utslippstrinn som er lavere enn trinnet som gjelder på datoen da motoren skiftes ut,
- 12) «motor i bruk» en motor som er i bruk i ikke-veigående mobile maskiner med normale kjøremønstre, driftsforhold og nyttelaster, og som benyttes til å utføre prøvingene for overvåking av utslipp som er nevnt i artikkel 19,
- 13) «motor med kompresjonstenning» en motor som fungerer etter kompresjonstenningsprinsippet,
- 14) «motor med elektrisk tenning» en motor som fungerer etter gnisttenningsprinsippet,
- 15) «motor med elektrisk tenning til håndholdt maskin» en motor med elektrisk tenning som har en referanseeffekt på mindre enn 19 kW, og som brukes i utstyr som oppfyller minst ett av følgende vilkår:
 - a) Operatøren bærer det hele tiden når det benyttes til å utføre oppgaven(e) det er beregnet på.
 - b) Det brukes i flere posisjoner, for eksempel opp ned eller sidelengs, for å utføre oppgaven(e) det er beregnet på.
 - c) Tørrvekten, medregnet motoren, er mindre enn 20 kg, og det oppfyller minst ett av følgende vilkår:
 - i) Operatøren støtter utstyret fysisk eller bærer det hele tiden når det benyttes til å utføre oppgaven(e) det er beregnet på.
 - ii) Operatøren støtter utstyret fysisk eller styrer det hele tiden når det benyttes til å utføre oppgaven(e) det er beregnet på.
 - iii) Det brukes i en generator eller en pumpe,
- 16) «flytende drivstoff» et drivstoff som finnes i flytende form ved standardomgivelser (298 K, absolutt omgivelsestrykk 101,3 kPa),
- 17) «gassformig drivstoff» et drivstoff som er helt gassformig ved standardomgivelser (298 K, absolutt omgivelsestrykk 101,3 kPa),
- 18) «dobbeltdrivstoffmotor» en motor som er utformet for samtidig drift med et flytende drivstoff og et gassformig drivstoff, der begge drivstoffene måles separat, og der den forbrukte mengden av et av drivstoffene i forhold til det andre kan variere avhengig av driften,
- 19) «enkeltdrivstoffmotor» en motor som ikke er en dobbeltdrivstoffmotor,
- 20) «gassenergifaktor» (GER), for en dobbeltdrivstoffmotor, forholdet mellom energiinnholdet i det gassformige drivstoffet og energiinnholdet i begge drivstoffene. Når det gjelder en enkeltdrivstoffmotor, defineres GER som enten 1 eller 0 avhengig av drivstofftypen,
- 21) «motor med konstant turtall» en motor der EU-typegodkjenningen er begrenset til drift med konstant turtall, unntatt der motorens turtallsregulator for konstant turtall er fjernet eller deaktivert. Den kan ha et tomgangsturtall som kan brukes når motoren startes eller stanses, og den kan være utstyrt med en turtallsregulator som kan innstilles på et alternativt turtall når motoren er stanset,
- 22) «motor med variabelt turtall» en motor som ikke er en motor med konstant turtall,
- 23) «drift med konstant turtall» drift av en motor med en turtallsregulator som automatisk kontrollerer brukerens behov for å opprettholde motorturtallet, selv når belastningen varierer,
- 24) «hjelpemotor» en motor som er montert eller skal monteres i en ikke-veigående mobil maskin som verken direkte eller indirekte gir framdrift,
- 25) «nettoeffekt» motoreffekten i kW som oppnås i en prøvingsbenk ved enden av veivakselen eller tilsvarende del, målt i samsvar med metoden for måling av effekten til forbrenningsmotorer som er definert i UN-ECE-reglement nr. 120, ved hjelp av et referansedrivstoff eller en drivstoffkombinasjon som angitt i artikkel 25 nr. 2,
- 26) «referanseeffekt» den nettoeffekten som brukes til å bestemme motorens gjeldende utslippsgrenseverdier,
- 27) «nominell nettoeffekt» motorens nettoeffekt i kW som angitt av produsenten ved nominelt turtall,
- 28) «største nettoeffekt» den høyeste verdien av nettoeffekten på den nominelle effektkurven for full belastning for motortypen,
- 29) «nominelt turtall» det største turtallet ved full belastning som en motors turtallsregulator tillater, slik den er konstruert av produsenten, eller dersom det ikke finnes en turtallsregulator, turtallet der motoren når den høyeste nettoeffekten, slik den er angitt av produsenten,
- 30) «motorens produksjonsdato» datoen, uttrykt som måneden og året, da motoren gjennomgår den siste kontrollen etter at den har forlatt produksjonslinjen og er klar til å leveres eller settes på lager,

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

- 31) «overgangsperiode» de første 24 måneder etter datoene angitt i vedlegg III for å bringe trinn V-motorer i omsetning,
- 32) «overgangsmotor» en motor med produksjonsdato før datoene angitt i vedlegg III for å bringe trinn V-motorer i omsetning, og som
- a) overholder de seneste gjeldende utslippsgrensene som er fastsatt i det relevante regelverket som gjaldt 5. oktober 2016, eller
 - b) hører inn under et effektområde, eller som brukes eller er beregnet på å brukes i en innretning som ikke var omfattet av utslippsgrenser for forurensende stoffer og typegodkjenning på unionsplan 5. oktober 2016,
- 33) «produksjonsdato for ikke-veigående mobil maskin» måneden og året som er angitt på maskinens lovfestede merking, eller dersom det mangler lovfestet merking, måneden og året da den gjennomgår den siste kontrollen etter at den har forlatt produksjonslinjen,
- 34) «fartøy for fart på innlands vannveier» et fartøy som er omfattet av virkeområdet for direktiv (EU) 2016/1629,
- 35) «aggregat» en uavhengig ikke-veigående mobil maskin som ikke er en del av et framdriftssystem og først og fremst er beregnet på å produsere elektrisk kraft,
- 36) «stasjonær maskin» en maskin som er beregnet på å være montert permanent på ett sted når den tas i bruk og ikke er beregnet på å bli flyttet, på vei eller på annen måte, unntatt under transport fra produksjonsstedet til det første installasjonsstedet,
- 37) «montert permanent» festet med bolter, eller fastmontert effektivt på annen måte, slik at den ikke kan fjernes uten bruk av verktøy eller utstyr, i et fundament eller et alternativt feste punkt med det formål å sørge for at motoren brukes på ett enkelt sted i en bygning, en konstruksjon, et anlegg eller en installasjon,
- 38) «snøscooter» en motordrevet maskin som er beregnet på terrengkjøring, hovedsakelig på snø, som drives av belter som er i kontakt med snøen, og styres ved hjelp av ski som er i kontakt med snøen, og som har en største egenvekt i driftsferdig stand på 454 kg (herunder standardutstyr, kjølevæske, smøremidler, drivstoff og verktøy, men uten tilleggsutstyr og føreren),
- 39) «terrenggående kjøretøy» eller «ATV» et motorisert kjøretøy som drives fram av en motor og hovedsakelig er beregnet på kjøring på flater uten dekke på fire eller flere hjul med lavt dekktrykk, og som er konstruert med et sadelsete bare til føreren eller konstruert med et sadelsete til føreren og et sete til høyst én passasjer, samt et styre til styring,
- 40) «side-ved-side-kjøretøy» eller «UTV» et motordrevet, førerbetjent kjøretøy uten ledd som hovedsakelig er beregnet på kjøring på flater uten dekke på fire eller flere hjul, med en minste egenvekt i driftsferdig stand på 300 kg (herunder standardutstyr, kjølevæske, smøremidler, drivstoff og verktøy, men uten tilleggsutstyr og føreren) og med en høyeste konstruksjonshastighet på 25 km/t eller mer; et slikt kjøretøy er også konstruert for transport av passasjerer og/eller gods og/eller for å trekke og skyve utstyr, det styres med en annen styreinretning enn et styre, er konstruert for fritids- eller nyttebruk og har plass til høyst seks personer, herunder føreren, som sitter ved siden av hverandre på ett eller flere seter som ikke er sadelseter,
- 41) «jernbanekjøretøy» en ikke-veigående mobil maskin som utelukkende brukes på jernbanespor,
- 42) «lokomotiv» et jernbanekjøretøy som er konstruert for enten direkte gjennom egne hjul eller indirekte gjennom hjulene på andre jernbanekjøretøyer å gi framdriftskraft til egen framdrift og framdrift av andre jernbanekjøretøyer som er konstruert for transport av gods, passasjerer og annet utstyr, men som selv ikke er konstruert for eller beregnet på å transportere gods eller passasjerer, unntatt de personene som fører det,
- 43) «skinnegående motorvogn» et jernbanekjøretøy som er konstruert for enten direkte gjennom egne hjul eller indirekte gjennom hjulene på andre jernbanekjøretøyer å gi framdriftskraft til egen framdrift, og som er særlig konstruert for transport av gods eller passasjerer, eller både gods og passasjerer, og ikke er et lokomotiv,
- 44) «vedlikeholdskjøretøy til jernbanedrift» et jernbanekjøretøy som ikke er en skinnegående motorvogn eller et lokomotiv, og som omfatter, men ikke er begrenset til et jernbanekjøretøy som er særlig konstruert for å utføre vedlikehold eller byggearbeid eller løfteoperasjoner i forbindelse med sporet eller annen jernbaneinfrastruktur,
- 45) «mobil kran» en selvdrevet utliggerkran som kan kjøre på vei eller i terrenget, eller begge deler, og som holdes stabil gjennom tyngdekraften og beveger seg ved hjelp av dekk, belter eller andre mobile innretninger,

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

- 46) «snøfreser» en selvdrevet maskin som utelukkende er konstruert for snørydding fra flater med fast dekke ved å samle opp en mengde snø og slynge den med stor kraft ut av et rør,
- 47) «gjøre tilgjengelig på markedet» enhver levering av en motor eller en ikke-veigående mobil maskin for distribusjon eller bruk på unionsmarkedet i forbindelse med kommersiell virksomhet, mot betaling eller vederlagsfritt,
- 48) «bringe i omsetning» første gang en motor eller en ikke-veigående mobil maskin gjøres tilgjengelig på unionsmarkedet,
- 49) «produsent» enhver fysisk eller juridisk person som er ansvarlig overfor godkjenningsmyndigheten for alle aspekter ved motorens EU-typegodkjenning eller tillatelser og for å sikre produksjonssamsvar for motoren, og som også er ansvarlig for markedstilsyn når det gjelder de produserte motorene, uavhengig av om de er direkte involvert i alle etapper av utformingen og konstruksjonen av motoren som er omfattet av EU-typegodkjenningsprosessen,
- 50) «produsentens representant» eller «representanten» enhver fysisk eller juridisk person etablert i Unionen som produsenten har behørig utpekt ved skriftlig fullmakt til å representere denne på områder som gjelder godkjenningsmyndigheten eller markedstilsynsmyndigheten, og til å opptre på dennes vegne på de områdene som omfattes av denne forordning,
- 51) «importør» enhver fysisk eller juridisk person etablert i Unionen som bringer en motor fra en tredjestat i omsetning, uavhengig av om motoren allerede er montert i en ikke-veigående mobil maskin,
- 52) «distributør» enhver fysisk eller juridisk person i forsyningskjeden, utenom produsenten eller importøren, som gjør en motor tilgjengelig på markedet,
- 53) «markedsdeltaker» produsenten, produsentens representant, importøren eller distributøren,
- 54) «produsent av originalt utstyr» eller «OEM-produsent» enhver fysisk eller juridisk person som produserer ikke-veigående mobile maskiner,
- 55) «godkjenningsmyndighet» den myndigheten i en medlemsstat som medlemsstaten har opprettet eller utpekt og meldt til Kommisjonen, og som er vedkommende myndighet med hensyn til
- alle sider ved EU-typegodkjenning av en motortype eller en motorfamilie,
 - godkjenningsprosessen,
 - å utstede og eventuelt tilbakekalle eller nekte EU-typegodkjenning og utstede EU-typegodkjenningsdokumenter,
 - å fungere som kontaktpunkt for godkjenningsmyndighetene i andre medlemsstater,
 - å utpeke de tekniske instansene og
 - å sikre at produsenten oppfylder forpliktelsene sine med hensyn til produksjonssamsvar,
- 56) «teknisk instans» en organisasjon eller et organ som en medlemsstats godkjenningsmyndighet har utpekt som prøvingslaboratorium for å utføre prøvinger, eller som samsvarsvurderingsorgan for å utføre førstegangs-vurdering og andre prøvinger eller inspeksjoner på vegne av godkjenningsmyndigheten, eller myndigheten selv når den utfører disse funksjonene,
- 57) «markedstilsyn» virksomhet som utøves og tiltak som treffes av nasjonale myndigheter for å sikre at motorer som gjøres tilgjengelige på markedet, overholder de relevante delene av Unionens harmoniseringsregelverk,
- 58) «markedstilsynsmyndighet» en myndighet i en medlemsstat som har ansvar for å utføre markedstilsyn på medlemsstatens territorium,
- 59) «nasjonal myndighet» en godkjenningsmyndighet eller enhver annen myndighet som deltar i og har ansvar for markedstilsyn, grensekontroll eller omsetning i en medlemsstat med hensyn til motorer som skal monteres i ikke-veigående mobile maskiner eller ikke-veigående mobile maskiner der det er montert motorer,
- 60) «sluttbruker» enhver fysisk eller juridisk person, utenom produsenten, OEM-produsenten, importøren eller distributøren, som har ansvar for drift av motoren som er montert i en ikke-veigående mobil maskin,
- 61) «utslippskontrollstrategi» et element eller en gruppe konstruksjonselementer som er innarbeidet i den generelle konstruksjonen av en motor eller en ikke-veigående mobil maskin der en motor er montert, og som brukes til å begrense utslippene,
- 62) «utslippskontrollsystem» alle innretninger, systemer eller konstruksjonselementer som begrenser eller reduserer utslipp,
- 63) «alternativ kontrollstrategi» en utslippskontrollstrategi som reduserer utslippskontrollsystemets effektivitet under omgivelses- eller driftsforhold for motoren som forekommer ved normal drift av maskinen eller utenom prøvingsmetodene for EU-typegodkjenning,

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

- 64) «elektronisk styreenhet» en motors elektroniske innretning som er en del av utslippskontrollsystemet og bruker data fra motorens følere til å styre motorens parametere,
- 65) «resirkulering av eksos» eller «EGR» en teknisk innretning som er en del av utslippskontrollsystemet og reduserer utslipp ved å tilbakeføre eksosen som avgis fra et eller flere forbrenningskamre, til motoren der den blandes med tilførselsluft før eller under forbrenning, unntatt dersom det brukes ventilinnstilling for å øke mengden gjenværende eksos i forbrenningskammeret eller -kamrene som blandes med tilførselsluft før eller under forbrenning,
- 66) «system for etterbehandling eksos» en katalysator, et partikkelfilter, et deNO_x-system, et kombinert deNO_x-partikkelfilter eller enhver annen utslippsreducerende innretning, unntatt resirkulering av eksos og turboladere, som er en del av utslippskontrollsystemet, men som er montert etter motorens eksoskanaler,
- 67) «ulovlig inngrep» deaktivering, justering eller modifisering av utslippskontrollsystemet, herunder all programvare eller andre elementer for logisk styring av et slikt system, hvis virkning, tilsiktet eller ikke, er at motorens utslippsytelse blir dårligere,
- 68) «prøvingssyklus» en sekvens av prøvingspunkter som hvert er definert med et bestemt turtall og dreiemoment som motoren skal overholde ved prøving i stasjonær eller variabel driftstilstand,
- 69) «stasjonær prøvingssyklus» en prøvingssyklus der motorturtall og dreiemoment holdes på et avgrenset sett av nominelt konstante verdier. Stasjonære prøvinger utføres enten i prøvingssykluser med enkeltfaser eller med ramper,
- 70) «variabel prøvingssyklus» en prøvingssyklus med en sekvens av normaliserte turtalls- og dreiemomentverdier som varierer fra sekund til sekund,
- 71) «veivhus» rom i eller utenfor en motor som er forbundet med bunnpannen ved interne eller eksterne rør som gasser og damper kan slippe ut gjennom,
- 72) «regenerering» en hendelse der utslippsnivåene endres når ytelsen for systemet for etterbehandling av eksos gjenopprettes ved konstruksjon, og som kan klassifiseres som kontinuerlig regenerering eller uregelmessig (periodisk) regenerering,
- 73) «utslippsperiode» eller «EDP» antall timer eller, dersom det er relevant, avstanden som brukes til å bestemme forringelsesfaktorene,
- 74) «forringelsesfaktorer» den serien faktorer som angir forholdet mellom utslipp ved begynnelsen og slutten av utslippsperioden,
- 75) «virtuell prøving» datasimuleringer, herunder beregninger, som foretas for å dokumentere en motors ytelsesnivå som en hjelp i beslutningsprosessen uten at det er nødvendig å bruke en fysisk motor.

Artikkel 4

Motorkategorier

1. I denne forordning får følgende motorkategorier, inndelt i underkategoriene angitt i vedlegg I, anvendelse:
 - 1) «Kategori NRE»:
 - a) Motorer til ikke-veigående mobile maskiner som er beregnet på og egnet til å forflytte seg eller bli forflyttet, på vei eller på annen måte, som ikke er utelukket i henhold til artikkel 2 nr. 2, og som ikke inngår i en annen kategori angitt i punkt 2–10 i dette nummer.
 - b) Motorer med en referanseeffekt som er mindre enn 560 kW, og som brukes i stedet for trinn V-motorer i kategori IWP, IWA, RLL eller RLR.
 - 2) «Kategori NRG»: Motorer med en referanseeffekt som er større enn 560 kW, og som utelukkende skal brukes i aggregater. Andre aggregatmotorer som ikke har disse egenskapene, inngår i kategori NRE eller NRS, avhengig av egenskapene deres.
 - 3) «Kategori NRSh»: Motorer med elektrisk tenning til håndholdte maskiner med en referanseeffekt som er mindre enn 19 kW, og som utelukkende skal brukes i håndholdte maskiner.
 - 4) «Kategori NRS»: Motorer med elektrisk tenning med en referanseeffekt som er mindre enn 56 kW, og som ikke inngår i kategorien NRSh.
 - 5) «Kategori IWP»:
 - a) Motorer som utelukkende skal brukes i fartøyer for fart på innlands vannveier, til direkte eller indirekte framdrift, eller som er beregnet på direkte eller indirekte framdrift av slike fartøyer, med en referanseeffekt på minst 19 kW.
 - b) Motorer som brukes i stedet for motorer i kategori IWA, forutsatt at de er i samsvar med artikkel 24 nr. 8.
 - 6) «Kategori IWA»: Hjelpemotorer som utelukkende skal brukes i fartøyer for fart på

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

- innlands vannveier, og som har en referanseeffekt på minst 19 kW.
- 7) «Kategori RLL»: Motorer som utelukkende skal brukes i lokomotiver, til framdrift av lokomotiver eller beregnet på framdrift av lokomotiver.
 - 8) «Kategori RLR»:
 - a) Motorer som utelukkende skal brukes i skinnegående motorvogner, til framdrift av slike vogner eller beregnet på framdrift av slike vogner.
 - b) Motorer som brukes i stedet for trinn V-motorer i kategori RLL.
 - 9) «Kategori SMB»: Motorer med elektrisk tenning som utelukkende skal brukes i snøscootere. Andre motorer til snøscootere enn motorer med elektrisk tenning inngår i kategori NRE.
 - 10) «Kategori ATS»: Motorer med elektrisk tenning som utelukkende skal brukes i ATV-er eller UTV-er. Andre motorer til ATV-er og UTV-er enn motorer med elektrisk tenning inngår i kategori NRE.
2. En motor med variabelt turtall i en bestemt kategori kan brukes i stedet for en motor med konstant turtall i samme kategori.
Motorer med variabelt turtall i kategori IWP som brukes til drift med konstant turtall, skal dessuten være i samsvar med artikkel 24 nr. 7 eller artikkel 24 nr. 8, avhengig av hva som er relevant.
 3. Motorer til vedlikeholdskjøretøyer til jernbanedrift og hjelpemotorer til skinnegående motorvogner og lokomotiver inngår i kategori NRE eller NRS, avhengig av deres egenskaper.

Kapittel II

Alminnelige forpliktelser

Artikkel 5

Medlemsstatenes forpliktelser

1. Medlemsstatene skal opprette eller utpeke godkjennings- og markedstilsynsmyndigheter i samsvar med denne forordning.
2. Medlemsstatene skal underrette Kommissjonen om at de har opprettet og utpekt godkjennings- og markedstilsynsmyndighetene nevnt i nr. 1, herunder myndighetenes navn, postadresse og e-postadresse og ansvarsområde. Kommisjonen skal offentliggjøre en liste over og nærmere opplysninger om godkjenningsmyndighetene på sitt nettsted.
3. Medlemsstatene skal bare tillate omsetning av

- a) motorer som er omfattet av en gyldig EU-typegodkjenning som er gitt i samsvar med denne forordning, uavhengig av om de allerede er montert i ikke-veigående mobile maskiner, og
 - b) ikke-veigående mobile maskiner der det er montert motorer som nevnt i bokstav a).
4. Medlemsstatene skal ikke forby, begrense eller hindre omsetning av
 - a) motorer på grunn av aspekter ved konstruksjonen og funksjonen som omfattes av denne forordning, dersom disse motorene oppfyller kravene i forordningen,
 - b) ikke-veigående mobile maskiner på grunn av utslipp av forurensende gasser og partikler fra motorer som er montert i slike maskiner, dersom disse motorene omfattes av denne forordnings virkeområde og oppfyller kravene i forordningen.
 5. Medlemsstatene skal organisere og utføre markedstilsyn og kontroll av motorer på markedet i samsvar med kapittel III i forordning (EF) nr. 765/2008.

Artikkel 6

Godkjenningsmyndighetenes forpliktelser

1. Godkjenningsmyndighetene skal sikre at produsenter som søker om EU-typegodkjenning, oppfyller kravene i denne forordning.
2. Godkjenningsmyndighetene skal gi EU-typegodkjenning bare til motortyper eller motorfamilier som oppfyller kravene i denne forordning.
3. Godkjenningsmyndighetene skal gjennom IMI offentliggjøre et register over alle motortyper og motorfamilier som har fått tildelt, forlenget eller tilbakekalt en EU-typegodkjenning, eller som har fått en søknad om EU-typegodkjenning avvist.
Registeret skal inneholde minst følgende opplysninger:
 - a) Produsentens navn og adresse og selskapsnavn, dersom det er forskjellig fra produsentens navn.
 - b) Firma eller varemerke(r) tilhørende produsenten, etter hva som er relevant.
 - c) Betegnelse på motortypene som omfattes av EU-typegodkjenning av motortypen, eller, dersom det er relevant, av EU-typegodkjenning av motorfamilien.
 - d) Motorkategori.
 - e) EU-typegodkjenningsnummeret, herunder nummeret på eventuelle utvidelser.

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

- f) Dato for tildeling, utvidelse, nektelse eller tilbakekalling av EU-typegodkjenningen.
- g) Innholdet i avsnittene «Generelle opplysninger om motoren» og «Endelig utslippsresultat» i prøvingsrapporten som er nevnt i artikkel 24 nr. 12.

Artikkel 7

Markedstilsynsmyndighetenes forpliktelser

1. Markedstilsynsmyndighetene skal foreta dokumentkontroll og eventuelt fysisk kontroll og laboratoriekontroll av motorer i tilstrekkelig omfang og på grunnlag av passende prøver. I den forbindelse skal de ta hensyn til gjeldende prinsipper for risikovurdering, klager og annen relevant informasjon.
2. Markedstilsynsmyndighetene kan kreve at markedsdeltakerne gjør slik dokumentasjon og slike opplysninger tilgjengelige i den grad det anses nødvendig for at myndighetene skal kunne utføre sin virksomhet.

Artikkel 8

Produsentenes alminnelige forpliktelser

1. Produsentene skal sikre at motorene deres, når de bringes i omsetning, er produsert og godkjent i samsvar med denne forordning.
2. Dersom produsentene endrer en motor som er omfattet av EU-typegodkjenning, på en slik måte at den deretter tilhører en annen kategori eller underkategori, har de ansvar for å sikre at motoren oppfyller kravene som gjelder for nevnte kategori eller underkategori.

Dersom en juridisk person endrer en motor på en slik måte at den ikke lenger overholder utslippsgrensene som gjelder for motorens kategori eller underkategori, anses nevnte person å være ansvarlig for å sikre at disse utslippsgrensene igjen overholdes.

3. Produsentene er ansvarlige overfor godkjenningsmyndigheten for alle deler av EU-typegodkjenningsprosessen og for å sikre produksjonssamsvar, uavhengig av om de er direkte involvert i alle etapper av framstillingen av en motor eller ikke.
4. Produsentene skal sørge for at det er innført framgangsmåter for å sikre at serieproduksjon fortsatt er i samsvar med den godkjente typen, og for å overvåke utslipp fra motorer i bruk i samsvar med artikkel 19.

I samsvar med kapittel VI skal det tas hensyn til endringer i en motortypes utforming

eller egenskaper og endringer i de kravene som en motortype er erklært å være i samsvar med.

5. I tillegg til den lovfestede merkingen nevnt i artikkel 32 skal produsentene angi sitt navn, firma eller registrerte varemerke og sin kontaktadresse i Unionen på motorene som de har produsert og bringer i omsetning, eller, dersom dette ikke er mulig, i et dokument som følger med motoren.
6. På grunnlagt anmodning skal produsentene gi OEM-produsenten en gjenpart av den lovfestede merkingen nevnt i artikkel 15 nr. 4.
7. Produsentene skal så lenge de har ansvar for en motor, sikre at lagrings- eller transportforholdene ikke setter motorens samsvar med dette kapittel og kapittel III i fare.
8. Produsentene skal kunne stille EU-typegodkjenningsdokumentet med vedlegg som nevnt i artikkel 23 nr. 1 og, dersom det er relevant, en kopi av samsvarserklæringen nevnt i artikkel 31 til rådighet for godkjenningsmyndighetene i et tidsrom på ti år etter at en motor er brakt i omsetning.
9. Produsentene skal på grunnlagt anmodning og via godkjenningsmyndigheten gi nasjonale myndigheter en kopi av EU-typegodkjenningsdokumentet for en motor. Denne kopien skal være skrevet på et språk som lett kan forstås av den anmodende nasjonale myndighet.
10. Med sikte på EU-typegodkjenning av motorer skal produsenter som er etablert utenfor Unionen, utpeke én representant som er etablert i Unionen, til å representere seg overfor godkjenningsmyndigheten.
11. Med sikte på markedstilsyn skal produsenter som er etablert utenfor Unionen, utpeke én representant som er etablert i Unionen, som kan være representanten nevnt i nr. 10.

Artikkel 9

Produsentenes forpliktelser med hensyn til motorer som ikke oppfyller kravene

1. En produsent som har grunn til å tro eller anser at en av motorene som bringes i omsetning, ikke er i samsvar med denne forordning, skal umiddelbart foreta en undersøkelse av mistanken om manglende samsvar og hvor utbredt det kan antas å være.

På grunnlag av resultatene av undersøkelsen skal produsenten treffe korrigerende tiltak for å sikre at motorer i produksjon bringes i samsvar med den godkjente motortypen eller motorfamilien i rett tid.

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

Produsenten skal umiddelbart underrette godkjenningsmyndigheten som har gitt EU-typegodkjenningen, om undersøkelsen og gi nærmere opplysninger, særlig om det manglende samsvaret og om eventuelle korrigerende tiltak som er truffet.

2. Uten hensyn til nr. 1 er en produsent ikke forpliktet til å treffe korrigerende tiltak med hensyn til en motor som ikke er i samsvar med denne forordning som følge av endringer som er foretatt etter at den er brakt i omsetning, og som ikke er blitt godkjent av produsenten.

Artikkel 10

Forpliktelser for produsentenes representanter med ansvar for markedstilsyn

Produsentenes representanter med ansvar for markedstilsyn skal minst utføre følgende oppgaver, som skal være angitt i den skriftlige fullmakten fra produsenten:

- a) Sikre at EU-typegodkjenningsdokumentet med vedlegg som nevnt i artikkel 23 nr. 1 og, dersom det er relevant, en kopi av samsvars-erklæringen nevnt i artikkel 31 kan stilles til rådighet for godkjenningsmyndighetene i et tidsrom på ti år etter at en motor er brakt i omsetning.
- b) På grunnlagt anmodning gi godkjenningsmyndigheten alle opplysninger og all dokumentasjon som er nødvendig for å dokumentere produksjonssamsvar for en motor.
- c) Samarbeide med godkjennings- og markedstilsynsmyndighetene på deres anmodning når det gjelder tiltak som treffes i henhold til fullmakten.

Artikkel 11

Importørens alminnelige forpliktelser

1. Importørene skal bringe i omsetning bare motorer som har fått EU-typegodkjenning.
2. Før en EU-typegodkjent motor bringes i omsetning, skal importørene sikre at
 - a) EU-typegodkjenningsdokumentet med vedlegg som nevnt i artikkel 23 nr. 1 er tilgjengelig,
 - b) motoren har den lovfestede merkingen som nevnt i artikkel 32,
 - c) motoren er i samsvar med artikkel 8 nr. 5.
3. I et tidsrom på ti år etter at motoren er brakt i omsetning, skal importørene dersom det er

relevant, kunne stille en kopi av samsvars-erklæringen nevnt i artikkel 31 til rådighet for godkjennings- og markedstilsynsmyndighetene, og skal sikre at EU-typegodkjenningsdokumentet med vedlegg som nevnt i artikkel 23 nr. 1 på anmodning kan stilles til rådighet for disse myndighetene.

4. Importørene skal angi sitt navn, firma eller registrerte varemerke og sin kontaktadresse på motoren eller, dersom dette ikke er mulig, i et dokument som følger med motoren.
5. Importørene skal sikre at motoren følges av opplysningene og instruksene som er nevnt i artikkel 43.
6. Importørene skal så lenge de har ansvar for en motor, sikre at lagrings- eller transportforholdene ikke setter motorens samsvar med dette kapittel eller kapittel III i fare.
7. Importørene skal på grunnlagt anmodning gi en anmodende nasjonal myndighet alle opplysninger og all dokumentasjon som er nødvendig for å dokumentere produksjonssamsvar for en motor. Opplysningene og dokumentasjonen skal være skrevet på et språk som lett kan forstås av den anmodende nasjonale myndighet.

Artikkel 12

Importørens forpliktelser med hensyn til motorer som ikke oppfyller kravene

1. En importør som har grunn til å tro eller anser at en motor ikke er i samsvar med denne forordning, særlig at den ikke svarer til EU-typegodkjenningen, skal ikke bringe motoren i omsetning før den er brakt i samsvar med denne forordning.

Importøren skal uten unødig opphold underrette produsenten, markedstilsynsmyndighetene og godkjenningsmyndigheten som har gitt EU-typegodkjenningen, om dette.

2. En importør som har grunn til å tro eller anser at en motor som er brakt i omsetning, ikke er i samsvar med denne forordning, skal umiddelbart foreta en undersøkelse av det mistenkte manglende samsvaret og hvor utbredt det kan antas å være.

På grunnlag av resultatene av undersøkelsen skal importøren treffe korrigerende tiltak og underrette produsenten om dette, for å sikre at motorer i produksjon bringes i samsvar med den godkjente motortypen eller motorfamilien i rett tid.

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

Artikkel 13

Distributørenes alminnelige forpliktelser

1. Når distributørene gjør en motor tilgjengelig på markedet, skal de utvise behørig aktsomhet med hensyn til kravene i denne forordning.
2. Før de gjør en motor tilgjengelig på markedet, skal distributørene kontrollere at
 - a) produsenten har overholdt artikkel 8 nr. 5,
 - b) importøren, dersom det er relevant, har overholdt artikkel 11 nr. 2 og 4,
 - c) motoren har den lovfestede merkingen som nevnt i artikkel 32,
 - d) opplysningene og instruksene som er nevnt i artikkel 43, er tilgjengelige på et språk som lett kan forstås av OEM-produsenten.
3. Importørene skal så lenge de har ansvar for en motor, sikre at lagrings- eller transportforholdene ikke setter motorens samsvar med dette kapittel eller kapittel III i fare.
4. Distributørene skal på grunnlagt anmodning sikre at produsenten gir den anmodende nasjonale myndighet dokumentasjonen som er angitt i artikkel 8 nr. 8, eller at importøren gir den anmodende nasjonale myndighet dokumentasjonen som er angitt i artikkel 11 nr. 3.

Artikkel 14

Distributørenes forpliktelser med hensyn til motorer som ikke oppfyller kravene

1. En distributør som har grunn til å tro eller anser at en motor ikke er i samsvar med denne forordning, skal ikke gjøre motoren tilgjengelig på markedet før den er brakt i samsvar med denne forordning.
2. En distributør som har grunn til å tro eller anser at en motor som vedkommende har gjort tilgjengelig på markedet, ikke er i samsvar med denne forordning, skal underrette produsenten eller produsentens representant for å sikre at de nødvendige korrigerende tiltakene for å bringe motorene i produksjon i samsvar med den godkjente motortypen eller motorfamilien treffes i samsvar med artikkel 9 eller 12.

Artikkel 15

Forpliktelser for produsenter av originalt utstyr med hensyn til montering av motorer

1. OEM-produsenter skal montere EU-typegodkjente motorer i ikke-veigående mobile maski-

ner i samsvar med produsentens anvisninger i henhold til artikkel 43 nr. 2 og på en måte som ikke har ugunstig virkning på motorens ytelse med hensyn til utslipp av forurensende gasser og partikler.

2. Dersom en OEM-produsent ikke følger anvisningene nevnt i nr. 1 i denne artikkel eller endrer en motor i forbindelse med monteringen i ikke-veigående mobile maskiner på en måte som har ugunstig virkning på motorens ytelse med hensyn til forurensende gasser og partikler, skal nevnte OEM-produsent anses som produsent ved anvendelsen av denne forordning, og er særlig underlagt forpliktelsene fastsatt i artikkel 8 og 9.
3. OEM-produsenter kan montere EU-typegodkjente motorer i ikke-veigående mobile maskiner bare dersom de utelukkende skal brukes som fastsatt i artikkel 4.
4. Dersom motorens lovfestede merking nevnt i artikkel 32 ikke er synlig uten at deler fjernes, skal OEM-produsenten på et synlig sted på den ikke-veigående mobile maskinen påføre en dublett av merkingen som er nevnt i nevnte artikkel og i den relevante gjennomføringsrettsakten, levert av produsenten.
5. Dersom en ikke-veigående mobil maskin der det er montert en overgangsmotor, er brakt i omsetning i samsvar med artikkel 58 nr. 5, skal OEM-produsentene angi produksjonsdatoen for den ikke-veigående mobile maskinen som en del av merkingen på maskinen.
6. Dersom en produsent leverer en motor atskilt fra systemet for etterbehandling av eksos til en OEM-produsent i samsvar med artikkel 34 nr. 3, skal OEM-produsenten, dersom det er relevant, gi produsenten opplysninger om montering av motoren og systemet for etterbehandling av eksos.

Artikkel 16

Anvendelse av produsentenes forpliktelser på importører og distributører

En importør eller distributør som gjør en motor tilgjengelig på markedet i eget navn eller under eget varemerke, eller som endrer en slik motor på en måte som kan påvirke motorens samsvar med gjeldende krav, skal anses som produsent ved anvendelsen av denne forordning, og er særlig underlagt forpliktelsene fastsatt i artikkel 8 og 9.

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

Artikkel 17

Meldingsplikt for markedsdeltakere og OEM-produsenter

Markedsdeltakere og OEM-produsenter skal på anmodning og i et tidsrom på fem år etter at en motor er brakt i omsetning, underrette godkjennings- og markedstilsynsmyndighetene om følgende:

- a) Alle markedsdeltakere som har levert en motor til dem.
- b) Alle markedsdeltakere eller OEM-produsenter dersom de kan identifiseres, som de har levert en motor til.

Kapittel III

Grunnleggende krav

Artikkel 18

Krav til eksosutslipp ved EU-typegodkjenning

1. Produsentene skal sikre at motortyper og motorfamilier er konstruert, bygd og montert slik at de oppfyller kravene fastsatt i kapittel II og i dette kapittel.
2. Motortyper og motorfamilier skal fra tidspunktet da motorene angitt i vedlegg III bringes i omsetning, ikke overskride grenseverdiene for eksosutslipp som kalles trinn V og er angitt i vedlegg II.

Dersom en motorfamilie i samsvar med parametrene som definerer motorfamilien fastsatt i den relevante gjennomføringsrettsakten, omfatter mer enn ett effektområde, skal den representative motoren (for EU-typegodkjenningsformål) og alle motortyper i samme familie (for produksjonssamsvarsformål) med hensyn til de gjeldende effektområdene

- a) overholde de strengeste utslippsgrenseverdiene,
 - b) prøves ved hjelp av prøvingssykluser som tilsvarer de strengeste utslippsgrenseverdiene,
 - c) omfattes av de tidligste gjeldende datoene for EU-typegodkjenning og omsetning som er angitt i vedlegg III.
3. Eksosutslippene fra motortyper og motorfamilier skal måles på grunnlag av prøvingssykluser angitt i artikkel 24 og i samsvar med artikkel 25.
 4. Motortyper og motorfamilier skal være konstruert og utstyrt med utslippskontrollstrate-

gier på en slik måte at det hindrer ulovlige inngrep i størst mulig grad. Det er forbudt å bruke alternative kontrollstrategier.

5. Kommisjonen skal vedta gjennomføringsrettsakter som fastsetter nærmere opplysninger om parametrene som brukes til å definere motortyper og motorfamilier, herunder deres driftstilstander, og tekniske opplysninger med sikte på å hindre ulovlige inngrep som nevnt i nr. 4 i denne artikkel. Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas innen 31. desember 2016 etter framgangsmåten med forskriftskomiteé nevnt i artikkel 56 nr. 2.

Artikkel 19

Overvåking av utslipp fra motorer i bruk

1. Utslippene av forurensende gasser fra motorer som tilhører de motortypene eller motorfamilie i utslippstrinn V som er typegodkjent i samsvar med denne forordning, skal overvåkes ved å prøve motorer i bruk som er montert i ikke-veigående mobile maskiner og brukes i normale driftssykluser. Produsenten har ansvaret for å utføre denne prøvingen i samsvar med godkjenningsmyndighetens krav til motorer som har blitt riktig vedlikeholdt, i samsvar med bestemmelsene om valg av motorer, prøvingsmetoder og rapportering av resultater for de forskjellige motorkategoriene.

Kommisjonen skal gjennomføre forsøksprogrammer med sikte på å utvikle egnede prøvingsmetoder for de motorkategoriene og underkategoriene som det ikke finnes slike prøvingsmetoder for.

Kommisjonen skal gjennomføre overvåkingsprogrammer for hver motorkategori for å fastslå i hvilken grad utslippene som måles i prøvingssyklusen, tilsvarer utslippene som måles ved faktisk drift. Programmene og resultatene av disse skal hvert år framlegges for medlemsstatene og deretter gjøres tilgjengelige for allmennheten.

2. Kommisjonen skal gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 55 for å utfylle denne forordning med nærmere bestemmelser med hensyn til utvelging av motorer, prøvingsmetoder og rapportering av resultatene nevnt i nr. 1 i denne artikkel. Disse delegerte rettsaktene skal vedtas innen 31. desember 2016.

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

Kapittel IV

Framgangsmåter for EU-typegodkjenning

Artikkel 20

Søknad om EU-typegodkjenning

1. Produsentene skal for hver motortype eller motorfamilie inngi en egen søknad om EU-typegodkjenning til godkjenningsmyndigheten i en medlemsstat, og hver søknad skal følges av opplysningsmappen nevnt i artikkel 21. Bare én søknad skal inngis for en bestemt motortype, eller motorfamilie dersom det er relevant, og den skal inngis til bare én godkjenningsmyndighet.
2. Produsentene skal gjøre tilgjengelig for den tekniske instans som er ansvarlig for å utføre EU-typegodkjenningsprøvingene, en motor som er i samsvar med egenskapene til motortypen eller, for en motorfamilie, med egenskapene til den representative motoren som er beskrevet i opplysningsmappen nevnt i artikkel 21.
3. Dersom godkjenningsmyndigheten ved søknad om EU-typegodkjenning av en motorfamilie anser at den innsendte søknaden med hensyn til den utvalgte representative motoren nevnt i nr. 2 i denne artikkel ikke fullt ut er representativ for den motorfamilien som er beskrevet i opplysningsmappen nevnt i artikkel 21, skal produsentene stille til rådighet en alternativ og eventuelt ytterligere en representativ motor som godkjenningsmyndigheten anser er representativ for motorfamilien.
4. Produsentene skal innen en måned etter produksjonsstart for den godkjente motortypen eller motorfamilien framlegge den opprinnelige planen for overvåking av motorer i bruk til godkjenningsmyndigheten som har gitt EU-typegodkjenning for denne motortypen eller eventuelt motorfamilien.

Artikkel 21

Opplysningsmappe

1. Søkeren skal framlegge en opplysningsmappe for godkjenningsmyndigheten som inneholder følgende:
 - a) Et opplysningsdokument, herunder en liste over referansedrivstoffer og, på produsentens anmodning, alle andre spesifiserte drivstoffer, drivstoffblandinger eller drivstoffemulsjoner som er nevnt i artikkel 25 nr. 2 og beskrevet i samsvar med de delegerte rettsaktene nevnt i artikkel 25 nr. 4 («opplysningsdokumentet»).

- b) Alle relevante data, tegninger, fotografier og andre opplysninger om motortypen eller eventuelt den representative motoren.

- c) Eventuelle tilleggsopplysninger som godkjenningsmyndigheten har bedt om i forbindelse med framgangsmåten for søknaden om EU-typegodkjenning.
2. Opplysningsmappen kan leveres på papir eller i et elektronisk format som er godkjent av den tekniske instansen og godkjenningsmyndigheten.
3. Kommisjonen kan vedta gjennomføringsrettsakter som fastsetter maler for opplysningsdokumentet og opplysningsmappen. Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas innen 31. desember 2016 etter framgangsmåten med forskriftskomiteé nevnt i artikkel 56 nr. 2.

Kapittel V

Gjennomføring av framgangsmåter for EU-typegodkjenning

Artikkel 22

Alminnelige bestemmelser

1. Godkjenningsmyndigheten som mottar søknaden, skal gi EU-typegodkjenning til alle motortyper eller motorfamilier som er i samsvar med både
 - a) opplysningene i opplysningsmappen, og
 - b) kravene i denne forordning, særlig tiltakene for produksjons-samsvar nevnt i artikkel 26.
2. Dersom en motor oppfyller kravene fastsatt i denne forordning, skal godkjenningsmyndighetene ikke pålegge andre krav til EU-typegodkjenning med hensyn til eksosutslipp for ikke-veigående mobile maskiner der en slik motor er montert.
3. Etter datoene for EU-typegodkjenning av motorer som er angitt i vedlegg III for hver motorunderkategori, skal godkjenningsmyndighetene ikke gi EU-typegodkjenning for en motortype eller motorfamilie som ikke oppfyller kravene fastsatt i denne forordning.
4. EU-typegodkjenningsdokumenter skal nummereres i samsvar med et harmonisert system som skal fastsettes av Kommisjonen.
5. Gjennom IMI skal godkjenningsmyndighetene
 - a) gjøre tilgjengelig for godkjenningsmyndighetene i de andre medlemsstatene en liste over de EU-typegodkjenningene som den har gitt, eller eventuelt forlenget, innen én måned etter at det tilsvarende EU-typegodkjenningsdokumentet er utstedt,

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

- b) omgående gjøre tilgjengelig for godkjenningsmyndighetene i de andre medlemsstatene en liste over de EU-typegodkjenningene som den har nektet å gi eller har tilbakekalt, sammen med en begrunnelse for beslutningen,
- c) innen én måned etter å ha mottatt en anmodning fra godkjenningsmyndigheten i en annen medlemsstat oversende nevnte godkjenningsmyndighet en kopi av EU-typegodkjenningsdokumentet for motortypen eller motorfamilien, dersom dette finnes, sammen med opplysningspakken nevnt i nr. 6 for hver motortype eller motorfamilie som den har gitt eller nektet å gi EU-typegodkjenning, eller som den har tilbakekalt EU-typegodkjenningen for.
6. Godkjenningsmyndigheten skal sette sammen en opplysningspakke som består av opplysningsmappen sammen med prøvingsrapporten og alle andre dokumenter som den tekniske instansen eller godkjenningsmyndigheten har lagt ved opplysningsmappen når den har utført sine oppgaver («opplysningspakken»).
- Opplysningspakken skal ha en innholdsfortegnelse som viser innholdet i den, der alle sider er nummerert eller merket på annen måte, slik at hver enkelt side og formatet for hvert enkelt dokument lett kan identifiseres, med sikte på å vise trinnene i forvaltningen av EU-typegodkjenningen, særlig datoene for revisjoner og ajourføringer.
- Godkjenningsmyndigheten skal sikre at opplysningene som ligger i opplysningspakken, er tilgjengelige i et tidsrom på minst 25 år etter at gyldighetstiden til den aktuelle EU-typegodkjenningen er utløpt.
7. Kommisjonen kan vedta gjennomføringsrettsakter som fastsetter
- metoden for fastsettelse av det harmoniserte nummereringssystemet nevnt i nr. 4,
 - malene og datastrukturen for utveksling av opplysninger nevnt i nr. 5.
- Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas innen 31. desember 2016 etter framgangsmåten med forskriftskomiteé nevnt i artikkel 56 nr. 2.

Artikkel 23

Særlige bestemmelser om EU-typegodkjenningsdokumentet

- EU-typegodkjenningsdokumentet skal inneholde følgende vedlegg:

- Opplysningspakken.
 - Dersom det er relevant, navn på og underskriftsprøver for personer som har tillatelse til å undertegne samsvarserklæringer som nevnt i artikkel 31, samt opplysninger om deres stilling i selskapet.
- Kommisjonen skal fastsette en mal for EU-typegodkjenningsdokumentet.
 - For hver motortype eller motorfamilie som er godkjent, skal godkjenningsmyndigheten
 - fylle ut alle relevante rubrikker i EU-typegodkjenningsdokumentet og legge ved prøvingsrapporten,
 - utarbeide innholdsfortegnelsen for opplysningspakken,
 - umiddelbart utstede det ferdig utfylte typegodkjenningsdokumentet med vedlegg til søkeren.
 - Dersom en EU-typegodkjenning i samsvar med artikkel 35 er underlagt begrensninger med hensyn til gyldighet, eller dersom motortypen eller motorfamilien er unntatt fra visse krav i denne forordning, skal disse begrensningene eller unntakene angis i EU-typegodkjenningsdokumentet.
 - Kommisjonen kan vedta gjennomføringsrettsakter som fastsetter malen for EU-typegodkjenningsdokumentet nevnt i nr. 2 i denne artikkel. Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas innen 31. desember 2016 etter framgangsmåten med forskriftskomiteé nevnt i artikkel 56 nr. 2.

Artikkel 24

Prøvinger som kreves for EU-typegodkjenning

- Utpekte tekniske instanser skal ved egnet prøving påvise at de tekniske kravene som er fastsatt i denne forordning, er oppfylt. Måle- og prøvingsmetodene og det bestemte utstyret og verktøyet som kreves for å utføre disse prøvingene, skal være som fastsatt i artikkel 25.
- Produsenten skal stille til rådighet for godkjenningsmyndigheten det antallet motorer som kreves i henhold til de relevante delegerte rettsaktene for å gjennomføre de nødvendige prøvingene.
- De nødvendige prøvingene skal utføres på motorer som er representative for motortypen eller eventuelt for den representative motoren i motorfamilien som skal godkjennes.

Uten hensyn til første ledd kan produsenten etter avtale med godkjenningsmyndigheten velge en motor som selv om den ikke er

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

- representativ for motortypen eller eventuelt for den representative motoren i motorfamilien som skal godkjennes, kombinerer en rekke av de mest ufordelaktige egenskapene med hensyn til det ytelsesnivået som kreves. Virtuelle prøvingsmetoder kan brukes som hjelp til å treffe beslutning under utvelgingsprosessen.
4. De prøvingscyklusene som skal brukes ved prøvingene for EU-typegodkjenning, er angitt i vedlegg IV. Prøvingssyklusene som skal brukes for hver motortype som omfattes av EU-typegodkjenningen, skal angis i opplysningsdokumentet.
 5. En motor som er representativ for motortypen eller eventuelt for den representative motoren i motorfamilien, eller en motor som er utvalgt i samsvar med nr. 3 annet ledd, skal prøves på et dynamometer ved hjelp av den gjeldende stasjonære prøvingscyklusen for motorer i ikke-veigående mobile maskiner som er angitt i tabell IV-1 til IV-10 i vedlegg IV. Produsenten kan velge å utføre prøvingen ved hjelp av prøvingsmetoden med enkeltfaser eller med ramper. Unntatt i tilfellene nevnt i nr. 7 og 8 trenger en motor med variabelt turtall i en bestemt kategori som brukes til drift med konstant turtall i samme kategori, ikke prøves ved hjelp av den gjeldende stasjonære prøvingscyklusen for konstant turtall.
 6. Dersom en motor med konstant turtall har en turtallsregulator som kan stilles inn på et alternativt turtall, skal kravene i nr. 5 være oppfylt for hvert gjeldende konstante turtall, og turtallene som gjelder for hver motortype, skal angis i opplysningsdokumentet.
 7. For en motor i kategori IWP som er beregnet på drift med både variabelt turtall og konstant turtall, skal kravene i nr. 5 være oppfylt for hver enkelt gjeldende stasjonære prøvingscyklus, og hver stasjonære prøvingscyklus der disse kravene er oppfylt, skal angis i opplysningsdokumentet.
 8. For en motor i kategori IWP som er beregnet på bruk i stedet for en motor i kategori IWA i samsvar med artikkel 4 nr. 2, skal kravene i nr. 5 i denne artikkel være oppfylt for hver gjeldende stasjonære prøvingscyklus angitt i tabell IV-5 og IV-6 i vedlegg IV, og hver stasjonære prøvingscyklus der disse kravene er oppfylt, skal angis i opplysningsdokumentet.
 9. Bortsett fra motorer som er typegodkjent i henhold til artikkel 34 nr. 5 og 6, skal motorer med variabelt turtall i kategori NRE med en nettoeffekt på minst 19 kW, men høyst 560 kW, i tillegg til å oppfylle kravene i nr. 5 i denne artikkel også prøves på et dynamometer ved hjelp av den variable prøvingscyklusen som er angitt i tabell IV-11 i vedlegg IV.
 10. Motorer i underkategori NRS-v-2b og NRS-v-3 med et høyeste turtall på 3 400 o/min eller lavere, skal i tillegg til å oppfylle kravene i nr. 5 også prøves på et dynamometer ved hjelp av den variable prøvingscyklusen som er angitt i tabell IV-12 i vedlegg IV.
 11. Kommisjonen gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 55 som utfyller denne forordning ved å fastsette nærmere tekniske spesifikasjoner og egenskaper for stasjonære og variable prøvingscykluser nevnt i denne artikkel, herunder den tilsvarende metoden for å fastsette innstillinger for motorens belastning og turtall. Disse delegerte rettsaktene skal vedtas innen 31. desember 2016.
 12. Kommisjonen kan vedta gjennomføringsrettsakter som fastsetter et felles format for prøvingsrapporten som kreves for EU-typegodkjenning. Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas innen 31. desember 2016 etter framgangsmåten med forskriftskomiteé nevnt i artikkel 56 nr. 2.

Artikkel 25

Gjennomføring av målinger og prøvinger for EU-typegodkjenning

1. De endelige prøvingsresultatene for eksosutslipp fra motorer som er omfattet av denne forordning, skal beregnes ved å anvende alle de følgende på laboratorieprøvingresultatene:
 - a) Utslippene av veivhusgasser dersom dette kreves i henhold til nr. 3, og dersom de ikke allerede inngår i laboratoriemålingen.
 - b) Alle nødvendige justeringsfaktorer dersom dette kreves i henhold til nr. 3, og dersom motoren har et regenereringssystem for etterbehandling av eksos.
 - c) Forringelsesfaktorer for utslippsperiodene som er angitt i vedlegg V, for alle motorer.
2. Prøvingen av en motortype eller motorfamilie for å avgjøre om den overholder utslippsgrensene som er fastsatt i denne forordning, skal utføres ved å bruke følgende referansedrivstoff eller drivstoffkombinasjoner etter hva som er relevant:
 - a) Diesel.
 - b) Bensin.
 - c) Bensin/olje-blanding for totaktsmotorer med elektrisk tenning.
 - d) naturgass/biometan.

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

- e) Flytende petroleumsgass (LPG).
 - f) Etanol.
- Motortypen eller motorfamilien skal dessuten overholde grensene for eksosutslipp som er fastsatt i denne forordning for alle andre spesifiserte drivstoffer, drivstoffblandinger eller drivstoffemulsjoner som en produsent har tatt med i en søknad om EU-typegodkjenning, og som er beskrevet i opplysningsmappen.
3. Ved målinger og prøvinger skal de tekniske kravene være oppfylt med hensyn til
- a) apparater og framgangsmåter for å utføre prøvinger,
 - b) apparater og framgangsmåter for å måle utslipp og ta prøver,
 - c) metoder for å vurdere og beregne data,
 - d) metoder for å fastsette forringelsesfaktorer,
 - e) for motorer i kategori NRE, NRG, IWP, IWA, RLR, NRS, NRSh, SMB og ATS som overholder utslippsgrensene i trinn V angitt i vedlegg II:
 - i) metoder for å ta hensyn til utslipp av veivhusgasser,
 - ii) metoder for å bestemme og ta hensyn til kontinuerlig regenerering eller uregelmessig regenerering av systemer for etterbehandling av eksos,
 - f) for elektronisk styrte motorer i kategori NRE, NRG, IWP, IWA, RLL og RLR som overholder utslippsgrensene i trinn V angitt i vedlegg II, og som bruker elektronisk styring til å bestemme både mengde og tidspunkt for innsprøyting av drivstoff eller bruker elektronisk styring til å aktivere, deaktivere eller tilpasse utslippskontrollsystemet som brukes til å redusere NO_x:
 - i) utslippskontrollstrategier, herunder dokumentasjonen som kreves for å godtgjøre disse strategiene,
 - ii) NO_x-kontrolltiltak, herunder metoden som brukes til å godtgjøre disse kontrolltiltakene,
 - iii) området som er knyttet til den relevante stasjonære prøvingssyklusen for motorer i ikke-veigående mobile maskiner, der det kontrolleres hvor mye utslippene kan overskride utslippsgrensene angitt i vedlegg II,
 - iv) den tekniske instansens valg av ytterligere målepunkter innenfor kontrollområdet under utslippsprøvingen i prøvingsbenk.
4. Kommisjonen gis myndighet til å vedta delegerede rettsakter i samsvar med artikkel 55 som utfyller denne forordning ved å fastsette
- a) metoden for å tilpasse laboratorieprøvningsresultatene for utslipp slik at de omfatter forringelsesfaktorene nevnt i nr. 1 bokstav c),
 - b) de tekniske egenskapene for referansedrivstoffene som er nevnt i nr. 2, og eventuelt kravene til beskrivelse av andre spesifiserte drivstoffer, drivstoffblandinger eller drivstoffemulsjoner som er beskrevet i opplysningsmappen,
 - c) de detaljerte tekniske kravene og egenskapene for målingene og prøvingene som er nevnt i nr. 3,
 - d) metoden som brukes til å måle partikkelantall, idet det tas hensyn til spesifikasjonene som er angitt i endringsserie 06 til UN-ECE-reglement nr. 49,
 - e) detaljerte tekniske krav til prøving av dobbelt drivstoffmotorer eller enkelt drivstoffmotorer som bruker gassformig drivstoff, som nevnt i vedlegg II.
- Disse delegerede rettsaktene skal vedtas innen 31. desember 2016.

Artikkel 26

Tiltak for produksjonsansvar

1. En godkjenningsmyndighet som har gitt en EU-typegodkjenning, skal for denne EU-typegodkjenningen treffe de nødvendige tiltakene for å kontrollere, om nødvendig i samarbeid med godkjenningsmyndighetene i de andre medlemsstatene, at det er tatt nødvendige forholdsregler for å sikre at motorene i produksjon vil være i samsvar med den godkjente typen med hensyn til kravene i denne forordning.
2. En godkjenningsmyndighet som har gitt en EU-typegodkjenning, skal for denne EU-typegodkjenningen treffe de nødvendige tiltakene for å kontrollere at samsvarserklæringer utstedt av produsenten er i samsvar med artikkel 31.
3. En godkjenningsmyndighet som har gitt en EU-typegodkjenning, skal for denne EU-typegodkjenningen treffe de nødvendige tiltakene for å kontrollere, om nødvendig i samarbeid med godkjenningsmyndighetene i de andre medlemsstatene, at forholdsreglene nevnt i nr. 1 i denne artikkel fortsatt er tilstrekkelige, slik at motorer i produksjon fortsatt er i samsvar med den godkjente typen, og at samsvarserklæringene dersom det er relevant, fortsatt er i samsvar med artikkel 31.
4. For å kontrollere at en motor er i samsvar med den godkjente typen, kan godkjenningsmynd-

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

digheten som har gitt EU-typegodkjenningen, utføre de kontrollene eller prøvingene som kreves for EU-typegodkjenning, på prøver tatt i produsentens lokaler, herunder i produsentens produksjonslokaler.

5. Dersom en godkjenningsmyndighet som har gitt en EU-typegodkjenning, konstaterer at forholdsreglene nevnt i nr. 1 ikke er truffet, at de avviker vesentlig fra de avtalte forholdsreglene som er nevnt i nr. 1, at de ikke lenger anvendes eller at de ikke lenger anses å være tilstrekkelige, selv om produksjonen fortsetter, skal den enten treffe de nødvendige tiltakene for å sikre at framgangsmåten for produksjonssamsvar følges korrekt, eller tilbakekalle EU-typegodkjenningen.
6. Kommisjonen gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 55 som utfyller denne forordning ved å fastsette detaljerte tiltak som skal treffes, og framgangsmåter som skal følges av godkjenningsmyndighetene for å sikre at motorene i produksjon er i samsvar med den godkjente typen. Disse delegerte rettsaktene skal vedtas innen 31. desember 2016.

Kapittel VI

Endringer av og gyldighet for EU-typegodkjenninger

Artikkel 27

Alminnelige bestemmelser

1. Produsenten skal omgående underrette godkjenningsmyndigheten som har gitt EU-typegodkjenningen, om eventuelle endringer i de opplysningene som er registrert i opplysningspakken.

Ved en slik endring skal nevnte godkjenningsmyndighet avgjøre hvilken av framgangsmåtene fastsatt i artikkel 28 som skal følges.

Om nødvendig kan godkjenningsmyndigheten etter samråd med produsenten beslutte at ny EU-typegodkjenning skal gis.

2. En søknad om endring av en EU-typegodkjenning skal inngis bare til den godkjenningsmyndigheten som har gitt den opprinnelige EU-typegodkjenningen.
3. Dersom godkjenningsmyndigheten finner at det er nødvendig å gjenta inspeksjoner eller prøvinger for å gjøre en endring, skal den underrette produsenten om dette.

Framgangsmåtene fastsatt i artikkel 28 får anvendelse bare dersom godkjenningsmyndigheten på bakgrunn av disse inspeksjonene

eller prøvingene konkluderer med at kravene til EU-typegodkjenning fortsatt er oppfylt.

Artikkel 28

Revisjon og utvidelse av EU-typegodkjenninger

1. Dersom opplysninger som er registrert i opplysningspakken, er endret, uten at det kreves at inspeksjoner eller prøvinger gjentas, kalles en slik endring en «revisjon».

Ved en slik revisjon skal godkjenningsmyndigheten uten unødig forsinkelse revidere de relevante sidene i opplysningspakken i nødvendig grad, og skal på hver side merke tydelig hvilken type endring det gjelder, og den skal også angi revisjonsdato og tilføye en revidert innholdsfortegnelse for opplysningspakken. En konsolidert, ajourført versjon av opplysningspakken, sammen med en detaljert beskrivelse av endringene, skal anses å oppfylle kravet i dette nummer.

2. En endring som nevnt i nr. 1 kalles «utvidelse» dersom opplysningene som er registrert i opplysningspakken, er endret og et av følgende skjer:
 - a) Det kreves ytterligere inspeksjoner eller prøvinger.
 - b) Opplysninger i EU-typegodkjenningsdokumentet, med unntak av vedleggene, er endret.
 - c) Et nytt krav som er fastsatt i denne forordning eller i en delegert rettsakt eller en gjennomføringsrettsakt vedtatt i henhold til denne forordning, får anvendelse på den godkjente motortypen eller motorfamilien.

Ved en utvidelse skal godkjenningsmyndigheten opprette et ajourført EU-typegodkjenningsdokument med et utvidelsesnummer som skal økes i samsvar med antallet påfølgende utvidelser som er gitt tidligere. EU-typegodkjenningsdokumentet skal klart vise årsaken til utvidelsen samt datoen for utvidelsen.

3. Dersom sider i informasjonspakken endres eller en konsolidert, ajourført versjon utstedes, skal innholdsfortegnelsen for opplysningspakken som følger typegodkjenningsdokumentet, endres og vise datoen for siste utvidelse eller revisjon, eller datoen for siste konsolidering av den ajourførte versjonen.
4. Det kreves ingen endring av EU-typegodkjenningen av en motortype eller motorfamilie dersom et nytt krav nevnt i nr. 2 bokstav c) fra en teknisk synsvinkel er irrelevant for motortypen eller motorfamilien med hensyn til utslippsytelsen.

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

Artikkel 29

Utstedelse av og underretning om endringer

1. Ved en revisjon av en EU-typegodkjenning skal godkjenningsmyndigheten uten unødig forsinkelse utstede til søkeren de reviderte dokumentene eller den konsoliderte, ajourførte versjonen, etter hva som er relevant, herunder den reviderte innholdsfortegnelsen for opplysningspakken som nevnt i artikkel 28 nr. 1 annet ledd.
2. Ved en utvidelse av en EU-typegodkjenning skal godkjenningsmyndigheten uten unødig forsinkelse utstede til søkeren det ajourførte EU-typegodkjenningsdokumentet nevnt i artikkel 28 nr. 2 annet ledd, herunder vedleggene til dette, og innholdsfortegnelsen for opplysningspakken.
3. Godkjenningsmyndigheten skal ved hjelp av IMI underrette godkjenningsmyndighetene i de andre medlemsstatene om alle endringer i EU-typegodkjenninger i samsvar med artikkel 22 nr. 5.

Artikkel 30

EU-typegodkjenningens gyldighet

1. EU-typegodkjenninger skal utstedes for et ubegrenset tidsrom.
2. En EU-typegodkjenning av en motor blir ugyldig i følgende tilfeller:
 - a) Dersom nye krav som får anvendelse på den godkjente motortypen eller eventuelt på motorfamilien, blir obligatoriske for å bringe den i omsetning, og det ikke er mulig å utvide eller revidere EU-typegodkjenningen tilsvarende.
 - b) Dersom produksjonen av den godkjente motortypen eller motorfamilien avvikes permanent og frivillig.
 - c) Dersom EU-typegodkjenningens gyldighet utløper som følge av en begrensning i samsvar med artikkel 35 nr. 3.
 - d) Dersom EU-typegodkjenningen er tilbakekalt i samsvar med artikkel 26 nr. 5, artikkel 39 nr. 1 eller artikkel 40 nr. 3.
3. Dersom vilkårene for en EU-typegodkjenningens gyldighet ikke lenger er oppfylt for bare én motortype i en motorfamilie, blir EU-typegodkjenningen av vedkommende motorfamilie ugyldig bare for denne motortypen.
4. Dersom produksjonen av en motortype eller eventuelt en motorfamilie avvikes permanent, skal produsenten underrette godkjenningsmyndigheten som har gitt den tilsva-

rende EU-typegodkjenningen, om denne avviklingen.

Innen én måned etter at den har mottatt denne underretningen, skal godkjenningsmyndigheten som har gitt EU-typegodkjenningen av motortypen eller motorfamilien, underrette godkjenningsmyndighetene i de andre medlemsstatene om dette.

5. Dersom en EU-typegodkjenning av en motortype eller eventuelt en motorfamilie blir ugyldig, skal produsenten uten at det berører nr. 4, underrette godkjenningsmyndigheten som har gitt den tilsvarende EU-typegodkjenningen, om dette.

I slike tilfeller skal godkjenningsmyndigheten som har gitt EU-typegodkjenningen, omgående meddele alle relevante opplysninger til godkjenningsmyndighetene i de andre medlemsstatene.

Meddelelsen skal særlig angi produksjonsdatoen og understallsnummeret for den sist produserte motoren.

6. Meldingskravene som er nevnt i nr. 4 og 5, skal anses å være oppfylt dersom de relevante opplysningene er lastet opp til IMI.

Kapittel VII

Samsvarserklæring og merking

Artikkel 31

Samsvarserklæring

1. Produsenten skal i egenskap av å være innehaver av en EU-typegodkjenning for en motortype eller motorfamilie avgi en samsvarserklæring («samsvarserklæring») som skal følge motorer som er brakt i omsetning, på grunnlag av

- a) et unntak nevnt i artikkel 34 nr. 2, 4, 5, 6, 7 eller 8 eller artikkel 35 nr. 4, eller
- b) en overgangsbestemmelse nevnt i artikkel 58 nr. 9, 10 eller 11.

Samsvarserklæringen skal angi særtrekk og begrensninger som gjelder for motoren, skal leveres gratis sammen med motoren og skal eventuelt følge den ikke-veigående mobile maskinen der motoren er montert. Leveringen skal ikke gjøres avhengig av en uttrykkelig anmodning eller av framlegging av tilleggsopplysninger for produsenten. Samsvarserklæringen kan også leveres i form av en sikker elektronisk fil.

I et tidsrom på ti år etter motorens produksjonsdato skal produsenten på anmodning fra sluttbrukeren utstede en gjenpart av samsvars-

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

erklæringen mot betaling av et beløp som ikke er større enn kostnaden ved å utstede den. Ordet «gjenpart» skal være klart synlig på enhver gjenpart av samsvarserklæringen.

2. Samsvarserklæringen skal utarbeides på minst ett av de offisielle språkene i Unionens institusjoner.

En medlemsstat kan be produsenten om at samsvarserklæringen oversettes til eget eller egne offisielle språk.

3. Den eller de personene som har fullmakt til å undertegne samsvarserklæringer, skal tilhøre produsentens organisasjon, og skal ha behørig fullmakt fra ledelsen i organisasjonen til fullt ut å binde produsenten rettslig med hensyn til ansvar for motorens utforming og konstruksjon eller produksjonssamsvar.
4. Samsvarserklæringen skal fylles ut i sin helhet, og skal ikke inneholde noen begrensninger med hensyn til bruken av motoren utover det som er fastsatt i denne forordning.
5. Kommisjonen kan vedta gjennomføringsrettsakter som fastsetter malen for samsvarserklæringen, herunder elementer som gjør det mulig å hindre forfalskning og kontrollere den sikre elektroniske filen. For dette formål skal sikkerhetselementene som brukes for å beskytte samsvarserklæringen, fastsettes i gjennomføringsrettsaktene. Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas innen 31. desember 2016 etter framgangsmåten med forskriftskomiteé nevnt i artikkel 56 nr. 2.

Artikkel 32

Lovfestet merking av motorer

1. Produsenten skal sette en merking på hver enkelt motor som er produsert i samsvar med den godkjente typen («lovfestet merking»).
2. For følgende motorer skal den lovfestede merkingen inneholde tilleggsopplysninger om at motoren er omfattet av det relevante unntaket eller den relevante overgangsbestemmelsen:
 - a) Motorer beregnet på eksport til tredjestater nevnt i artikkel 34 nr. 1 som er produsert i eller utenfor Unionen og deretter montert i ikke-veigående mobile maskiner i Unionen.
 - b) Motorer som bringes i omsetning i samsvar med artikkel 34 nr. 2, 5, 6 eller 8.
 - c) Motorer som midlertidig bringes i omsetning i samsvar med artikkel 34 nr. 4.
 - d) Overgangsmotorer som bringes i omsetning i samsvar med artikkel 58 nr. 5.

- e) Reservemotorer som bringes i omsetning i samsvar med artikkel 34 nr. 7 eller artikkel 58 nr. 10 eller 11.

3. Kommisjonen kan vedta gjennomføringsrettsakter som fastsetter malen for den lovfestede merkingen, herunder obligatoriske grunnleggende opplysninger som kreves når motoren forlater produksjonslinjen, de obligatoriske grunnleggende opplysningene som kreves før motoren bringes i omsetning, og eventuelle tilleggsopplysninger nevnt i nr. 2 i denne artikkel. Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas innen 31. desember 2016 etter framgangsmåten med forskriftskomiteé nevnt i artikkel 56 nr. 2.

Artikkel 33

Midlertidig merking av motorer

1. Produsenten skal sette en midlertidig merking på hver enkelt motor som er produsert i samsvar med den godkjente typen, og som bringes i omsetning på grunnlag av artikkel 34 nr. 3.
2. En motor som ennå ikke er i samsvar med den godkjente typen, og som leveres til produsenten av motoren, skal bare være påført en midlertidig merking.
3. Kommisjonen kan vedta gjennomføringsrettsakter som fastsetter malen for den midlertidige merkingen nevnt i nr. 1 og 2 i denne artikkel, herunder de obligatoriske grunnleggende opplysningene som skal angis på merkingen. Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas innen 31. desember 2016 etter framgangsmåten med forskriftskomiteé nevnt i artikkel 56 nr. 2.

Kapittel VIII

Unntak

Artikkel 34

Generelle unntak

1. Unntatt med hensyn til artikkel 32 nr. 2 bokstav a) omfattes motorer som er beregnet på eksport til tredjestater, ikke av denne forordning.
2. Unntatt med hensyn til artikkel 32 nr. 2 bokstav b) omfattes motorer som er beregnet på å brukes av de væpnede styrker, ikke av denne forordning.

Ved anvendelsen av dette nummer anses brannvesen, sivilforsvar og instanser som er ansvarlige for å ivareta offentlig orden og medisinske nødtjenester, ikke som en del av de væpnede styrker.

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

3. Uten at det berører artikkel 32, og med samtykke fra OEM-produsenten kan en produsent levere en motor som er atskilt fra systemet for etterbehandling av eksos, til denne OEM-produsenten.
4. Uten hensyn til artikkel 5 nr. 3 skal medlemsstatene tillate at motorer som ikke er EU-typegodkjent i samsvar med denne forordning, midlertidig bringes i omsetning med sikte på prøving i felt.
5. Uten hensyn til artikkel 18 nr. 2 og artikkel 22 nr. 3 skal medlemsstatene gi EU-typegodkjenning og tillate omsetning av motorer som overholder utslippsgrenseverdiene for forurensende gasser og partikler for spesialmotorer fastsatt i vedlegg VI, forutsatt at motorene er beregnet på montering i ikke-veigående mobile maskiner som skal brukes i eksplosjonsfarlige omgivelser, som definert i artikkel 2 nr. 5 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/34/EU²¹.
6. Uten hensyn til artikkel 18 nr. 2 og artikkel 22 nr. 3 kan medlemsstatene på anmodning gi EU-typegodkjenning og tillate omsetning av motorer som overholder utslippsgrenseverdiene for forurensende gasser og partikler for spesialmotorer fastsatt i vedlegg VI, forutsatt at motorene er beregnet på montering i ikke-veigående mobile maskiner som brukes utelukkende til utsetting og ombordtaking av livbåter som drives av en nasjonal redningstjeneste.
7. Uten hensyn til artikkel 5 nr. 3 og artikkel 18 nr. 2 kan medlemsstatene for motorer i kategori RLL eller RLR som er brakt i omsetning på unionsmarkedet senest 31. desember 2011, tillate at reservemotorer bringes i omsetning dersom godkjenningmyndigheten etter nærmere undersøkelse anerkjenner og konkluderer med at montering av en motor som overholder de gjeldende utslippsgrensene fastsatt i tabell II-7 og II-8 i vedlegg II, vil medføre betydelige tekniske vanskeligheter. I slike tilfeller skal reservemotorene enten overholde de utslippsgrensene som de måtte ha overholdt for å bli brakt i omsetning på unionsmarkedet 31. desember 2011, eller overholde strengere utslippsgrenser.

For motorer i kategori RLL og RLR som er brakt i omsetning på unionsmarkedet etter 31.

desember 2011, kan medlemsstatene tillate at reservemotorer bringes i omsetning dersom de overholder de utslippsgrensene som de motorene som skal skiftes ut, måtte overholde da de opprinnelig ble brakt i omsetning på unionsmarkedet.

8. For motorer i kategori RLL eller RLR kan medlemsstatene tillate at motorer bringes i omsetning dersom de overholder de senest gjeldende utslippsgrensene som er fastsatt i det relevante regelverket som gjaldt 5. oktober 2016, forutsatt at
 - a) disse motorene er en del av et langt framskredent prosjekt 6. oktober 2016, som definert i direktiv 2008/57/EF, og
 - b) bruken av motorer som overholder de gjeldende utslippsgrensene fastsatt i tabell II-7 og II-8 i vedlegg II, vil medføre uforholdsmessig store kostnader.

Innen 17. september 2017 skal hver medlemsstat oversende Kommisjonen en liste over alle slike prosjekter.

9. Kommisjonen gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 55 for å utfylle denne forordning med nærmere tekniske spesifikasjoner og vilkår for hvordan
 - a) en produsent kan levere en motor som er atskilt fra systemet for etterbehandling av eksos, til en OEM-produsent som nevnt i nr. 3,
 - b) motorer som ikke er EU-typegodkjent i samsvar med denne forordning, som nevnt i nr. 4, midlertidig kan bringes i omsetning med sikte på prøving i felt,
 - c) motorer som overholder utslippsgrenseverdiene for forurensende gasser og partikler for spesialmotorer fastsatt i vedlegg VI, som nevnt i nr. 5 og 6, kan få EU-typegodkjenning og tillatelse til å bringes i omsetning.

Disse delegerte rettsaktene skal vedtas innen 31. desember 2016.

Artikkel 35

Unntak for ny teknologi eller nye prinsipper

1. En produsent kan søke om EU-typegodkjenning av en motortype eller motorfamilie som omfatter ny teknologi eller nye prinsipper, og som er uforenlig med ett eller flere av kravene i denne forordning som følge av denne nye teknologien eller disse nye prinsippene.
2. Godkjenningmyndigheten skal gi EU-typegodkjenningen nevnt i nr. 1 dersom alle følgende vilkår er oppfylt:

²¹ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/34/EU av 26. februar 2014 om harmonisering av medlemsstatenes lovgivning om utstyr og sikringssystemer til bruk i eksplosjonsfarlige omgivelser (EUT L 96 av 29.3.2014, s. 309).

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

- a) Søknaden angir årsakene til at den nye teknologien eller de nye prinsippene gjør motortypen eller motorfamilien uforenlig med ett eller flere av kravene i denne forordning.
 - b) Søknaden beskriver de miljømessige følgene av den nye teknologien eller de nye prinsippene og hvilke tiltak som er truffet for å sikre minst samme nivå av miljøvern som fastsatt i de kravene i denne forordning som det søkes om unntak fra.
 - c) Det framlegges prøvingsbeskrivelser og prøvingsresultater som beviser at vilkåret i bokstav b) er oppfylt.
3. Tildeling av EU-typegodkjenningen nevnt i nr. 1 forutsetter tillatelse fra Kommisjonen.
- I tillatelsen fra Kommisjonen skal det eventuelt angis hvorvidt den er underlagt begrensninger.
- Tillatelsen skal gis ved en gjennomføringsrettsakt.
4. I påvente av beslutningen om tillatelse fra Kommisjonen i henhold til nr. 3 kan godkjenningensmyndigheten utstede en foreløpig EU-typegodkjenning som skal være gyldig
- a) bare på nevnte medlemsstats territorium,
 - b) bare for en motortype eller motorfamilie som omfattes av unntaket som det søkes om, og
 - c) i minst 36 måneder.
- Dersom det utstedes en foreløpig EU-typegodkjenning, skal godkjenningensmyndigheten omgående underrette Kommisjonen og de andre medlemsstatene om dette ved hjelp av dokumentasjon som inneholder opplysningene nevnt i nr. 2.
- Det skal framgå tydelig av overskriften i EU-typegodkjenningsdokumentet og overskriften i den tilsvarende samsvarserklæringen at en slik foreløpig EU-typegodkjenning er foreløpig og har begrenset geografisk gyldighet.
5. Dersom en godkjenningensmyndighet beslutter å godta en foreløpig EU-typegodkjenning nevnt i nr. 4 på dens territorium, skal den underrette den berørte godkjenningensmyndigheten og Kommisjonen skriftlig om dette.
 6. Dersom Kommisjonen beslutter ikke å gi tillatelsen nevnt i nr. 3, skal godkjenningensmyndigheten umiddelbart underrette innehaveren av den foreløpige EU-typegodkjenningen nevnt i nr. 4 om at den foreløpige EU-typegodkjenningen vil bli trukket tilbake seks måneder etter den datoen da Kommisjonen nektet tillatelse.

Uten hensyn til Kommisjonens beslutning om ikke å gi tillatelsen nevnt i nr. 3 kan motorer som er produsert i samsvar med den foreløpige EU-typegodkjenningen før gyldigheten utløper, bringes i omsetning i enhver medlemsstat der godkjenningensmyndigheten har godtatt den foreløpige EU-typegodkjenningen.

7. Kravene som er nevnt i nr. 4 annet ledd og i nr. 5, skal anses å være oppfylt dersom de relevante opplysningene er lastet opp til IMI.
8. Kommisjonen kan vedta gjennomføringsrettsakter som fastsetter tillatelsen nevnt i nr. 3 i denne artikkel. Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas etter framgangsmåten nevnt i artikkel 56 nr. 2.
9. Kommisjonen kan vedta gjennomføringsrettsakter som fastsetter de harmoniserte malene for EU-typegodkjenningsdokumentet og samsvarserklæringen nevnt i nr. 4 i denne artikkel, herunder de obligatoriske grunnleggende opplysningene. Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas innen 31. desember 2016 etter framgangsmåten med forskriftskomiteé nevnt i artikkel 56 nr. 2.

Artikkel 36

Etterfølgende tilpasning av delegerede rettsakter og gjennomføringsrettsakter

1. Dersom Kommisjonen tillater at det gis unntak i henhold til artikkel 35, skal den umiddelbart treffe nødvendige tiltak for å tilpasse de relevante delegerede rettsaktene eller gjennomføringsrettsaktene til den tekniske utvikling.

Dersom unntaket som innvilges i henhold til artikkel 35, gjelder et forhold som det er fastsatt regler for i et UN-ECE-reglement, skal Kommisjonen foreslå en endring i dette reglementet etter den aktuelle framgangsmåten i henhold til den reviderte overenskomsten av 1958.

2. Så snart de relevante delegerede rettsaktene eller gjennomføringsrettsaktene som er nevnt i nr. 1, er endret, skal Kommisjonen oppheve eventuelle begrensninger som ble pålagt ved beslutningen om å tillate unntaket.

Dersom tiltakene som er nødvendige for å tilpasse de delegerede rettsaktene eller gjennomføringsrettsaktene, ikke er truffet, kan Kommisjonen på anmodning fra den medlemsstaten som har gitt den foreløpige EU-typegodkjenningen, tillate at denne medlemsstaten utvider den, ved en beslutning truffet i form av en gjennomføringsrettsakt vedtatt etter framgangsmåten med undersøkelseskomiteé nevnt i artikkel 56 nr. 2.

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

Kapittel IX

Produksjonsrapportering og -kontroll

Artikkel 37

Produsentenes forpliktelser med hensyn til produksjonsrapportering

1. Produsenten skal framlegge for godkjenningsmyndigheten som har gitt EU-typegodkjenningen, en liste over antall motorer for hver motortype og motorunderkategori som er produsert i samsvar med denne forordning og i samsvar med EU-typegodkjenningen siden siste produksjonsrapport ble framlagt, eller siden kravene i denne forordning første gang fikk anvendelse.

Denne listen skal framlegges

- a) innen 45 dager etter utgangen av hvert kalenderår,
 - b) umiddelbart etter hver av datoene for omsetning av motorer nevnt i vedlegg III og
 - c) innen enhver annen dato som godkjenningsmyndigheten kan fastsette.
2. Listen nevnt i nr. 1 skal angi hvordan identifikasjonsnumrene henger sammen med de tilsvarende motortypene og eventuelt motorfamiliene, og med EU-typegodkjenningsnumrene dersom denne sammenhengen ikke framgår av motorkodesystemet.
 3. Listen nevnt i nr. 1 skal klart angi alle tilfeller der produsenten slutter å produsere en godkjent motortype eller motorfamilie.
 4. Produsenten skal oppbevare en kopi av listen nevnt i nr. 1 i et tidsrom på minst 20 år etter at gyldighetstiden til den aktuelle EU-typegodkjenningen er utløpt.
 5. Kommisjonen kan vedta gjennomføringsrettsakter som fastsetter formatet for listen nevnt i nr. 1 i denne artikkel. Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas innen 31. desember 2016 etter framgangsmåten med forskriftskomiteé nevnt i artikkel 56 nr. 2.

Artikkel 38

Kontrolltiltak

1. Godkjenningsmyndigheten i en medlemsstat som har gitt en EU-typegodkjenning, skal, eventuelt i samarbeid med godkjenningsmyndighetene i de andre medlemsstatene, treffe de tiltakene som er nødvendige for å sikre at identifikasjonsnumrene for EU-typegodkjenning tildeles og brukes riktig av produsentene, før den typegodkjente motoren bringes i omsetning eller gjøres tilgjengelig på markedet.

2. Det kan foretas ytterligere kontroll av identifikasjonsnumrene i forbindelse med kontrollen av produksjonssamsvar fastsatt i artikkel 26.
3. Med hensyn til kontrollen av identifikasjonsnumrene skal produsenten eller produsentens representant på anmodning omgående framlegge for den ansvarlige godkjenningsmyndigheten de nødvendige opplysningene om produsentens kjøpere sammen med identifikasjonsnumrene til motorene som oppgis å være produsert i samsvar med artikkel 37. Dersom motorene er gjort tilgjengelige for en OEM-produsent, kreves det ingen ytterligere opplysninger fra produsenten.
4. Dersom produsenten på anmodning fra godkjenningsmyndigheten ikke kan godtgjøre at de lovfestede kravene til merking er oppfylt, kan godkjenningsmyndigheten tilbakekalle EU-typegodkjenningen for den tilsvarende motortypen eller motorfamilien. Godkjenningsmyndighetene skal innen én måned underrette hverandre om alle EU-typegodkjenninger som er tilbakekalt, og om årsakene til denne tilbakekallingen, i samsvar med artikkel 22 nr. 5.

Kapittel X

Beskyttelsesklausuler

Artikkel 39

Motorer som ikke er i samsvar med den godkjente typen

1. Dersom motorer som er påført lovfestet merking og eventuelt følges av en samsvarserklæring, ikke er i samsvar med den godkjente motortypen eller motorfamilien, skal godkjenningsmyndigheten som har gitt EU-typegodkjenningen, treffe de nødvendige tiltakene for å sikre at motorene i produksjon bringes i samsvar med den godkjente motortypen eller motorfamilien. Slike tiltak kan omfatte tilbakekalling av EU-typegodkjenningen dersom de korrigerende tiltakene som produsenten har truffet, er utilstrekkelige.

Den relevante godkjenningsmyndigheten skal underrette godkjenningsmyndighetene i de andre medlemsstatene om tiltakene som treffes.

2. Med hensyn til nr. 1 skal avvik fra opplysningene i EU-typegodkjenningsdokumentet eller i opplysningspakken anses å utgjøre manglende samsvar med den godkjente motortypen eller motorfamilien dersom disse avvikene ikke er godkjent i samsvar med kapittel IV.
3. Dersom en godkjenningsmyndighet konstaterer at motorer som har en samsvarserklæring,

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

dersom det er relevant, eller som er påført et typegodkjenningsmerke utstedt i en annen medlemsstat, ikke er i samsvar med den godkjente motortypen eller motorfamilien, kan den be om at godkjenningsmyndigheten som har gitt EU-typegodkjenningen, kontrollerer at motorene i produksjon fortsatt er i samsvar med den godkjente motortypen eller motorfamilien. Når godkjenningsmyndigheten som har gitt EU-typegodkjenningen, mottar en slik anmodning, skal den snarest mulig og senest innen tre måneder etter at anmodningen blir framsatt, treffe tiltakene nevnt i nr. 1.

4. Godkjenningsmyndighetene skal innen én måned underrette hverandre om alle EU-typegodkjenninger som er tilbakekalt, og om årsakene til denne tilbakekallingen, i samsvar med artikkel 22 nr. 5.
5. Dersom godkjenningsmyndigheten som har gitt EU-typegodkjenningen, bestrider at det foreligger mangel på samsvar som den er underrettet om, skal de berørte medlemsstatene forsøke å bilegge tvisten.

Godkjenningsmyndigheten skal holde Kommisjonen underrettet om dette, og Kommisjonen skal om nødvendig få i stand passende samråd for å komme fram til en løsning.

Artikkel 40

Tilbakekalling av motorer

1. Dersom en produsent som er tildelt en EU-typegodkjenning, er forpliktet i henhold til artikkel 20 nr. 1 i forordning (EF) nr. 765/2008 til å tilbakekalle motorer som er brakt i omsetning, uansett om de er montert i ikke-veigående mobile maskiner eller ikke, på grunnlag av at motorene utgjør en alvorlig risiko med hensyn til vern av miljøet og menneskers helse, skal produsenten
 - a) umiddelbart underrette godkjenningsmyndigheten som har gitt EU-typegodkjenningen, og
 - b) foreslå egnede tiltak for denne godkjenningsmyndigheten for å håndtere den alvorlige risikoen.
2. Godkjenningsmyndigheten skal omgående underrette godkjenningsmyndighetene i de andre medlemsstatene og Kommisjonen om de foreslåtte løsningene.

Godkjenningsmyndighetene skal sikre at løsningene iverksettes effektivt i deres respektive medlemsstater.

3. Dersom en godkjenningsmyndighet mener at løsningene er utilstrekkelige eller ikke er gjennomført raskt nok, skal den omgående under-

rette godkjenningsmyndigheten som har gitt EU-typegodkjenningen, om dette.

Dersom produsenten ikke deretter foreslår og iverksetter effektive korrigerende tiltak, skal godkjenningsmyndigheten som har gitt EU-typegodkjenningen, treffe alle nødvendige beskyttelsestiltak, herunder tilbakekalling av EU-typegodkjenningen.

Ved tilbakekalling av EU-typegodkjenningen skal godkjenningsmyndigheten innen en måned etter denne tilbakekallingen underrette produsenten, godkjenningsmyndighetene i de andre medlemsstatene og Kommisjonen ved rekommandert brev eller på tilsvarende elektronisk måte.

Artikkel 41

Underretning om beslutninger og klageadgang

1. Beslutninger av følgende type eller for følgende formål skal angi begrunnelsen som de bygger på:
 - a) Beslutninger som treffes i henhold til denne forordning.
 - b) Beslutninger om å nekte eller trekke tilbake EU-typegodkjenning.
 - c) Beslutninger om å kreve at en motor tilbakekalles fra markedet.
 - d) Beslutninger om å forby, begrense eller hindre omsetningen av en motor.
 - e) Beslutninger om å forby, begrense eller hindre omsetning av ikke-veigående mobile maskiner der en motor som er omfattet av denne forordnings virkeområde, er montert.
2. Godkjenningsmyndigheten skal underrette den berørte part om
 - a) alle beslutninger som er nevnt i nr. 1,
 - b) hvilken klageadgang som er tilgjengelig for vedkommende i henhold til gjeldende lovgivning i den berørte medlemsstat, og hvilke frister som gjelder for denne klageadgangen.

Kapittel XI

Internasjonale regler og framlegging av tekniske opplysninger

Artikkel 42

Godkjenning av likeverdige motortypegodkjenninger

1. Unionen kan innenfor rammen av multilaterale eller bilaterale avtaler mellom Unionen og tredjestater anerkjenne vilkårene for og bestemmelsene om EU-typegodkjenning av

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

- motorer fastsatt ved denne forordning som likeverdige med framgangsmåtene fastsatt i internasjonale regler eller tredjestaters regler.
2. Typegodkjenning som er gitt, og lovfestet merking som er i samsvar med UN-ECE-reglementer eller endringer av disse, og som Unionen har stemt for, eller som Unionen har tiltrådt, som angitt i den delegerte rettsakt nevnt i nr. 4 bokstav a), skal anerkjennes som likeverdig med EU-typegodkjenning som er gitt og lovfestet merking som kreves i samsvar med denne forordning.
 3. EU-typegodkjenning som er gitt på grunnlag av unionsrettsaktene oppført i den delegerte rettsakten nevnt i nr. 4 bokstav b), skal anerkjennes som likeverdig med EU-typegodkjenninger som er gitt i samsvar med denne forordning.
 4. Kommisjonen gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 55 som utfyller denne forordning ved å fastsette
 - a) listen over UN-ECE-reglementer eller endringer av disse, herunder alle krav angitt i disse som gjelder anvendelsen av dem, som Unionen har stemt for, eller som Unionen har tiltrådt, og som får anvendelse på EU-typegodkjenning av motortyper og motorfamilier som skal monteres i ikke-veigående mobile maskiner,
 - b) listen over unionsrettsakter som det gis EU-typegodkjenning i henhold til, herunder alle krav angitt i disse som gjelder anvendelsen av dem.
 Disse delegerte rettsaktene skal vedtas innen 31. desember 2016.

Artikkel 43

Opplysninger og veiledning beregnet på produsenter av originalt utstyr og sluttbrukere

1. En produsent skal ikke gi OEM-produsenter eller sluttbrukere teknisk informasjon om opplysningene som er fastsatt i denne forordning, som avviker fra opplysningene som godkjenningsmyndigheten har godkjent.
2. Produsenten skal stille alle relevante opplysninger og veiledning som er nødvendig for riktig montering av en motor i ikke-veigående mobile maskiner, til rådighet for OEM-produsenter, herunder en beskrivelse av eventuelle særlige vilkår eller begrensninger for montering eller bruk av motoren.
3. Produsenten skal stille alle relevante opplysninger og nødvendig veiledning som er beregnet på sluttbrukeren, til rådighet for OEM-pro-

ducenter, herunder en beskrivelse av eventuelle særlige vilkår eller begrensninger for bruk av motoren.

4. Produsentene skal gjøre verdien av karbondioksidutslippene (CO₂) som bestemmes ved EU-typegodkjenningen, tilgjengelig for OEM-produsenter, og skal pålegge OEM-produsentene å oversende disse opplysningene sammen med opplysninger om prøvingsforholdene til sluttbrukeren av de ikke-veigående mobile maskinene der motoren skal monteres.
5. Kommisjonen gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 55 som utfyller denne forordning ved å fastsette nærmere bestemmelser om opplysningene og veiledningen som er nevnt i nr. 2, 3 og 4 i denne artikkel. Disse delegerte rettsaktene skal vedtas innen 31. desember 2016.

Artikkel 44

Utveksling av data og opplysninger via IMI

1. Utveksling av data og opplysninger i forbindelse med EU-typegodkjenning mellom nasjonale myndigheter eller mellom nasjonale myndigheter og Kommisjonen, innenfor rammen av denne forordning skal foregå i elektronisk format via IMI.
2. Alle relevante opplysninger om EU-typegodkjenning som gis i samsvar med denne forordning, skal samles inn sentralt og gjøres tilgjengelig for nasjonale myndigheter og Kommisjonen via IMI.
3. Kommisjonen skal sikre at IMI også
 - a) gjør det mulig å utveksle data og opplysninger mellom produsenter eller tekniske instanser på den ene side og nasjonale myndigheter eller Kommisjonen på den annen side,
 - b) gir offentlig tilgang til visse data og opplysninger om resultatene av typegodkjenning og resultatene av overvåkingen av motorer i bruk,
 - c) dersom det er relevant og teknisk og økonomisk mulig, og etter avtale med de berørte medlemsstatene, tilbyr funksjoner for automatisk overføring av data mellom eksisterende nasjonale databaser og IMI.
4. Bruken av IMI som nevnt i nr. 3 er frivillig.
5. Kommisjonen kan vedta gjennomføringsrettsakter som fastsetter detaljerte tekniske krav og framgangsmåter som er nødvendige for å kople IMI sammen med eksisterende nasjonale databaser nevnt i nr. 3 bokstav c) i denne artikkel. Disse gjennomføringsrettsaktene

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

skal vedtas innen 31. desember 2016 etter framgangsmåten med forskriftskomiteé nevnt i artikkel 56 nr. 2.

Kapittel XII

Utpeking av og underretning om tekniske instanser

Artikkel 45

Krav som gjelder tekniske instanser

1. En teknisk instans skal utpekes av en godkjenningsmyndighet i samsvar med artikkel 47, og skal oppfylle kravene fastsatt i nr. 2–9 i denne artikkel.
2. En teknisk instans skal opprettes i henhold til en medlemsstats nasjonale lovgivning, og skal være et rettssubjekt.
3. Den tekniske instansen skal være en tredjemand som er uavhengig av prosessen med å konstruere, produsere, levere eller vedlikeholde motorene den vurderer.

Et organ som tilhører en sammenslutning av foretak eller en yrkessammenslutning som representerer foretak som deltar i konstruksjon, produksjon, levering, montering, installering, bruk eller vedlikehold av motorer som organet vurderer, prøver eller inspiserer, kan anses å oppfylle kravene i første ledd, forutsatt at det er godtgjort at organet er uavhengig, og at det ikke foreligger interessekonflikter.

4. Den tekniske instansen, herunder dens øverste ledelse og det personalet som er ansvarlig for å utføre de virksomhetskategoriene som den tekniske instansen er utpekt til i samsvar med artikkel 47 nr. 1, skal ikke være konstruktør, produsent, leverandør eller montør av eller den som vedlikeholder de motorene som den vurderer, og skal ikke representere parter som deltar i denne virksomheten. Denne begrensningen utelukker ikke bruk av vurderte motorer nevnt i nr. 3 i denne artikkel som er nødvendige for driften av den tekniske instansen, eller bruk av slike motorer for personlige formål.

Den tekniske instansen skal sikre at dens datterforetaks eller underleverandørs virksomhet ikke påvirker dens fortrolighet, objektivitet eller upartiskhet i forbindelse med de virksomhetskategoriene som den er utpekt til.

5. Den tekniske instansen skal utføre de virksomhetskategoriene som den er utpekt til, med den høyeste grad av faglig integritet og ha de nødvendige tekniske kvalifikasjoner på det aktuelle området, og dens personale skal

ikke være utsatt for noen form for press eller påvirkning, særlig av økonomisk art, som vil kunne påvirke dens avgjørelser eller resultatene av dens vurderingsvirksomhet, særlig press eller påvirkning som kommer fra personer eller grupper av personer som er berørt av resultatene av denne virksomheten.

6. Den tekniske instansen skal godtgjøre overfor dens utpekende godkjenningsmyndighet at den er i stand til å utføre alle virksomhetskategorier som den søker om å bli utpekt til i samsvar med artikkel 47 nr. 1, ved å sikre at den har
 - a) personale med relevante ferdigheter og konkrete tekniske kunnskaper og yrkesrettet opplæring samt tilstrekkelig og relevant erfaring til å utføre oppgaven,
 - b) beskrivelser av framgangsmåtene som er relevante for de virksomhetskategoriene som den søker om å bli utpekt til, for dermed å sikre åpenhet rundt og reproduserbarhet for disse framgangsmåtene,
 - c) framgangsmåter for utøvelsen av de virksomhetskategoriene som den søker om å bli utpekt til, som tar behørig hensyn til hvor kompleks den aktuelle motorens teknologi er, og hvorvidt motoren er masse- eller serieprodusert, og
 - d) midlene som er nødvendige for på en hensiktsmessig måte å utføre de oppgavene som er knyttet til de virksomhetskategoriene som den søker om å bli utpekt til, og at den har tilgang til alt nødvendig utstyr eller nødvendige anlegg.
7. Den tekniske instansen, herunder dens øverste ledelse og vurderingspersonalet, skal være upartisk og skal ikke delta i virksomhet som kan være i strid med deres uavhengighet eller integritet i forbindelse med de virksomhetskategoriene som den tekniske instansen er utpekt til.
8. Den tekniske instansen skal tegne ansvarsforsikring som omfatter virksomheten, med mindre medlemsstaten påtar seg erstatningsansvaret i henhold til nasjonal lovgivning, eller medlemsstaten selv er direkte ansvarlig for vurderingen.
9. Den tekniske instansens personale har taushetsplikt med hensyn til alle opplysninger de får kjennskap til når de utfører sine oppgaver i henhold til denne forordning eller internrettslige bestemmelser som gjennomfører den.

Den tekniske instansens personale er ikke bundet av forpliktelsen nevnt i første ledd når det gjelder utveksling av opplysninger med den utpekende godkjenningsmyndigheten, eller

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

dersom en slik utveksling kreves i henhold til unionsretten eller nasjonal lovgivning.

Eiendomsretten skal vernes.

Artikkel 46

Tekniske instansers datterforetak og underleverandører

1. Den tekniske instansen kan overdra bestemte oppgaver knyttet til de virksomhetskategoriene som den er utpekt til i samsvar med artikkel 47 nr. 1, eller la slik virksomhet bli utøvd av et datterforetak bare dersom den utpekende godkjenningmyndigheten har godkjent det.

I slike tilfeller skal den tekniske instansen sikre at underleverandøren eller datterforetaket oppfyller kravene angitt i artikkel 45, og skal underrette den utpekende godkjenningmyndigheten om dette.

2. Den tekniske instansen skal påta seg det fulle ansvaret for de oppgavene som utføres av dens underleverandører eller datterforetak, uansett hvor disse er etablert.
3. Den tekniske instansen skal kunne stille til rådighet for den utpekende godkjenningmyndigheten de relevante dokumentene om vurderingen av underleverandørens eller datterforetakets kvalifikasjoner og hvilke oppgaver de har utført.

Artikkel 47

Utpeking av tekniske instanser

1. Godkjenningmyndighetene skal utpeke tekniske instanser til én eller flere av følgende virksomhetskategorier, avhengig av ansvarsområde:
 - a) Kategori A: Utføre prøvingene nevnt i denne forordning i anlegg som tilhører den aktuelle tekniske instansen.
 - b) Kategori B: Føre tilsyn med prøvingene nevnt i denne forordning, dersom slike prøvinger utføres i en produsents eller en tredjemanns anlegg.
 - c) Kategori C: Regelmessig vurdere og overvåke produsentens framgangsmåter for å sikre produksjonssamsvar.
 - d) Kategori D: Føre tilsyn med eller utføre prøvinger eller inspeksjoner for å sikre produksjonssamsvar.
2. En godkjenningmyndighet kan opptre som teknisk instans for én eller flere av virksomhetskategoriene nevnt i nr. 1.
3. Andre tekniske instanser i tredjestater enn dem som er utpekt i samsvar med denne artik-

kel, kan meldes i henhold til artikkel 50 dersom slik anerkjennelse av tekniske instanser er fastsatt ved en bilateral avtale mellom Unionen og den berørte tredjestaten.

En teknisk instans som er etablert i samsvar med artikkel 45 nr. 2, kan likevel etablere datterforetak i tredjestater, forutsatt at datterforetakene ledes og kontrolleres direkte av denne tekniske instansen.

Artikkel 48

Framgangsmåter for kvalitetsstandarder for og vurdering av tekniske instanser

Kommisjonen gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 55 som utfyller denne forordning ved å fastsette

- a) standardene som de tekniske instansene skal oppfylle, og
- b) framgangsmåten for vurdering av tekniske instanser, herunder den tilsvarende rapporten, i samsvar med artikkel 49.

Artikkel 49

Vurdering av tekniske instansers kvalifikasjoner

1. Den utpekende godkjenningmyndigheten skal utarbeide en vurderingsrapport der det dokumenteres at kandidaten til teknisk instans er vurdert med henblikk på oppfyllelse av kravene i denne forordning og de delegerte rettsaktene som er vedtatt i henhold til denne. Vurderingsrapporten kan omfatte et akkrediteringsbevis utstedt av et nasjonalt akkrediteringsorgan som bekrefter at den tekniske instansen oppfyller kravene i denne forordning.

Vurderingen som vurderingsrapporten bygger på, skal foretas i samsvar med bestemmelsene fastsatt i en delegert rettsakt nevnt i artikkel 48.

2. Den utpekende godkjenningmyndigheten skal gjennomgå vurderingsrapporten minst én gang hvert tredje år.
3. Den utpekende godkjenningmyndigheten skal oversende vurderingsrapporten til Kommisjonen på sistnevntes anmodning. I tilfeller der vurderingen ikke bygger på et akkrediteringsbevis utstedt av et nasjonalt akkrediteringsorgan, skal den utpekende godkjenningmyndigheten framlegge for Kommisjonen underlagsdokumenter som bekrefter følgende:
 - a) Den tekniske instansens kompetanse.
 - b) De ordningene som er innført for å sikre at den tekniske instansen overvåkes

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

regelmessig av den utpekende godkjenningsmyndigheten.

- c) At den tekniske instansen oppfyller kravene i denne forordning og i de delegerte rettsaktene som er vedtatt i henhold til den.
4. En godkjenningsmyndighet som har til hensikt å opptre som teknisk instans i samsvar med artikkel 47 nr. 2, skal dokumentere samsvar ved hjelp av en vurdering foretatt av revisorer som er uavhengige med hensyn til den virksomheten som vurderes. Slike revisorer kan være fra samme organisasjon, forutsatt at de administreres separat fra det personalet som deltar i den virksomheten som vurderes.

Artikkel 50

Framgangsmåter for underretning

1. For hver tekniske instans de har utpekt skal medlemsstatene underrette Kommisjonen om følgende:
 - a) Den tekniske instansens navn.
 - b) Adresse, herunder e-postadresse.
 - c) Ansvarlige personer.
 - d) Virksomhetskategori.
 - e) Alle endringer som gjelder utpekingen nevnt i artikkel 47.
2. En teknisk instans kan drive virksomhetene nevnt i artikkel 47 nr. 1 på vegne av den utpekende godkjenningsmyndigheten dersom denne tekniske instansen på forhånd er meldt til Kommisjonen i samsvar med nr. 1 i denne artikkel.
3. Samme tekniske instans kan utpekes av flere utpekende godkjenningsmyndigheter og meldes av disse utpekende godkjenningsmyndighetenes medlemsstater, uavhengig av hvilken eller hvilke kategorier av virksomhet den skal utføre i samsvar med artikkel 47 nr. 1.
4. Dersom en bestemt organisasjon eller et vedkommende organ som utfører virksomhet som ikke er omfattet av artikkel 47 nr. 1, skal utpekes i henhold til en delegert rettsakt, skal den berørte medlemsstaten underrette Kommisjonen om dette i samsvar med denne artikkel.
5. Kommisjonen skal på sitt nettsted offentliggjøre en liste over og opplysninger om de tekniske instansene som er meldt i samsvar med denne artikkel.

Artikkel 51

Endringer av utpekinger

1. Dersom en utpekende godkjenningsmyndighet har fastslått eller er blitt underrettet om at

en teknisk instans som den har utpekt, ikke lenger oppfyller kravene fastsatt i denne forordning, eller ikke oppfyller sine forpliktelser, skal den enten begrense, midlertidig oppheve eller tilbakekalle utpekingen, avhengig av hvor alvorlig den manglende oppfyllelsen av disse kravene eller forpliktelsene er.

Medlemsstaten som har gitt Kommisjonen melding om den tekniske instansen i samsvar med artikkel 50 nr. 1, skal umiddelbart underrette Kommisjonen om alle slike begrensninger, midlertidige opphevinger eller tilbakekallinger.

Kommisjonen skal endre de offentliggjorte opplysningene nevnt i artikkel 50 nr. 5 tilsvarende.

2. Ved begrensning, midlertidig oppheving eller tilbakekalling av utpekingen nevnt i nr. 1 eller dersom den tekniske instansen har innstilt sin virksomhet, skal den utpekende godkjenningsmyndigheten treffe egnede tiltak for å sikre at den tekniske instansens arkiver enten blir behandlet av en annen teknisk instans eller stilles til rådighet for den utpekende godkjenningsmyndigheten eller for markedstilsynsmyndighetene på deres anmodning.

Artikkel 52

Tvil om tekniske instansers kompetanse

1. Kommisjonen skal undersøke alle tilfeller der den er i tvil eller er blitt gjort oppmerksom på at det foreligger tvil om hvorvidt en teknisk instans er kompetent eller fortsatt oppfyller de kravene og det ansvaret den er underlagt.
2. Den utpekende godkjenningsmyndighetens medlemsstat skal på anmodning gi Kommisjonen alle opplysninger om grunnlaget for utpekingen eller opprettholdelsen av utpekingen av den berørte tekniske instansen.
3. Kommisjonen skal sikre at alle følsomme opplysninger som den innhenter under sine undersøkelser, behandles fortrolig.
4. Dersom Kommisjonen fastslår at en teknisk instans ikke oppfyller eller ikke lenger oppfyller kravene som gjelder for utpekingen, skal den underrette den utpekende godkjenningsmyndighetens medlemsstat om dette med sikte på i samarbeid med denne medlemsstaten å fastsette nødvendige korrigerende tiltak, og skal anmode denne medlemsstaten om å treffe disse korrigerende tiltakene, herunder om nødvendig tilbakekalle utpekingen.

Artikkel 53

Krav til tekniske instansers virksomhet

1. De tekniske instansene skal utføre de virksomhetskategoriene som de er utpekt til, på vegne av den utpekende godkjenningsmyndigheten og i samsvar med framgangsmåtene for vurdering og prøvingsmetodene fastsatt i denne forordning og dens delegerte rettsakter og gjennomføringsrettsakter.

De tekniske instansene skal føre tilsyn med eller utføre de prøvingene som kreves for EU-typegodkjenning, eller de inspeksjonene som er angitt i denne forordning eller i en av dens delegerte rettsakter eller gjennomføringsrettsakter, med mindre alternative framgangsmåter er tillatt.

De tekniske instansene skal ikke utføre prøvinger, vurderinger eller inspeksjoner som de ikke er utpekt til.

2. De tekniske instansene skal til enhver tid
 - a) gi den utpekende godkjenningsmyndigheten mulighet til å observere dem når de foretar sine vurderinger, dersom vedkommende myndighet anser det som hensiktsmessig, og
 - b) uten at det berører artikkel 45 nr. 9 og artikkel 54, gi den utpekende godkjenningsmyndigheten de opplysningene som det kan anmodes om, for de virksomhetskategoriene som de utfører, og som omfattes av denne forordnings virkeområde.
3. Dersom en teknisk instans finner at en produsent ikke oppfyller kravene fastsatt i denne forordning, skal den rapportere dette til den utpekende godkjenningsmyndigheten, som deretter skal kreve at produsenten treffer egnede korrigerende tiltak.

Den utpekende godkjenningsmyndigheten skal ikke utstede et EU-typegodkjenningsdokument før produsenten har truffet egnede korrigerende tiltak som godkjenningsmyndigheten finner tilstrekkelige.
4. Dersom en teknisk instans som handler på vegne av den utpekende godkjenningsmyndigheten, ved overvåking av produksjons-samsvar etter utstedelse av et EU-typegodkjenningsdokument finner at en motortype eller motorfamilie ikke lenger oppfyller kravene i denne forordning, skal den rapportere dette til den utpekende godkjenningsmyndigheten.

Godkjenningsmyndigheten skal treffe egnede tiltak som fastsatt i artikkel 26.

Artikkel 54

Opplysningskrav for tekniske instanser

1. De tekniske instansene skal underrette sin utpekende godkjenningsmyndighet om
 - a) eventuelt manglende samsvar som kan kreve en nektelse, begrensning, midlertidig oppheving eller tilbakekalling av en EU-typegodkjenning,
 - b) alle omstendigheter som påvirker omfanget av eller vilkårene for utpeking,
 - c) alle anmodninger fra markedstilsynsmyndighetene om opplysninger om deres virksomhet.
2. På anmodning fra sin utpekende godkjenningsmyndighet skal de tekniske instansene gi opplysninger om virksomheten som utføres innenfor det området de er utpekt til, og all annen virksomhet som er utført, herunder virksomhet og underleveranser over landegrensene.

Kapittel XIII

Delegerte rettsakter og gjennomføringsrettsakter

Artikkel 55

Utøvelse av delegert myndighet

1. Myndigheten til å vedta delegerte rettsakter gis Kommisjonen på vilkårene fastsatt i denne artikkel.
2. Myndighet til å vedta delegerte rettsakter i henhold til artikkel 19 nr. 2, artikkel 24 nr. 11, artikkel 25 nr. 4, artikkel 26 nr. 6, artikkel 34 nr. 9, artikkel 42 nr. 4, artikkel 43 nr. 5 og artikkel 48 gis Kommisjonen for et tidsrom på fem år fra 6. oktober 2016.
3. Den delegerte myndigheten i henhold til artikkel 19 nr. 2, artikkel 24 nr. 11, artikkel 25 nr. 4, artikkel 26 nr. 6, artikkel 34 nr. 9, artikkel 42 nr. 4, artikkel 43 nr. 5 og artikkel 48 kan når som helst tilbakekalles av Europaparlamentet eller Rådet. En beslutning om tilbakekalling innebærer at den delegerte myndigheten som angis i beslutningen, opphører å gjelde. Den får anvendelse dagen etter at den er kunngjort i *Den europeiske unions tidende* eller på et senere tidspunkt angitt i beslutningen. Den berører ikke gyldigheten av delegerte rettsakter som allerede er trådt i kraft.
4. Før Kommisjonen vedtar en delegert rettsakt, skal den rådspørre sakkyndige utpekt av hver medlemsstat i samsvar med prinsippene fastsatt i den tverrinstitusjonelle avtalen av 13. april 2016 om bedre regelverksutforming.

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

5. Så snart Kommisjonen vedtar en delegert rettsakt, skal den underrette Europaparlamentet og Rådet samtidig om dette.
 6. En delegert rettsakt vedtatt i henhold til artikkel 19 nr. 2, artikkel 24 nr. 11, artikkel 25 nr. 4, artikkel 26 nr. 6, artikkel 34 nr. 9, artikkel 42 nr. 4, artikkel 43 nr. 5 og artikkel 48 trer i kraft bare dersom verken Europaparlamentet eller Rådet gjør innsigelser mot den innen to måneder fra den dag da rettsakten ble meddelt Europaparlamentet og Rådet, eller før utløpet av nevnte tidsrom dersom både Europaparlamentet og Rådet har underrettet Kommisjonen om at de ikke akter å gjøre innsigelse. På Europaparlamentets eller Rådets initiativ forlenges denne fristen med to måneder.
2. Blant overtredelser som gir grunn for sanksjoner, er følgende:
 - a) Framlegging av falske erklæringer, særlig i forbindelse med framgangsmåter for EU-typegodkjenning, framgangsmåter som fører til en tilbakekalling, eller framgangsmåter i forbindelse med unntak.
 - b) Forfalskning av prøvingsresultater i forbindelse med en EU-typegodkjenning eller overvåking av motorer i bruk.
 - c) Tilbakeholding av opplysninger eller tekniske spesifikasjoner som vil kunne føre til tilbakekalling av motorer eller til nektelse eller tilbaketrekking av en EU-typegodkjenning.
 - d) Bruk av alternative kontrollstrategier.
 - e) Nektning av tilgang til opplysninger.
 - f) Omsetning av motorer som omfattes av EU-typegodkjenning, uten EU-typegodkjenning, eller forfalskning av dokumenter eller lovfestet merking med henblikk på dette.
 - g) Omsetning av overgangsmotorer og ikke-veigående mobile maskiner der slike motorer er montert, i strid med unntaksbestemmelsene.
 - h) Overtredelse av begrensningene som er angitt i artikkel 35 nr. 3 og 4.
 - i) Omsetning av en motor som er endret på en slik måte at den ikke lenger er i samsvar med spesifikasjonene for EU-typegodkjenningen.
 - j) Montering av en motor i ikke-veigående mobile maskiner til annen bruk enn utelukkende som fastsatt i artikkel 4.
 - k) omsetning av en spesialmotor i henhold til artikkel 34 nr. 5 eller 6 til bruk i andre ikke-veigående mobile maskiner enn de som er fastsatt i nevnte numre.
 - l) Omsetning av en motor i henhold til artikkel 34 nr. 7 eller 8 og artikkel 58 nr. 9, 10 eller 11 til bruk i andre maskiner enn dem som er fastsatt i nevnte numre.
 - m) Omsetning av ikke-veigående mobile maskiner der det er montert motorer som omfattes av EU-typegodkjenning i henhold til denne forordning, uten slik godkjenning.
 - n) Omsetning av ikke-veigående mobile maskiner som er i strid med en begrensning for ikke-veigående mobile maskiner nevnt i artikkel 34 nr. 8.

Artikkel 56

Komitéprosedyre

1. Kommisjonen skal bistås av Den tekniske komité for motorvogner nedsatt ved artikkel 40 nr. 1 i direktiv 2007/46/EF. Nevnte komité skal være en komité i henhold til forordning (EU) nr. 182/2011.
2. Når det vises til dette nummer, får artikkel 5 i forordning (EU) nr. 182/2011 anvendelse.
3. Dersom komiteen ikke avgir uttalelse, skal Kommisjonen ikke vedta utkastet til gjennomføringsrettsakt, og artikkel 5 nr. 4 tredje ledd i forordning (EU) nr. 182/2011 får anvendelse.

Kapittel XIV

Sluttbestemmelser

Artikkel 57

Sanksjoner

1. Medlemsstatene skal fastsette sanksjoner ved markedsdeltakeres eller OEM-produsenters overtredelse av denne forordning og av de delegerte rettsaktene eller gjennomføringsrettsaktene som er vedtatt i henhold til denne forordning. De fastsatte sanksjonene skal være virkningsfulle, stå i forhold til overtredelsen og virke avskrekkende.

Medlemsstatene skal innen 7. oktober 2018 underrette Kommisjonen om disse bestemmelsene og skal umiddelbart underrette Kommisjonen om eventuelle senere endringer som påvirker dem.

Medlemsstatene skal treffe alle nødvendige tiltak for å sikre at sanksjonene gjennomføres.

Artikkel 58

Overgangsbestemmelser

1. Uten at det berører kapittel II og III opphever denne forordning ikke en EU-typegodkjenning

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

eller et unntak før datoene for omsetning av motorer som er angitt i vedlegg III.

2. Godkjenningsmyndighetene kan i samsvar med det relevante regelverket som gjaldt 5. oktober 2016, fortsatt gi EU-typegodkjenning fram til de obligatoriske datoene for EU-typegodkjenning av motorer som er angitt i vedlegg III, og kan fortsatt innvilge unntak i samsvar med nevnte lovgivning fram til de obligatoriske datoene for omsetning av motorer som er angitt i vedlegg III.

Medlemsstatene kan i samsvar med det relevante regelverket som gjaldt 5. oktober 2016, fortsatt tillate at motorer bringes i omsetning fram til de obligatoriske datoene for omsetning av motorer som er angitt i vedlegg III.

3. Som unntak fra denne forordning kan motorer som har fått EU-typegodkjenning i henhold til det relevante regelverket som gjaldt 5. oktober 2016, eller som oppfyller kravene som er angitt av Sentralkommisjonen for skipsfart på Rhinen (CCNR) og vedtatt som CCNR trinn II innenfor rammen av Den reviderte konvensjon om skipsfart på Rhinen, fortsatt bringes i omsetning fram til datoene for omsetning av motorer som er angitt i vedlegg III.

I slike tilfeller skal nasjonale myndigheter ikke forby, begrense eller hindre at motorer som er i samsvar med den godkjente typen, bringes i omsetning.

4. Motorer som 5. oktober 2016 ikke var omfattet av virkeområdet for direktiv 97/68/EF, kan fortsatt bringes i omsetning på grunnlag av gjeldende nasjonale regler, dersom slike regler finnes, fram til datoene for omsetning av motorer som er angitt i vedlegg III.
5. Uten at det berører artikkel 5 nr. 3, artikkel 18 nr. 2 og eventuelt direktiv 2008/57/EF og kommisjonsforordning (EU) nr. 1302/2014²², kan overgangsmotorer og eventuelt ikke-veigående mobile maskiner der disse overgangsmotorene er montert, fortsatt bringes i omsetning i overgangsperioden, forutsatt at maskinen der overgangsmotoren er montert, har produksjonsdato senest 18 måneder etter overgangsperiodens begynnelse.

For motorer i kategori NRE skal medlemsstatene tillate en forlengelse av overgangsperioden og 18-månedersperioden nevnt i

første ledd med ytterligere 12 måneder for OEM-produsenter med en samlet årlig produksjon på mindre enn 100 enheter ikke-veigående mobile maskiner utstyrt med forbrenningsmotorer. I beregningen av samlet årlig produksjon skal alle OEM-produsenter som kontrolleres av samme fysiske eller juridiske person, anses som én enkelt OEM-produsent.

For motorer i kategori NRE som brukes i mobile kraner, skal overgangsperioden og 18-månedersperioden nevnt i første ledd forlenges med 12 måneder.

For motorer i kategori NRS med en motoreffekt på mindre enn 19 kW som brukes i snøfresere, skal 18-månedersperioden nevnt i første ledd forlenges med 24 måneder.

6. Med forbehold for nr. 5 i denne artikkel skal overgangsmotorer oppfylle minst ett av følgende krav:
 - a) Være i samsvar med motortyper eller motorfamilier med en EU-typegodkjenning som ikke lenger er gyldig i henhold til artikkel 30 nr. 2 bokstav a), og som på motorenes produksjonsdato er omfattet av en gyldig EU-typegodkjenning som overholder de seneste gjeldende utslippsgrensene som er fastsatt i det relevante regelverket som gjaldt 5. oktober 2016.
 - b) Tilhøre et effektområde som ikke var omfattet av typegodkjenning for utslipp av forurensende stoffer på unionsplan 5. oktober 2016.
 - c) Brukes eller være beregnet på å brukes i en innretning som ikke var omfattet av typegodkjenning for utslipp av forurensende stoffer på unionsplan 5. oktober 2016.
7. Tidsrommet som overgangsmotorer kan bringes i omsetning i, skal begrenses til følgende:
 - a) 24 måneder fra gjeldende dato for omsetning av motorer angitt i vedlegg III, i det tilfellet som er angitt i nr. 5 første ledd.
 - b) 36 måneder fra gjeldende dato for omsetning av motorer angitt i vedlegg III, i det tilfellet som er angitt i nr. 5 annet og tredje ledd.
 - c) 48 måneder fra gjeldende dato for omsetning av motorer angitt i vedlegg III, i det tilfellet som er angitt i nr. 5 fjerde ledd.
8. Produsentene skal sikre at overgangsmotorer som bringes i omsetning i overgangsperioden, oppfyller kravene til merking som er nevnt i artikkel 32 nr. 2 bokstav d).
9. Uten hensyn til artikkel 5 nr. 3, artikkel 18 nr. 2 og artikkel 22 kan medlemsstatene i et tidsrom som slutter senest 17. september 2026,

²² Kommisjonsforordning (EU) nr. 1302/2014 av 18. november 2014 om den tekniske spesifikasjonen for samtrafikkevne med hensyn til delsystemet «Rullende materiell - lokomotiver og rullende materiell for passasjertrafikk» i Den europeiske unions jernbanesystem (EUT L 356 av 12.12.2014, s. 228).

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

tillate omsetning av motorer i kategori RLL med en største nettoeffekt på mer enn 2 000 kW som ikke overholder utslippsgrensene fastsatt i vedlegg II og skal monteres i lokomotiver som utelukkende kjører på et teknisk isolert jernbanenett med en sporvidde på 1 520 mm. I løpet av dette tidsrommet skal motorene som bringes i omsetning, minst overholde utslippsgrensene som motorer måtte overholde for å kunne bringes i omsetning 31. desember 2011. Godkjenningsmyndighetene i medlemsstatene skal gi EU-typegodkjenning og tillate at slike motorer bringes i omsetning.

10. Uten hensyn til artikkel 5 nr. 3 og artikkel 18 nr. 2 skal medlemsstatene tillate at reservemotorer bringes i omsetning i et tidsrom på høyst 15 år fra de datoene som gjelder for omsetning av trinn V-motorer angitt i vedlegg III, forutsatt at motorene tilhører en kategori som tilsvarer NRS og har en referanseeffekt på minst 19 kW, eller tilhører en kategori som tilsvarer NRG, dersom reservemotoren og den opprinnelige motoren tilhører en motorkategori eller et effektområde som ikke var omfattet av typegodkjenning på unionsplan 31. desember 2016.
11. Uten hensyn til artikkel 5 nr. 3 og artikkel 18 nr. 2 skal medlemsstatene tillate at reservemotorer bringes i omsetning i et tidsrom på høyst 20 år fra de datoene som gjelder for omsetning av trinn V-motorer angitt i vedlegg III, forutsatt at motorene
 - a) tilhører kategori NRE, har en referanseeffekt på minst 19 kW og høyst 560 kW og er i samsvar med et utslippstrinn som utløp høyst 20 år før disse motorene ble brakt i omsetning, og som er minst like strengt som de utslippsgrensene som motoren som skal skiftes ut, måtte overholde da den opprinnelig ble brakt i omsetning,
 - b) tilhører en kategori som tilsvarer NRE og har en referanseeffekt på mer enn 560 kW, dersom reservemotoren og den opprinnelige motoren tilhører en motorkategori eller et effektområde som ikke var omfattet av typegodkjenning på unionsplan 31. desember 2016.
12. Medlemsstatene kan beslutte ikke å anvende denne forordning i et tidsrom som slutter senest 17. september 2026, på motorer som er montert i innhøstingsmaskiner for bomull.
13. Produsentene skal sikre at reservemotorene overholder kravene til merking som er nevnt i artikkel 32 nr. 2 bokstav e).

Artikkel 59

Rapportering

1. Medlemsstatene skal innen 31. desember 2021 underrette Kommisjonen om anvendelsen av de framgangsmåtene for EU-typegodkjenning som er fastsatt i denne forordning.
2. På grunnlag av opplysningene gitt i henhold til nr. 1 skal Kommisjonen innen 31. desember 2020 framlegge en rapport for Europaparlamentet og Rådet om anvendelsen av denne forordning.

Artikkel 60

Gjennomgåelse

1. Innen 31. desember 2018 skal Kommisjonen framlegge en rapport for Europaparlamentet og Rådet med en vurdering av muligheten for å fastsette harmoniserte tiltak for ettermontering av utslippsreducerende innretninger i motorer i ikke-veigående mobile maskiner som allerede er brakt i omsetning på unionsmarkedet. Denne rapporten skal også behandle tekniske og økonomiske stimulerings tiltak som et middel til å hjelpe medlemsstatene med å overholde Unionens regelverk for luftkvalitet ved å vurdere mulige tiltak mot luftforurensning i tett befolkede områder, med behørig overholdelse av unionsreglene om statsstøtte.
2. Kommisjonen skal innen 31. desember 2020 framlegge en rapport for Europaparlamentet og Rådet med
 - a) en vurdering av mulighetene for ytterligere å redusere utslipp av forurensende stoffer på grunnlag av tilgjengelig teknologi og en nytte- og kostnadsanalyse.
Særlig skal det for motorer i kategori IWP og IWA vurderes om følgende er teknisk og økonomisk mulig:
 - i) En ytterligere reduksjon av utslippsgrenseverdiene for partikkelantall og NO_x,
 - ii) en ytterligere reduksjon av faktor A for motorer som helt eller delvis bruker gassformig drivstoff som ledd i klimanøytral drift sammenlignet med diesel-drevne motorer, og
 - iii) tilføyelse av grenseverdier for partikkelantall for de motorkategoriene som det ikke er angitt slike verdier for i vedlegg II til denne forordning,
 - b) fastsettelse av mulige relevante typer forurensende stoffer som ikke omfattes av denne forordnings virkeområde.

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

3. Innen 31. desember 2025 skal Kommisjonen framlegge en rapport for Europaparlamentet og Rådet om bruken av unntaksbestemmelsene fastsatt i artikkel 34 nr. 4 og 5 og overvåkingen av resultatene av utslippsprøvingene angitt i artikkel 19 og konklusjonene av denne.

Rapporten skal dessuten inneholde en vurdering av de prøvingene som kreves for EU-typegodkjenning som angitt i artikkel 24 og 25, med særlig fokus på i hvilken grad disse prøvingene tilsvarer virkelige driftsforhold for motorer, og den skal også inneholde en vurdering av om det er mulig å innføre prøvinger av utslipp av forurensende partikler som en del av prøvingen i bruk angitt i artikkel 19.

4. Rapportene nevnt i nr. 2 og 3 skal

- a) utarbeides på grunnlag av samråd med relevante berørte parter,
- b) ta hensyn til gjeldende EU-standarder og internasjonale standarder på dette området og
- c) følges av forslag til regelverk dersom det er hensiktsmessig.

Artikkel 61

Endringer i direktiv 97/68/EF

I direktiv 97/68/EF gjøres følgende endringer:

1) I artikkel 9 nr. 4a skal nye ledd lyde:

«Som unntak fra første ledd kan medlemsstatene på anmodning fra en OEM-produsent tillate omsetning av motorer som overholder utslippsgrenseverdiene for trinn III A, forutsatt at disse motorene er beregnet på montering i ikke-veigående mobile maskiner som skal brukes i eksplosjonsfarlige omgivelser, som definert i artikkel 2 nr. 5 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/34/EU²³.

Produsentene skal dokumentere overfor godkjenningsmyndigheten at motorene utelukkende monteres i ikke-veigående mobile maskiner som er sertifisert for å oppfylle disse kravene. Slike motorer skal påføres en etikett med teksten «Motor til begrenset bruk i maskiner produsert av» etterfulgt av navnet på OEM-produsenten og den entydige henvisningen til det aktuelle unntaket, ved siden av motorens lovfestede merking angitt i vedlegg I avsnitt 3.

²³ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/34/EU av 26. februar 2014 om harmonisering av medlemsstatenes lovgivning om utstyr og sikringssystemer til bruk i eksplosjonsfarlige omgivelser (EUT L 96 av 29.3.2014, s. 309).»

Som unntak fra første ledd kan medlemsstatene gi EU-typegodkjenning og tillate omsetning av motorer i kategori RLL med en største nettoeffekt på mer enn 2 000 kW som ikke overholder utslippsgrensene fastsatt i vedlegg II, og som skal monteres i lokomotiver som utelukkende kjører på et teknisk isolert jernbanelinje med sporvidde 1 520 mm. Disse motorene skal minst overholde utslippsgrensene som motorer måtte overholde for å kunne bringes i omsetning 31. desember 2011.

2) I artikkel 10 skal nytt nr. 8 lyde:

«8. Medlemsstatene kan beslutte ikke å anvende dette direktiv på motorer som er montert i innhøstingsmaskiner for bomull.»

Artikkel 62

Endring av forordning (EU) nr. 1024/2012

I vedlegget til forordning (EU) nr. 1024/2012 skal nytt nr. 9 lyde:

«9. Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/1628 av 14. september 2016 om krav til utslippsgrenser for forurensende gasser og partikler og typegodkjenning av forbrenningsmotorer til ikke-veigående mobile maskiner, om endring av forordning (EU) nr. 1024/2012 og (EU) nr. 167/2013 og om endring og oppheving av direktiv 97/68/EF²⁴: Artikkel 44.»

Artikkel 63

Endring av forordning (EU) nr. 167/2013

I artikkel 19 i forordning (EU) nr. 167/2013 gjøres følgende endringer:

1) Nr. 3 skal lyde:

«3. Bestemmelsene om motorkategorier, grenser for eksosutslipp, prøvingssykluser, utslippsperioder, krav til eksosutslipp, overvåking av utslipp fra motorer i bruk og gjennomføring av målinger og prøvinger samt overgangsbestemmelsene og bestemmelsene som tillater tidlig EU-typegodkjenning og omsetning av trinn V-motorer, som er fastsatt for ikke-veigående mobile maskiner i europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/1628²⁵ og delegerte rettsakter

²⁴ EUT L 252 av 16.9.2016, s. 53.»

²⁵ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/1628 av 14. september 2016 om krav til utslippsgrenser for forurensende gasser og partikler og typegodkjenning av forbrenningsmotorer til ikke-veigående mobile maskiner, om endring av forordning (EU) nr. 1024/2012 og (EU) nr. 167/2013 og om endring og oppheving av direktiv 97/68/EF (EUT L 252 av 16.9.2016, s. 53).»

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

og gjennomføringsrettsakter vedtatt i henhold til nevnte forordning, får anvendelse.

Med sikte på å bringe i omsetning, registrere eller ta i bruk traktorer i kategori T2, T4.1 og C2 skal motorene i effektområdet 56–130 kW som oppfyller trinn III B-kravene, anses som overgangsmotorer som definert i artikkel 3 nr. 32 i forordning (EU) 2016/1628.

2) I nr. 6 skal nytt ledd lyde:

«Som unntak fra prinsippet som er angitt i annet ledd, gis Kommisjonen myndighet til innen 31. desember 2016 å endre delegert kommisjonsforordning (EU) nr. 2015/96²⁶ slik at:

- a) utsettelsesperioden som er nevnt i artikkel 11 nr. 4 i delegert forordning (EU) 2015/96, er fire år for EU-typegodkjenning av traktorer i kategori T2, T4.1 og C2, og
- b) fleksibiliteten som er tillatt i henhold til nr. 1.1.1 i vedlegg V til delegert forordning (EU) 2015/96, økes til 150 % for traktorer i kategori T2, T4.1 og C2 i henhold til den fleksible ordningen nevnt i artikkel 14 i denne delegerte forordning.

Artikkel 64

Oppheving

1. Med forbehold for artikkel 58 nr. 1–4 i denne forordning oppheves direktiv 97/68/EF med virkning fra 1. januar 2017.

²⁶ Delegert kommisjonsforordning (EU) 2015/96 av 1. oktober 2014 om utfylling av europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 167/2013 med hensyn til krav til miljøprestasjon og framdriftsyttelse for jordbruks- og skogbrukskjøretøyer (EUT L 16 av 23.1.2015, s. 1).»

2. Henvisninger til det opphevede direktivet skal forstås som henvisninger til denne forordning.

Artikkel 65

Ikrafttredelse og anvendelse

1. Denne forordning trer i kraft den 20. dag etter at den er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.
2. Denne forordning får anvendelse fra 1. januar 2017, med unntak av artikkel 61, som får anvendelse fra 6. oktober 2016.

Fra 6. oktober 2016 skal godkjenningsmyndighetene ikke nekte å gi EU-typegodkjenning til en ny motortype eller motorfamilie eller forby at den bringes i omsetning, dersom den aktuelle motortypen eller motorfamilien overholder kapittel II, III, IV og VIII og de delegerte rettsakter og gjennomføringsrettsakter som er vedtatt i henhold til denne forordning.

Denne forordning er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utferdiget i Strasbourg 14. september 2016.

For Europaparlamentet

M. SCHULZ

President

For Rådet

I. KORČOK

Formann

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

Vedlegg I

Definisjon av motorunderkategorier nevnt i artikkel 4

Tabell I-1: Underkategorier av motorkategori NRE definert i artikkel 4 nr. 1 punkt 1)

Kategori	Tennings- type	Turtall	Effektområde (kW)	Under- kategori	Referanseeffekt
NRE	KT	Variabelt	$0 < P < 8$	NRE-v-1	Største nettoeffekt
	KT		$8 \leq P < 19$	NRE-v-2	
	KT		$19 \leq P < 37$	NRE-v-3	
	KT		$37 \leq P < 56$	NRE-v-4	
			$56 \leq P < 130$	NRE-v-5	
	Alle		$130 \leq P \leq 560$	NRE-v-6	
			$P > 560$	NRE-v-7	
	KT	Konstant	$0 < P < 8$	NRE-c-1	Nominell nettoeffekt
	KT		$8 \leq P < 19$	NRE-c-2	
	KT		$19 \leq P < 37$	NRE-c-3	
	KT		$37 \leq P < 56$	NRE-c-4	
			$56 \leq P < 130$	NRE-c-5	
	Alle		$130 \leq P \leq 560$	NRE-c-6	
			$P > 560$	NRE-c-7	

Tabell I-2: Underkategorier av motorkategori NRG definert i artikkel 4 nr. 1 punkt 2)

Kategori	Tennings- type	Turtall	Effektområde (kW)	Under- kategori	Referanseeffekt
NRG	Alle	Variabelt	$P > 560$	NRG-v-1	Største nettoeffekt
		Konstant	$P > 560$	NRG-c-1	Nominell nettoeffekt

Tabell I-3: Underkategorier av motorkategori NRSh definert i artikkel 4 nr. 1 punkt 3)

Kategori	Tennings- type	Turtall	Effektområde (kW)	Slagvolum (cm ³)	Under- kategori	Referanse- effekt
NRSh	SI	Variabelt eller konstant	$0 < P < 19$	$SV < 50$	NRSh-v-1a	Største nettoeffekt
				$SV \geq 50$	NRSh-v-1b	

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

Tabell I-4: Underkategorier av motorkategori NRS definert i artikkel 4 nr. 1 punkt 4)

Kategori	Tennings- type	Turtall	Effektområde (kW)	Slagvolum (cm ³)	Under- kategori	Referanse- effekt	
NRS	SI	Variabelt \geq 3 600 o/min eller konstant	$0 < P < 19$	$80 \leq SV < 225$	NRS-vr-1a	Største nettoeffekt	
				$SV \geq 225$	NRS-vr-1b		
		Variabelt $<$ 3 600 o/min	$19 \leq P < 30$	$80 \leq SV < 225$	NRS-vi-1a		
				$SV \geq 225$	NRS-vi-1b		
		Variabelt eller konstant	$30 \leq P < 56$	$SV \leq 1000$	NRS-v-2a		Største nettoeffekt
				$SV > 1000$	NRS-v-2b		
			Alle	NRS-v-3	Største nettoeffekt		

For motorer < 19 kW med $SV < 80$ cm³ i andre maskiner enn håndholdte maskiner skal motorer i kategori NRSh brukes.

Tabell I-5: Underkategorier av motorkategori IWP definert i artikkel 4 nr. 1 punkt 5)

Kategori	Tennings- type	Turtall	Effektområde (kW)	Under- kategori	Referanseeffekt
IWP	Alle	Variabelt	$19 \leq P < 75$	IWP-v-1	Største nettoeffekt
			$75 \leq P < 130$	IWP-v-2	
			$130 \leq P < 300$	IWP-v-3	
			$P \geq 300$	IWP-v-4	
		Konstant	$19 \leq P < 75$	IWP-c-1	Nominell nettoeffekt
			$75 \leq P < 130$	IWP-c-2	
			$130 \leq P < 300$	IWP-c-3	
			$P \geq 300$	IWP-c-4	

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

Tabell I-6: Underkategorier av motorkategori IWA definert i artikkel 4 nr. 1 punkt 6)

Kategori	Tenningstype	Turtall	Effektområde (kW)	Underkategori	Referanseeffekt
IWA	Alle	Variabelt	$19 \leq P < 75$	IWA-v-1	Største nettoeffekt
			$75 \leq P < 130$	IWA-v-2	
			$130 \leq P < 300$	IWA-v-3	
			$P \geq 300$	IWA-v-4	
		Konstant	$19 \leq P < 75$	IWA-c-1	Nominell nettoeffekt
			$75 \leq P < 130$	IWA-c-2	
			$130 \leq P < 300$	IWA-c-3	
			$P \geq 300$	IWA-c-4	

Tabell I-7: Underkategorier av motorkategori RLL definert i artikkel 4 nr. 1 punkt 7)

Kategori	Tenningstype	Turtall	Effektområde (kW)	Underkategori	Referanseeffekt
RLL	Alle	Variabelt	$P > 0$	RLL-v-1	Største nettoeffekt
		Konstant	$P > 0$	RLL-c-1	Nominell nettoeffekt

Tabell I-8: Underkategorier av motorkategori RLR definert i artikkel 4 nr. 1 punkt 8)

Kategori	Tenningstype	Turtall	Effektområde (kW)	Underkategori	Referanseeffekt
RLR	Alle	Variabelt	$P > 0$	RLR-v-1	Største nettoeffekt
		Konstant	$P > 0$	RLR-c-1	Nominell nettoeffekt

Tabell I-9: Underkategorier av motorkategori SMB definert i artikkel 4 nr. 1 punkt 9)

Kategori	Tenningstype	Turtall	Effektområde (kW)	Underkategori	Referanseeffekt
SMB	SI	Variabelt eller konstant	$P > 0$	SMB-v-1	Største nettoeffekt

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

Tabell I-10: Underkategorier av motorkategori ATS definert i artikkel 4 nr. 1 punkt 10)

Kategori	Tenningsstype	Turtall	Effektområde (kW)	Underkategori	Referanseeffekt
ATS	SI	Variabelt eller konstant	$P > 0$	ATS-v-1	Største nettoeffekt

Vedlegg II

Grenser for eksosutslipp nevnt i artikkel 18 nr. 2

Tabell II-1: Utslippsgrenser i trinn V for motorkategori NRE definert i artikkel 4 nr. 1 punkt 1)

Utslipps-trinn	Motor- under- kategori	Effektområde	Tennings- type	CO	HC	NO _x	Partikkel- masse	PN	A
		kW		g/kWh	g/kWh	g/kWh	g/kWh	#/kWh	
Trinn V	NRE-v-1 NRE-c-1	$0 < P < 8$	KT	8,00	(HC + NO _x ≤ 7,50)	0,40 ¹	—	—	1,10
Trinn V	NRE-v-2 NRE-c-2	$8 \leq P < 19$	KT	6,60	(HC + NO _x ≤ 7,50)	0,40	—	—	1,10
Trinn V	NRE-v-3 NRE-c-3	$19 \leq P < 37$	KT	5,00	(HC + NO _x ≤ 4,70)	0 015	1 × 10 ¹²	—	1,10
Trinn V	NRE-v-4 NRE-c-4	$37 \leq P < 56$	KT	5,00	(HC + NO _x ≤ 4,70)	0 015	1 × 10 ¹²	—	1,10
Trinn V	NRE-v-5 NRE-c-5	$56 \leq P < 130$	Alle	5,00	0,19	0,40	0 015	1 × 10 ¹²	1,10
Trinn V	NRE-v-6 NRE-c-6	$130 \leq P \leq 560$	Alle	3,50	0,19	0,40	0 015	1 × 10 ¹²	1,10
Trinn V	NRE-v-7 NRE-c-7	$P > 560$	Alle	3,50	0,19	3,50	0 045	—	6,00

¹ 0,60 for luftkjølte motorer med direkte innsprøyting som kan startes for hånd.

Tabell II-2: Utslippsgrenser i trinn V for motorkategori NRG definert i artikkel 4 nr. 1 punkt 2)

Utslipps-trinn	Motor- under- kategori	Effektområde	Tennings- type	CO	HC	NO _x	Partikkel- masse	PN	A
		kW		g/kWh	g/kWh	g/kWh	g/kWh	#/kWh	
Trinn V	NRG-v-1 NRG-c-1	$P > 560$	Alle	3,50	0,19	0,67	0,035	—	6,00

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

Tabell II-3: Utslippsgrenser i trinn V for motorkategori NRSh definert i artikkel 4 nr. 1 punkt 3)

Utslippstrinn	Motor- underkategori	Effektområde	Tenningstype	CO	HC + NO _x
		kW		g/kWh	g/kWh
Trinn V	NRSh-v-1a	0 < P < 19	SI	805	50
Trinn V	NRSh-v-1b			603	72

Tabell II-4: Utslippsgrenser i trinn V for motorkategori NRS definert i artikkel 4 nr. 1 punkt 4)

Utslippstrinn	Motor- underkategori	Effektområde	Tenningstype	CO	HC + NO _x
		kW		g/kWh	g/kWh
Trinn V	NRS-vr-1a NRS-vi-1a	0 < P < 19	SI	610	10
Trinn V	NRS-vr-1b NRS-vi-1b			610	8
Trinn V	NRS-v-2a	19 ≤ P ≤ 30		610	8
Trinn V	NRS-v-2b NRS-v-3	19 ≤ P < 56		4,40 ¹	2,70 ¹

¹ Valgfritt og som alternativ, enhver kombinasjon av verdier som samsvarer med ligningen $(HC + NO_x) \times CO_{0,784} \leq 8,57$ og følgende vilkår: $CO \leq 20,6$ g/kWh og $(HC + NO_x) \leq 2,7$ g/kWh

Tabell II-5: Utslippsgrenser i trinn V for motorkategori IWP definert i artikkel 4 nr. 1 punkt 5)

Utslipps- trinn	Motor- under- kategori	Effektområde	Tennings- type	CO	HC	NO _x	Partikkel- masse	PN	A
		kW		g/kWh	g/kWh	g/kWh	g/kWh	#/kWh	
Trinn V	IWP-v-1 IWP-c-1	19 ≤ P < 75	Alle	5,00	(HC + NO _x ≤ 4,70)	0,30	—	—	6,00
Trinn V	IWP-v-2 IWP-c-2	75 ≤ P < 130	Alle	5,00	(HC + NO _x ≤ 5,40)	0,14	—	—	6,00
Trinn V	IWP-v-3 IWP-c-3	130 ≤ P < 300	Alle	3,50	1,00	2,10	0,10	—	6,00
Trinn V	IWP-v-4 IWP-c-4	P ≥ 300	Alle	3,50	0,19	1,80	0 015	1 × 10 ¹²	6,00

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

Tabell II-6: Utslippsgrenser i trinn V for motorkategori IWA definert i artikkel 4 nr. 1 punkt 6)

Utslipps-trinn	Motor- under- kategori	Effektområde	Tennings- type	CO	HC	NO _x	Partikkel- masse	PN	A
		kW		g/kWh	g/kWh	g/kWh	g/kWh	#/kWh	
Trinn V	IWA-v-1 IWA-c-1	19 ≤ P < 75	Alle	5,00	(HC + NO _x ≤ 4,70)		0,30	—	6,00
Trinn V	IWA-v-2 IWA-c-2	75 ≤ P < 130	Alle	5,00	(HC + NO _x ≤ 5,40)		0,14	—	6,00
Trinn V	IWA-v-3 IWA-c-3	130 ≤ P < 300	Alle	3,50	1,00	2,10	0,10	—	6,00
Trinn V	IWA-v-4 IWA-c-4	P ≥ 300	Alle	3,50	0,19	1,80	0 015	1 × 10 ¹²	6,00

Tabell II-7: Utslippsgrenser i trinn V for motorkategori RLL definert i artikkel 4 nr. 1 punkt 7)

Utslipps-trinn	Motor- under- kategori	Effektområde	Tennings- type	CO	HC	NO _x	Partikkel- masse	PN	A
		kW		g/kWh	g/kWh	g/kWh	g/kWh	#/kWh	
Trinn V	RLL-c-1 RLL-v-1	P > 0	Alle	3,50	(HC + NO _x ≤ 4,00)		0,025	—	6,00

Tabell II-8: Utslippsgrenser i trinn V for motorkategori RLR definert i artikkel 4 nr. 1 punkt 8)

Utslipps-trinn	Motor- under- kategori	Effektområde	Tennings- type	CO	HC	NO _x	Partikkel- masse	PN	A
		kW		g/kWh	g/kWh	g/kWh	g/kWh	#/kWh	
Trinn V	RLR-c-1 RLR-v-1	P > 0	Alle	3,50	0,19	2,00	0,015	1 × 10 ¹²	6,00

Tabell II-9: Utslippsgrenser i trinn V for motorkategori SMB definert i artikkel 4 nr. 1 punkt 9)

Utslippstrinn	Motor- underkategori	Effektområde	Tenningstype	CO	NO _x	HC
		kW		g/kWh	g/kWh	g/kWh
Trinn V	SMB-v-1	P > 0	SI	275	—	75

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

Tabell II-10: Utslippsgrenser i trinn V for motorkategori ATS definert i artikkel 4 nr. 1 punkt 10)

Utslippstrinn	Motor- underkategori	Effektområde	Tenningstype	CO	HC + NO _x
		kW		g/kWh	g/kWh
Trinn V	ATS-v-1	P > 0	SI	400	8

Særlige bestemmelser om grenser for samlet utslipp av hydrokarboner (HC) for motorer som helt eller delvis bruker gassformig drivstoff

1. For underkategoriene der en faktor A er definert, erstattes grensen for utslipp av HC for motorer som helt eller delvis bruker gassformig drivstoff, som er angitt i tabell II-1 til II-10, med en grense som beregnes ved hjelp av følgende formel:

$$HC = 0,19 + (1,5 \times A \times GER)$$

der GER er det gjennomsnittlige gass-/energiforholdet for den relevante prøvings- syklusen. Dersom både en stasjonær og en variabel prøvings- syklus anvendes, skal GER bestemmes ut fra den stasjonære prøvings-

syklusen med varmstart. Dersom mer enn én stasjonær prøvings- syklus anvendes, skal gjennomsnittlig GER bestemmes for hver enkelt syklus.

Dersom den beregnede grensen for HC overstiger verdien på 0,19 + A, skal grensen for HC settes til 0,19 + A.

Figur 1. Diagram som viser grensen for utslipp av HC som funksjon av gjennomsnittlig GER

2. For underkategorier med en kombinert grense for HC og NO_x skal den kombinerte grensen for HC og NO_x reduseres med 0,19 g/kWh og få anvendelse bare på NO_x.
3. Formelen får ikke anvendelse på motorer som ikke bruker gassformig drivstoff.

Vedlegg III

Tidsplan for anvendelse av denne forordning ved EU-typegodkjenning og omsetning

Tabell III-1: Datoer for anvendelse av denne forordning på motorkategori NRE

Kategori	Tenningstype	Effektområde (kW)	Underkategori	Obligatorisk dato for anvendelse av denne forordning på		
				EU-typegodkjenning av motorer	omsetning av motorer	
NRE	KT	0 < P < 8	NRE-v-1 NRE-c-1	1. januar 2018	1. januar 2019	
	KT	8 ≤ P < 19	NRE-v-2 NRE-c-2			
	KT	19 ≤ P < 37	37 ≤ P < 56	NRE-v-3 NRE-c-3	1. januar 2018	1. januar 2019
				NRE-v-4 NRE-c-4		
				NRE-v-5 NRE-c-5		
	Alle	130 ≤ P ≤ 560	P > 560	NRE-v-6 NRE-c-6	1. januar 2018	1. januar 2019
				NRE-v-7 NRE-c-7	1. januar 2018	1. januar 2019

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

Tabell III-2: Datoer for anvendelse av denne forordning på motorkategori NRG

Kategori	Tenningsstype	Effektområde (kW)	Underkategori	Obligatorisk dato for anvendelse av denne forordning på	
				EU-typegodkjenning av motorer	omsetning av motorer
NRG	Alle	P > 560	NRG-v-1 NRG-c-1	1. januar 2018	1. januar 2019

Tabell III-3: Datoer for anvendelse av denne forordning på motorkategori NRSh

Kategori	Tenningsstype	Effektområde (kW)	Underkategori	Obligatorisk dato for anvendelse av denne forordning på	
				EU-typegodkjenning av motorer	omsetning av motorer
NRSh	SI	0 < P < 19	NRSh-v-1a NRSh-v-1b	1. januar 2018	1. januar 2019

Tabell III-4: Datoer for anvendelse av denne forordning på motorkategori NRS

Kategori	Tenningsstype	Effektområde (kW)	Underkategori	Obligatorisk dato for anvendelse av denne forordning på	
				EU-typegodkjenning av motorer	omsetning av motorer
NRS	SI	0 < P < 56	NRS-vr-1a NRS-vi-1a NRS-vr-1b NRS-vi-1b NRS-v-2a NRS-v-2b NRS-v-3	1. januar 2018	1. januar 2019

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

Tabell III-5: Datoer for anvendelse av denne forordning på motorkategori IWP

Kategori	Tenningsstype	Effektområde (kW)	Underkategori	Obligatorisk dato for anvendelse av denne forordning på	
				EU-typegodkjenning av motorer	omsetning av motorer
IWP	Alle	19 ≤ P < 300	IWP-v-1 IWP-c-1 IWP-v-2 IWP-c-2 IWP-v-3 IWP-c-3	1. januar 2018	1. januar 2019
		P ≥ 300	IWP-v-4 IWP-c-4	1. januar 2019	1. januar 2020

Tabell III-6: Datoer for anvendelse av denne forordning på motorkategori IWA

Kategori	Tenningsstype	Effektområde (kW)	Underkategori	Obligatorisk dato for anvendelse av denne forordning på	
				EU-typegodkjenning av motorer	omsetning av motorer
IWA	Alle	19 ≤ P < 300	IWA-v-1 IWA-c-1 IWA-v-2 IWA-c-2 IWA-v-3 IWA-c-3	1. januar 2018	1. januar 2019
		P ≥ 300	IWA-v-4 IWA-c-4	1. januar 2019	1. januar 2020

Tabell III-7: Datoer for anvendelse av denne forordning på motorkategori RLL

Kategori	Tenningsstype	Effektområde (kW)	Underkategori	Obligatorisk dato for anvendelse av denne forordning på	
				EU-typegodkjenning av motorer	omsetning av motorer
RLL	Alle	P > 0	RLL-v-1 RLL-c-1	1. januar 2020	1. januar 2021

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

Tabell III-8: Datoer for anvendelse av denne forordning på motorkategori RLR

Kategori	Tenningsstype	Effektområde (kW)	Underkategori	Obligatorisk dato for anvendelse av denne forordning på	
				EU-typegodkjenning av motorer	omsetning av motorer
RLR	Alle	P > 0	RLR-v-1 RLR-c-1	1. januar 2020	1. januar 2021

Tabell III-9: Datoer for anvendelse av denne forordning på motorkategori SMB

Kategori	Tenningsstype	Effektområde (kW)	Underkategori	Obligatorisk dato for anvendelse av denne forordning på	
				EU-typegodkjenning av motorer	omsetning av motorer
SMB	SI	P > 0	SMB-v-1	1. januar 2018	1. januar 2019

Tabell III-10: Datoer for anvendelse av denne forordning på motorkategori ATS

Kategori	Tenningsstype	Effektområde (kW)	Underkategori	Obligatorisk dato for anvendelse av denne forordning på	
				EU-typegodkjenning av motorer	omsetning av motorer
ATS	SI	P > 0	ATS-v-1	1. januar 2018	1. januar 2019

Vedlegg IV

Stasjonære prøvingscykluser for motorer i ikke-veigående mobile maskiner (NRSC)

Tabell IV-1: NRSC-prøvingssykluser for motorer i kategori NRE

Kategori	Turtall	Formål	Underkategori	NRSC
NRE	Variabelt	Motor med variabelt turtall som har en referanseeffekt på mindre enn 19 kW	NRE-v-1 NRE-v-2	G2 eller C1
		Motor med variabelt turtall som har en referanseeffekt på minst 19 kW, men høyst 560 kW	NRE-v-3 NRE-v-4 NRE-v-5 NRE-v-6	C1
		Motor med variabelt turtall som har en referanseeffekt på mer enn 560 kW	NRE-v-7	C1
	Konstant	Motor med konstant turtall	NRE-c-1 NRE-c-2 NRE-c-3 NRE-c-4 NRE-c-5 NRE-c-6 NRE-c-7	D2

Tabell IV-2: NRSC-prøvingssykluser for motorer i kategori NRG

Kategori	Turtall	Formål	Underkategori	NRSC
NRG	Variabelt	Motor med variabelt turtall til aggregat	NRG-v-1	C1
	Konstant	Motor med konstant turtall til aggregat	NRG-c-1	D2

Tabell IV-3: NRSC-prøvingssykluser for motorer i kategori NRSh

Kategori	Turtall	Formål	Underkategori	NRSC
NRSh	Variabelt eller konstant	Motor som har en referanseeffekt på høyst 19 kW, til bruk i håndholdte maskiner	NRSh-v-1a NRSh-v-1b	G3

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

Tabell IV-4: NRSC-prøvingssykluser for motorer i kategori NRS

Kategori	Turtall	Formål	Underkategori	NRSC
NRS	Variabelt < 3600 o/min	Motor med variabelt turtall som har en referanseeffekt på høyst 19 kW, beregnet på drift med < 3 600 o/min	NRS-vi-1a NRS-vi-1b	G1
	Variabelt ≥ 3 600 o/min eller konstant	Motor med variabelt turtall som har en referanseeffekt på høyst 19 kW, beregnet på drift med ≥ 3 600 o/min, motor med konstant turtall som har en referanseeffekt på høyst 19 kW	NRS-vr-1a NRS-vr-1b	G2
	Variabelt eller konstant	Motor som både har en referanseeffekt på mellom 19 kW og 30 kW og et totalt slagvolum på mindre enn 1 liter	NRS-v-2a	G2
Motor som har en referanseeffekt på mer enn 19 kW, unntatt motor som både har en referanseeffekt på mellom 19 kW og 30 kW og et totalt slagvolum på mindre enn 1 liter		NRS-v-2b NRS-v-3	C2	

Tabell IV-5: NRSC-prøvingssykluser for motorer i kategori IWP

Kategori	Turtall	Formål	Underkategori	NRSC
IWP	Variabelt	Motor med variabelt turtall beregnet på framdrift som arbeider på en propellkurve med fast stigning	IWP-v-1 IWP-v-2 IWP-v-3 IWP-v-4	E3
	Konstant	Motor med konstant turtall beregnet på framdrift som arbeider med propell med vribar stigning eller elektrisk tilkopling	IWP-c-1 IWP-c-2 IWP-c-3 IWP-c-4	E2

Tabell IV-6: NRSC-prøvingssykluser for motorer i kategori IWA

Kategori	Turtall	Formål	Underkategori	NRSC
IWA	Variabelt	Motor med variabelt turtall beregnet på å brukes som hjelpemotor i fartøyer for fart på innlands vannveier	IWA-v-1 IWA-v-2 IWA-v-3 IWA-v-4	C1
	Konstant	Motor med konstant turtall beregnet på å brukes som hjelpemotor i fartøyer for fart på innlands vannveier	IWA-c-1 IWA-c-2 IWA-c-3 IWA-c-4	D2

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

Tabell IV-7: NRSC-prøvingssykluser for motorer i kategori RLL

Kategori	Turtall	Formål	Underkategori	NRSC
RLL	Variabelt	Motor med variabelt turtall til framdrift av lokomotiver	RLL-v-1	F
	Konstant	Motor med konstant turtall til framdrift av lokomotiver	RLL-c-1	D2

Tabell IV-8: NRSC-prøvingssykluser for motorer i kategori RLR

Kategori	Turtall	Formål	Underkategori	NRSC
RLR	Variabelt	Motor med variabelt turtall til framdrift av skinnegående motorvogner	RLR-v-1	C1
	Konstant	Motor med konstant turtall til framdrift av skinnegående motorvogner	RLR-c-1	D2

Tabell IV-9: NRSC-prøvingssykluser for motorer i kategori SMB

Kategori	Turtall	Formål	Underkategori	NRSC
SMB	Variabelt eller konstant	Motorer til framdrift av snøscootere	SMB-v-1	H

Tabell IV-10: NRSC-prøvingssykluser for motorer i kategori ATS

Kategori	Turtall	Formål	Underkategori	NRSC
ATS	Variabelt eller konstant	Motorer til framdrift av ATV-er eller UTV-er	ATS-v-1	G1

Variable prøvingssykluser for motorer i ikke-veigående mobile maskiner

Tabell IV-11: Variabel prøvingssyklus for motorer i ikke-veigående mobile maskiner i kategori NRE

Kategori	Turtall	Formål	Underkategori	NRSC
NRE	Variabelt	Motor med variabelt turtall som har en referanseeffekt på minst 19 kW, men høyst 560 kW	NRE-v-3 NRE-v-4 NRE-v-5 NRE-v-6	NRTC

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

Tabell IV-12: Variabel prøvingsyklus for motorer i ikke-veigående mobile maskiner i kategori NRS¹

Kategori	Turtall	Formål	Underkategori	
NRS	Variabelt eller konstant	Motor som har en referanseeffekt på mer enn 19 kW, unntatt motor som både har en referanseeffekt på mellom 19 kW og 30 kW og et totalt slagvolum på mindre enn 1 liter	NRS-v-2b NRS-v-3	LSI-NRTC

¹ Gjelder bare for motorer med høyeste prøvingsturtall på $\leq 3\,400$ o/min.

Vedlegg V

Utslippsperioder (EDP) nevnt i artikkel 25 nr. 1

Tabell V-1: Utslippsperiode for motorkategori NRE

Kategori	Tenningstype	Turtall	Effektområde (kW)	Underkategori	EDP (timer)
NRE	KT	Variabelt	$0 < P < 8$	NRE-v-1	3000
			$8 \leq P < 19$	NRE-v-2	
			$19 \leq P < 37$	NRE-v-3	
			$37 \leq P < 56$	NRE-v-4	
			$56 \leq P < 130$	NRE-v-5	
			$130 \leq P \leq 560$	NRE-v-6	
			$P > 560$	NRE-v-7	
	Alle	Konstant	$0 < P < 8$	NRE-c-1	3000
			$8 \leq P < 19$	NRE-c-2	
			$19 \leq P < 37$	NRE-c-3	
			$37 \leq P < 56$	NRE-c-4	
			$56 \leq P < 130$	NRE-c-5	
			$130 \leq P \leq 560$	NRE-c-6	
			$P > 560$	NRE-c-7	

Tabell V-2: Utslippsperiode for motorkategori NRG

Kategori	Tenningstype	Turtall	Effektområde (kW)	Underkategori	EDP (timer)
NRG	Alle	Konstant	$P > 560$	NRG-v-1	8000
		Variabelt		NRG-c-1	

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

Tabell V-3: Utslippsperiode for motorkategori NRSh

Kategori	Tenningstype	Turtall	Effektområde (kW)	Slagvolum (cm ³)	Underkategori	EDP (timer)
NRSh	SI	Variabelt eller konstant	0 < P < 19	SV < 50	NRSh-v-1a	50/125/300 ¹
				SV ≥ 50	NRSh-v-1b	

¹ EDP-timer tilsvarer EDP-kategori kat. 1/kat. 2/kat. 3 som definert i de delegerte rettsakter vedtatt i henhold til denne forordning.

Tabell V-4: Utslippsperiode for motorkategori NRS

Kategori	Tenningstype	Turtall	Effektområde (kW)	Slagvolum (cm ³)	Underkategori	EDP (timer)	
NRS	SI	Variabelt ≥ 3 600 o/min, eller konstant	0 < P < 19	80 ≤ SV < 225	NRS-vr-1a	125/250/500 ¹	
					NRS-vi-1a		
				SV ≥ 225	NRS-vr-1b	250/500/1 000 ¹	
					NRS-vi-1b		
				19 ≤ P < 30	SV ≤ 1000	NRS-v-2a	1000
					SV > 1000	NRS-v-2b	5000
30 ≤ P < 56	Alle	NRS-v-3	5000				

¹ EDP-timer tilsvarer EDP-kategori kat. 1/kat. 2/kat. 3 som definert i de delegerte rettsakter vedtatt i henhold til denne forordning.

Tabell V-5: Utslippsperiode for motorkategori IWP

Kategori	Tenningstype	Turtall	Effektområde (kW)	Underkategori	EDP (timer)
IWP	Alle	Variabelt	19 ≤ P < 75	IWP-v-1	10000
			75 ≤ P < 130	IWP-v-2	
			130 ≤ P < 300	IWP-v-3	
			P ≥ 300	IWP-v-4	
		Konstant	19 ≤ P < 75	IWP-c-1	10000
			75 ≤ P < 130	IWP-c-2	
			130 ≤ P < 300	IWP-c-3	
			P ≥ 300	IWP-c-4	

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

Tabell V-6: Utslippsperiode for motorkategori IWA

Kategori	Tenningstype	Turtall	Effektområde (kW)	Underkategori	EDP (timer)
IWA	Alle	Variabelt	$19 \leq P < 75$	IWA-v-1	10000
			$75 \leq P < 130$	IWA -v-2	
			$130 \leq P < 300$	IWA -v-3	
			$P \geq 300$	IWA -v-4	
		Konstant	$19 \leq P < 75$	IWA -c-1	10000
			$75 \leq P < 130$	IWA -c-2	
			$130 \leq P < 300$	IWA -c-3	
			$P \geq 300$	IWA -c-4	

Tabell V-7: Utslippsperiode for motorkategori RLL

Kategori	Tenningstype	Turtall	Effektområde (kW)	Underkategori	EDP (timer)
RLL	Alle	Variabelt	$P > 0$	RLL-v-1	10000
		Konstant	$P > 0$	RLL-c-1	

Tabell V-8: Utslippsperiode for motorkategori RLR

Kategori	Tenningstype	Turtall	Effektområde (kW)	Underkategori	EDP (timer)
RLR	Alle	Variabelt	$P > 0$	RLR-v-1	10000
		Konstant	$P > 0$	RLR-c-1	

Tabell V-9: Utslippsperiode for motorkategori SMB

Kategori	Tenningstype	Turtall	Effektområde (kW)	Underkategori	EDP (timer)
SMB	SI	Variabelt eller konstant	$P > 0$	SMB-v-1	400 ¹

¹ Alternativt er en utslippsperiode på 8 000 km tillatt.

Tabell V-10: Utslippsperiode for motorkategori ATS

Kategori	Tenningstype	Turtall	Effektområde (kW)	Underkategori	EDP (timer)
ATS	SI	Variabelt eller konstant	$P > 0$	ATS-v-1	500/1 000 ¹

¹ EDP-timer tilsvarer følgende totale slagvolumer: $< 100 \text{ cm}^3 / \geq 100 \text{ cm}^3$.

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

Vedlegg VI

Utslippsgrenseverdier for spesialmotorer nevnt i artikkel 34 nr. 5

Tabell VI-1: Utslippsgrenseverdier for spesialmotorer i motorkategori NRE

Utslipps- trinn	Motorunder- kategori	Effektområde	Tennings- type	CO	HC	NO _x	Partikkel- masse	A
		kW		g/kWh	g/kWh	g/kWh	g/kWh	
Spesial- motorer	NRE-v-1	0 < P < 8	KT	8	7,5		0,4	6,0
	NRE-c-1							
Spesial- motorer	NRE-v-2	8 ≤ P < 19	KT	6,6	7,5		0,4	6,0
	NRE-c-2							
Spesial- motorer	NRE-v-3	19 ≤ P < 37	KT	5,5	7,5		0,6	6,0
	NRE-c-3							
Spesial- motorer	NRE-v-4	37 ≤ P < 56	KT	5,0	4,7		0,4	6,0
	NRE-c-4							
Spesial- motorer	NRE-v-5	56 ≤ P < 130	Alle	5,0	4,0		0,3	6,0
	NRE-c-5							
Spesial- motorer	NRE-v-6	130 ≤ P ≤ 560	Alle	3,5	4,0		0,2	6,0
	NRE-c-6							
Spesial- motorer	NRE-v-7	P > 560	Alle	3,5	6,4		0,2	6,0
	NRE-c-7							

Tabell VI-2: Utslippsgrenseverdier for spesialmotorer i motorkategori NRG

Utslipps- trinn	Motorunder- kategori	Effektområde	Tennings- type	CO	HC	NO _x	Partikkel- masse	A
		kW		g/kWh	g/kWh	g/kWh	g/kWh	
Spesial- motorer	NRG-c-1	P > 560	Alle	3,5	6,4		0,2	6,0
	NRG-v-1							

Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven mv. (håndheving av innleie- og likebehandlingsreglene og Arbeidstilsynets krav om opplysninger mv.) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 39/2020 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2016/1628

Tabell VI-3: Utslippsgrenseverdier for spesialmotorer i motorkategori RLL

Utslipps- trinn	Motorunder- kategori	Effektområde kW	Tennings- type	CO g/kWh	HC g/kWh	NO _x g/kWh	Partikkel- masse g/kWh	A
Spesial- motorer	RLL-v-1 RLL-c-1	P ≤ 560	Alle	3,5	(HC + NO _x ≤ 4,0)	6,0	0,2	6,0
Spesial- motorer	RLL-v-1 RLL-c-1	P > 560 kW	Alle	3,5	0,5	6,0	0,2	6,0
Spesial- motorer	RLL-v-1 RLL-c-1	P > 2000 kW og SVC ¹ > 5 liter	Alle	3,5	0,4	7,4	0,2	6,0

¹ Slagvolum per sylinder.

Bestilling av publikasjoner

Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon

www.publikasjoner.dep.no

Telefon: 22 24 00 00

Publikasjonene er også tilgjengelige på

www.regjeringen.no

Trykk: Departementenes sikkerhets- og
serviceorganisasjon – 04/2020

